

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

7de jaargang No. 1

15 maart 1986.

Redactie:

twee vacatures

C.J. Wegman
Acacialaan 27,
7642 TW WIERDEN.
Tel. 05496-2437.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag
worden verveelvoudigd en/of open-
baar gemaakt door middel van druk,
fotografie, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief),
Mevr. G.P.I. Hiskes - Knigge
M. Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
Tel. 05987 - 13095.

PENNINGMEESTER:

D. Scheper
Groningerlaan 58,
9642 EK VEENDAM
Tel. 05987 - 19588.

BANK:

Bondsspaarbank Veendam,
nr. 95.72.73.622 t.n.v.
Ver. v. Gen. en Historie Westerwolde.
Postgironummer v.d. bank:
802395

LIDMAATSCHAP: Entree (éémalig) f. 10.-.; contributie f. 25.-.
per jaar plus f. 7.50 per jaar voor het tijdschrift, dat om de
drie maanden verschijnt. Bij verzending per post van het tijd-
schrift - dat op de driemaandelijke bijeenkomsten wordt uit-
gereikt - moeten de portokosten in rekening worden gebracht.

I N H O U D :

Namens Bestuur en Redactie: In memoriam Jan Wubbe Hiskes..	3
M.J.B.Starke - Een steenhuis te Vriescheloo?	4
M.J.B.Starke - Stamboom- Onnes-Boelema	5
E.G.Schrage - Westerwolde en de 80-jarige oorlog	6
E.G.Schrage - Uit het diaconieboek ven ter Apel	8
E.G.Schrage - Banden met Roswinkel, III	10
Samenvatting "Houten Veenwegen, lezing door dr.W.A.Casparie	13
C.J. Wegman - Erve Bruggers in Sellingen	15.

000

BIJDRAGEN voor het volgende nummer worden gaarne ingewacht vóór 15 mei 1986.

Bijdragen gaarne, zo mogelijk, ééNZijdig getypt op formaat A-4, met de volgende marges:

5 cm. boven de eerste regel van het artikel,
3 cm. onder, en ter linker- en rechterzijde van de
bladzijde.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ondertekende bijdragen.

IN MEMORIAM

JAN WUBBE HISKES

Na een langdurige ziekte is 16 januari 1986 in zijn woonplaats Wildervank overleden Jan Wubbe Hiskes sinds 1979 redacteur van ons "Tijdschrift voor Genealogie en Historie "Westerwolde", het driemaandelijks tijdschrift onzer vereniging.

Jan Wubbe Hiskes, geboren 30 juni 1912 te Haren (Gr) maar opgegroeid in Stadskanaal, bezocht de HBS en de Middelbare Landbouwschool en werkte tijdens de crisis en malaise van de dertiger jaren een poosje in de landbouw. Later werd hij gemeente en rijksambtenaar. Al vanaf 1932 was hij ook werkzaam als free-lance journalist en schreef ettelijke reportages en korte verhalen voor kranten en tijdschriften. In 1946 werd hij benoemd tot hoofdredacteur van het dagblad "De Noord-Ooster" en vervulde deze functie bijna twintig jaar. Tot de jaren '70 maakte hij deel uit van de redactiestaf van de Drents-Groningse Pers en woonde in Wildervank.

Ons meelevens gaat uit naar zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen. We wensen hen kracht en sterkte in het dragen en verwerken van hun verdriet.

Namens het bestuur en redactie

G. Wubs, voorzitter.

EEN STEENHUIS TE VRIESCHELOO?

EN WAAR STOND HET ?.

In de Groninger Volksalmanak 1946 lazen we het artikel "Oud Westerwolde" van M. v.d. Woude. Dit artikel gaat speciaal over de oude arven. Op pag. 43 vonden we Jan Nannes, ook wel Johan Nannings, op Uukenborch te Vriescheloo woonachtig en arfgeseten aldaar. Enige tijd later nog eens. Jammer is dat hij de datum en plaats van deze acten niet vermeld. Enige tijd geleden hebben drs F.J. Ebbens en ik het staatboek van de Herv. Gemeente te Vriescheloo gecopieerd en vonden we op de eerste bladzijde wederom de naam Jan Nannes dd 28 augustus 1643. Hier maakt de kerkelijke gemeente een "seker contract met hem over kerckelant, waarvan de verhuijringe sal vast staen an beiden sijden".

Ik herinnerde mij echter wel een boerderij met de naam Uukenborch in Oost Friesland en dat was de oplossing.

In het boekje "Das Steinhaus zu Bunderhee" door Johannes Vienne Smidt en Erica Smidt, Oberdieck 1970, Verlag Ostfriesische Landschaft - Aurich, stond oplossing van de foute situering van de Uukenborg.

Jan Nannings pacht op 17-7-1642 de Uukenborch van Tiberias von Heteren, gehuwd 15-1-1634 met Kathrina Ficus (Fighe) dochter van Petrus Ficus en Tyda Sparringa, erfdochter van Ukeborg en Steinhaus te Bunde. Dit echtpaar had één zoon Peter Ulrich von Heteren, geboren 8-11-1639 Steinhaus Bunde, overleden 6-1-1682 te Jemgum Closter, Mitinhaber von "Steinhaus Bunde" und Ukeborg enz", gehuwd 5-2-1668 te Jemgum Closter met Engel Janssen (Nannings), geboren Steinhaus Vriescheloo, overleden voor 25-4-1693. Zij was weduwe van Hopke Siebens, erfpachter van Jemgum Closter en heerdbezitter te Soltborg. Engel Janssen (Nannings) is een dochter van onze Jan Nannes (Nannings) geboren Steinhaus Vriescheloo, overleden voor 1679, gehuwd 25-9-1634 te Jemgum met Eltje Jans, geboren te Jemgum, overleden na 1684, dochter van Johan Bruns, overleden voor 25-3-1667 en Ana Willems, overleden na 24-4-1663. Jan Nannes (Nannings) was een zoon van Gerd Nannes (Nannings) arfgeseten te Vriescheloo, overleden voor 25-9-1634 en Engel Janssen, overleden na 7-2-1643. Al deze huwelijken zijn gesloten met een huwelijkscontract en deze bevinden zich in het huisarchief van de familie "Von Heteren" of "Steinhaus" in het Niederschsische Staatsarchiv te Aurich. Verder staat er nog in het staatboekje van Vriescheloo: Jan Nannes gehuwd 25-9-1634 te Jemgum met Eltje Jans, arfgeseten te Vriescheloo, werd een dochter Engel Jans Nannes geboren. "Sie erblickte auf der Upkamer des Steinhauses zu Vriescheloo das Licht der Weld". Ook Jan Nannes werd hier geboren. Verder staat er in dit staatboekje ook nog een copie van een afrekening tussen de broers Hayne Nannes en Geerd Nannes dd 21-4-1614; ze waren beide arfgeseten te Vriescheloo. Mijn vraag is: waar stond het "Steenhuis" te Vriescheloo en was daarvan een lid van de familie Nannes (Nannings) mischien pachter. Ook zou het aanbeveling verdienen om in Aurich deze acten eens in te zien. Misschien is er nog veel uit te halen.

De laatste van Heteren, Anette Gesina, geboren 12-4-1872 te Bunde, overleden 7-11-1949 te Blijham, dochter van Johannes van Heteren en Geerdina Egberta Pots, huwde 22-5-1891 met Harm Pieter Herman Waalkens van Blijham.

M.J.B. Starke.

Stamboom Onnes-Boelema

In 1909 werd door de toenmalige burgemeester van Beerta H. Onnes een stamboom van de familie Onnes en Boelema uitgegeven. Sinds 1956 is aan de herziening en aanvulling van dit boek gewerkt.

Thans is alles tot op de huidige dag bijgewerkt. Zo zijn de oorspronkelijke 535 gezinnen uitgebreid tot 2100 gezinnen. vóór het eerste gezin zijn nog vier generaties (Onnes) beschreven.

Bovendien zijn er overal zoveel als mogelijk de plaatsnamen, de ouders en de grootouders, met hun beroep en genealogische gegevens in opgenomen.

In de inleiding wordt nauwkeurig beschreven wie er aan het tot stand komen van het boek hebben meegewerkt.

Alle gegevens zijn zoveel als mogelijk gecontroleerd met de geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten. Veelal wordt verwezen naar bestaande (boerderijen)boeken en tijdschriften. Genealogisch gezien is het boek een dubbele parenteel: het bevat alle afstammelingen in mannelijke en vrouwelijke lijn Onnes (1a) en Boelema (41a).

Het boek is tot stand gekomen onder redactie van Th.P.E. de Klerck; sinds 1968 in samenwerking met O.Chr. Mellema (382b), terwijl de laatste jaren M.J.B. Starke zeer veel werk heeft verricht. In de inleiding worden allen, die hebben meegewerkt, volledig vermeld.

Het boek verschijnt bij Drukkerij Van Denderen BV. te Groningen na 1 juli 1986. Zo gauw U betaald hebt, bent U verzekerd van het verkrijgen van dit boek. Tot 31 maart 1986 is er gelegenheid tot nieuwe voorintekening, d.m.v. storting van het bedrag groot f. 100.-. per exemplaar te doen naar Rabo Finsterwolde, onder rekeningnummer 3203.01.745 t.n.v. Stichting culturele werken, Goldhoorn 2 te Finsterwolde. (Postgiro nr. v.d. bank 967344).

Na 1 april zal de prijs van het boek f. 125.-. per exemplaar bedragen. Zij die zich reeds eerder opgegeven hebben dienen dit schrijven te beschouwen als verzoek tot betaling, waarmee de voorinschrijving definitief wordt. Uiteraard gelden de genoemde prijzen exclusief porto- en verzendkosten.

Indien U m.b.t. Uw adres geen nadere instructies geeft, zal het boek (de boeken) na de verschijning -zonodig- op Uw kosten per post worden verzonden naar het adres vermeld op Uw overschrijving.

Inlichtingen verstrekt gaarne ondergetekende,

M.J.B. Starke

dr. D. Bosstraat 14
9671 CC WINSCHOTEN.
Tel. 05970 - 16267.

WESTERWOLDE en de 80-jarige oorlog.

E.G.Schrage.

Oorlogen hebben soms hun sporen nagelaten in de Westerwoldse archivalia.

Zo verzocht op 6 november 1632 (R.A.VIo, 1) Frerik Eefstingh aan de richter van Vlagtwedde acte op te maken van het volgende: "Also Taelke Hilwering gesegt in gerigte tegens Frerik Eefsting dat dieselve by des mansveldes tijd in haar huis gelopen, haar 't koorn van de balcke gedorschet en haer 't vleisch vut (uit) haer tonne genomen".

Wanneer zou dat gebeurd zijn, en wie was die "Mansveld"?

Dr. A. Smith, geneesheer te Beerta, vermeldt in zijn "Geschiedenis der Provincie Groningen" (1849) het volgende:

"Ernst Lodewijk, graaf van Mansveld en generaal in dienst der heeren staten, werd met zijne onderhebbende manschap een eervol ontslag verleend en met geschenken begiftigd. Hierop trok deze nu met zijn volk, vijf- of (volgens anderen) drieduizend man sterk, naar Oost-friesland, waar zij onvoorziens invielen en graaf Enno met al zijn ambtlieden gevangen namen, de voornaamste huizen en kastelen bezetteden en het volk over het gehele land verspreidden. Door zijn slechte discipline over de troepen werden de inwoners deerlijk gekweld en uitgemergeld. Hij had zijn hoofdkwartier in Aurich, en wilde niet eerder vertrekken voordat de Oost-friezen hem de aanzienlijke som van 300.000 gulden betaald hadden."

Pas in 1624, nadat de Staten-Generaal de gevraagde som hadden voorgeschoten, vertrokken deze plaaggeesten.

Voor zijn "eervol ontslag" had Mansfelt deelgenomen aan het ontzet van Bergen-op-Zoom, toen belegerd door Spinola. Hieraan herinnert het lied "Bergh op Zoom houdt U vroom" in Valerius xxxxxx "Gedenckklanck".

Dat de benden van Mansfelt ook in de omstreken van Oost-friesland actief geweest zijn blijkt uit het feit dat ze in 1622/23 Meppen plunderden en R.K.priesters daaruit verjoegen.

Ook Westerwolde zal last van hen gehad hebben wat blijkt uit het scheldwoord "Mansfelder koedeef". Derck ten Velthuis verweert Alke Eelsinge dat haar vader dit was. Derck moest daarvoor op 7 april 1640 voor de richter in Vlagtwedde terechtstaan en werd "gecomposeerd" op 5 car. gulden (Register Ontfanck van Breucken) Deze Alke Eelsinge was de weduwe Eelsinge en heette van zichzelf Alcke ter Haar (zie Breukenregister, 8.06.1637). Wie haar vader was is ons momenteel onbekend.

Een herinnering aan deze graaf Ernst van Mansfelt kan zijn de "Graaf Ernst dijk" die op 18e eeuwse kaarten nog aangegeven is ten oosten van ter Apel, als deel van de Leidijk. Deze was langs het Bourtanger moeras aangelegd van Zwartemeer tot bij Bourtange en diende er voor het water uit Munsterland te keren.

Een ander voorbeeld: Op 15 december 1632 (R.A.VIo, 1) procedeert Johan Edes ter Maersch tegen zijn pachter Roloff Roloffs te wollinghuizen. Hij eist dat Roloff zijn deel zal betalen van de "Lingesche contributiën".

Het zal hier gaan om schattingen, opgelegd door Lucas Cairo, gouverneur van Lingen, dat een tijdlang in Spaanse handen was. Nadat Lingen in 1605 door Spaanse troepen veroverd was ontstond met name voor Drente een moeilijke situatie. Zowel de Staten-Generaal als het spaanse bewind in Lingen vorderden schattingen ("contributiën"). In 1621 werden de geëiste bedragen door Lingen nog verhoogd, en zelfs nadat Lingen in 1630 door de Spanjaarden ontruimd was gingen deze "contributiën" nog enige tijd door.

In 1624

In 1624 deden de Spanjaarden van Lingen uit een inval in Westerwolde en de Oldambten. Ze staken Winschoten, Heiligerlee, Noordbroek, Eeksta, Scheemda, en Slochteren in brand en vorderden brandschattingen in andere plaatsen. Dat zal ook in Westerwolde het geval geweest zijn, zoals blijkt uit de aangehaalde passage in R.A.VIo, 1.

Ook in andere vorm legde de oorlog lasten op aan de bevolking. Zo werd op 8 december 1637 (Breukenregister) Ette Addes veroordeeld tot een boete van 2 car.gld. wegens "weigering van 't voeren van bagagien". Vermoedelijk gaat het hier om het transporteren van oorlogsbenodigdheden, en munitie waartoe de boeren gerequireerd werden.

Daarnaast werden militairen ingekwartierd bij de inwoners die voor de kosten op moesten komen via een "omslag". Dientengevolge eist op 30 oktober 1633 (R.A.VIo, 1) Herman Goringh van Everhardus Abeli betaling van een rijksdaalder en 17 stuivers. Volgens Herman had wijlen Abel Geerds, vader van Everhardus, dit moeten bijdragen wegens "inlegeringe van soldaten" Everhardus antwoordt dat Herman zich niet alleen tot hem, maar tot de gezamenlijke erfgenamen van Abel Geerds moet wenden. Overigens merkt hij op dat de door Herman geëiste som moet worden gecompenseerd met de onkosten die destijds door Abel Geerds werden gedragen wegens ingelegerde ruiters in diens huis.

--- 000 ---

DE SCHOOL TE VEENHUIZEN .

Wij ondergetekenden Eigenaaren van die Veenhuister schoele bekennen twintig Agter eenvolgende Jaren te moeten betalen te weeten alle Jaar een Somma van vier Gulden beginnende in den Jaare Agtien hondert en twalfven Aan Gerrijt Harms zijnde Huire of Grondpagt van Een heemsteede waar op die Schoele gebouwd is Staande Na de boven gemelde twintig Jaaren alle Jaar op afbreucke indien die verhuirder mogte goedvinden de bovengemelde Schoele langer te willen staan laaten zal bovengemelde de huire alle Jaar moeten betaald worden tot op den dag van afbreucke toe welke Regt die verhuirder namentlijk Gerrijt Harms met die verkoop van zijn huis en landerijen an Harm Menses heeft overgedraagen. Welke Contrakt wij an weders Zijden Eigen handig hebben vertekend.

Gedaan te Veenhuizen den 27 Februari 1818,
De bovengemelde Huire zal na de Kinder de na de schoele gaan moeten betaald worden.

w.g.:

Harm Menses
B.J.Meems
J.G.Bots
W.J.Frouws
Harm H. Moorlag
Beerent Oolders

Wubbe Jans Hiskes
Aike A. Maarsingh
Gerrit Harms (= Siks)
Ayke Jans Wilsingh
Albert Jans Onweer

UIT HET DIACONIEBOEK VAN; KLOOSTER ter APEL. E.G.Schrage.

"Diaconie Boek opgelegd in het jaar 1736" staat op de eerste bladzijde.

Inkomsten en uitgaven werden genoteerd door de "boekhoudend diaken", welke functie twee aaneenvolgende jaren werd uitgeoefend. Jaarlijks legde hij verantwoording af ten overstaan van de predikant en de kerkeraad (ouderlingen en diakenen).

De in dit boek opgenoomen inkomsten lopen tot eind 1780, de uitgaven tot mei 1777.

De inkomsten bestonden uit:

- collecten tijdens de kerkdiensten:"in de armensack, armenbule of armenblock",
- collecten tijdens het "nachtmaal" (avondmaal):"in de schottel",
- idem bij huwelijksluiting,
- idem bij begrafenissen,
- verhuur van het "zwarte laken" dat over de lijkstaf werd gelegd
- schenkingen door vrouwen die "uit de kraam kwamen",
- "ymengeld", huur voor staanplaatsen voor bijenkorven,
- rente van uitgeleend geld,
- pachten van verhuurde landerijen,
- "doeyten- of duitengeld", waarvan de betekenis onduidelijk bleef. Vermoedelijk hielden ze verband met verhuringen van land. Uit deze opsomming blijkt dat uit deze aantekeningen vaak genealogische gegevens geput kunnen worden, als aanvulling op de DTB-boeken.

Een van de vaste goederen in bezit van de diaconie van Klooster ter Apel was een stuk grond, de "Kleicamp" te Blijham.

De aankoop ervan is in het diaconieboek goed te volgen.

Het begint ermee dat de boekhoudend diaken Berent Gansevoort op 25 november 1751 als uitgaaf noteert:

"In het lant kopen van Wubbe Sims ik en Jan Cupers verteert -.5.- (5 stuivers)". Jan Cupers was diaken.

De volgende stap is:

29 november 1751:"Ik en Jan Cupers verteert in het belijen van het lant 2.6.-"(2 gld.6 st.). Ze zijn dan naar Vlagtwedde geweest om de koopacte te doen opmaken.

Op 1 februari 1752 trad Bereid Gansevoort af en werd als boekhoudend diaken opgevolgd door Jan Alberts Kuipers ("Jan Cupers")

Op 14 en 22 maart 1752 gaan twee diakenen naar Blijham om het land te verhuren. De eerste keer verteren ze 14 stuiver, de tweede keer 1 gld.3 st. Ze hebben de predikant te Blijham de verhuring laten afkondigen: 22 maart 1752:"an de Pastoor in Blijham voor een Seedel te Condigen 3 stuiver".

De kosten van de koopacte zijn op 16 mei 1752 in uitgaaf gesteld "Voor versegeling van het lant in Blijham 3.2.5".

Op dezelfde dag is aangetekend:"Aan Wubbe Syms te Vlagtwedde voor de camp in Blijham 1275 gld."

Waar die "camp" lag, en de grootte ervan blijkt hief' niet.

De eerste pachter die genoemd wordt is Hindrik : 'einders:

21 juni 1753:"Van.Hindrik Reinders landhuur van Allerheiligen 1752, 38.-.-".

Uit enige dopen te Blijham blijkt dat Hindrik Reinders gehuwd was met Frouwe Jacobs. Een hunner kinderen was Jacob, gedoopt 16 maart 1732. Hij zal die Jacob Hindriks, zijn die op 26 december 1755 voor de kamp in Blijham de huur ad 76 gld. betaalt, alsmede op 25 februari 1758 twee jaar landhuur ad 76 gld., verschenen op Allerheiligen 1755 resp. Allerheiligen 1756.

Vervolgens betaalt op 12 september 1760 Wilm Pops als voormond van de kinderen van Hindrik Reinders te Blijham de huur ad 152 gld. over 1757 t.e.m. 1760.

De jaarlijkse huur in deze periode blijkt dus 38 gld. te zijn, d.i. bijna 3 % van de koopsom.

Waarschijnlijk is Hindrik Reinders voor 12.09.1760 overleden, in elk geval is het land vrij gekomen, en op 27 oktober 1760 wordt genoteerd:

"Met ons beiden naar Blijham voor verhuring, voor vertering 2.14.-, voor de hoogste schrijver 11 stuivers" (strijkgeld) Deze beiden waren Jan Alberts ter Horst, boekhoudend diaken sinds 12.02.1759, en Hiske Berents.

De verpachting had succes: op 1 maart 1761 is "an die opsigter geven voor versegelt papyr toe het huursedel voor die Kleykamp 5 stuiver".

De nieuwe pachter zal Ocke Boels in Blijham geweest zijn want op 21 oktober 1763 is van hem ontvangen 50.4.-. Op dezelfde datum is aan hem 4.10.- betaald "voor een vringe voor d'kamp".

Daarna komt Ocke niet meer voor, en op 15 december 1764 betaalt Harmen Smaal te Blijham 100.1,- landhuur. Deze keer hebben diakenen zelf de huurpenningen in Blijham gehaald en verteren dan 14 stuiver. Harmen zal in 1764 de kamp gepacht hebben: op 19 mei 1764 is er een uitgaafpost van 12 stuiver wegens vertering door diakenen die naar Nieuwe Schans zijn geweest "voor het aanteken". Op dezelfde dag nog een uitgaaf van 11 stuiver en 3 plakken voor vertering "van belijen en aanteken".

Ook Harmen Smaal verdwijnt snel, reeds op 6 oktober 1764 reizen de diakenen naar Blijham om het land te verhuren en verteren daarbij een stuiver.

De nieuwe pachter was Heero Zebes (Zeebs, Sebes) te Blijham. 1
Hij betaalt op 17 mei 1766 voor 't eerst de pacht ad 50 gld. over het jaar 1765. Op 4 april 1774 blijkt hij te zijn opgevolgd door zijn weduwe en Klaas Hindriks. Dit tweetal komt voor tot 22 juli 1780 als ze de pacht, verschenen herfst 1779 betalen. We zien dus dat circa 1762 de pacht verhoogd is tot 50 gld., d.i. bijna 4 % van de koopsom. Vergelijken we dit met de voor uitgeleende gelden berekende rente. dan blijkt deze in de 18e eeuw in 't algemeen 4 % te bedragen.

Heero Sebes betaalde zijn pacht regelmatig met een half jaar vertraging (herfst - mei). Eerdere pachters lieten dat meestal langere tijd lopen, zonder dat blijkt dat over achterstallige pacht rente werd betaald.

De door de diaconie ontvangen pachten waren niet geheel netto: enige keren vinden we betalingen aan de pachters ter vergoeding van of tegemoetkoming in buitengewone ("extra-ordinaris") lasten. Zo op 15 december 1764 aan Harmen Smaal 17.7.2, op 17 mei 1766 aan Heero Zeebs "voor de pompe" 3.15.-, op 13 april 1768 weer aan Heero Zeebs 1.3.5 (dit had iets te maken met de "Swyensiel").

Boven vermeldden we al dat op 21 oktober 1763 aan Ocke :snels 4.10.- werd uitgekeerd voor een "vringe voor d'kamp". In 1768 wareb de palen van die "vringe" aan vernieuwing toe: Hyndrick roelf te Vlagtwedde ving toen 1.4.- "voer die paelen toe **die** frynge voer die Kamp in Blijham voer ons diaken Kamp".

Ook in 1774 en 1775 werden nog eens betalingen gedaan wegens "extra ordinaris lasten".

Tenslotte nog iets heel anders: op 2 juni 1774 betaalden de diakenen aan Harm Hindriks in t Schot 2.16.- voor twee mudde eertappels om te pooten".

Wanneer zijn in Westerwolde voor 't eerst aardappels gepoot?

Banden met Roswinkel III

e g. schrage

Op 23.06.1710 sloten te Vlagtwedde Jacob Tammes en Griete, Engberts een huwelijkscontract (R.A.VIz, 1).

Voor beiden was het een tweede huwelijk.

Jacob Tammes. was eerder gehuwd geweest met Jantien Aisinck, dochter van Berend Aisinck en Swaencke Hubbelinck.

Griete Engberts was weduwe van Engel Jans Vriesen, uit de Roswinkeler familie van die naam.

Als dedigslieden van bruidegom bij genoemd huwelijkscontract traden op: Luicken Tammes/Schuiringh)

ds. Joannes Tammes, pred. te Sellingen,) broers

Frerick Tammes,)

Lammert Tammes,)

Geert Leusingh) swaeger.

Jacob Tammes was zoon van wijlen mr. Tamme Luickens en Elsie Jacobs. Uit zijn eerste huwelijk was een dochter: Elsie Jacobs Tammes, eerst gehuwd met Albert Teyngh. Zij hertrouwde met ds. Joannes Franck, van Grotegaste in Oostfriesland.

Bij hun huwelijkscontract d.d. 25.07.1721 compareerden Jacob Tammes als vader en Grietien Willems als stiefmoeder.

Griete Engberts was dus een dochter van Willem Engberts, zij tekende haar huwelijkscontract met Jacob Tammes dan ook met: Grietien Willems Enbers.

Eerder was zij gehuwd geweest met Engel Jans Vriesen die te Vlagtwedde overleed op 25.05.1709. Zij waren samen in 1708 als lidmaat overgekomen van Roswinkel naar Vlagtwedde.

Haar dedigslieden bij haar tweede huwelijk waren:

Willem Engberts broer,

Else Hallingh (sic!) swaeger,

Jan Haasken oom,

terwijl Heero Geerts en Harmen Sanders als getuigen tekenden. Else Hallingh (Halmingh) was gehuwd met Jantje Willems Engberts, zuster van Grietien. Jan Haasken was de echtgenoot van Jantje Wilma Engberts, een zuster van vader Willem Engberts. De naam van de moeder van Grietien is onbekend.

Met de familie Engberts raken we trouwens op glad ijs doordat in die tijd de DTB's van Roswinkel ontbreken.

Dit geldt ook voor Vriesen.

Het archief van de familie Hesse in het Rijksarchief in Groningen bevat onder no. 3 een acte van verdeling dd. 24.06.1711 tussen de familie Vriese enerzijds en Jacob Tammes en Grietje Engberts anderzijds. Laatstgenoemden doen daarbij afstand van alle rechten uit Grietjes eerste huwelijk met Engel Jans Vriese, met name van Hiddinghe erve te Ellersinghuizen.

In dit verband is het van belang dat een Jan Friese, vermoedelijk de vader van Engel Jans, in 1698, 1699 en 1700 herhaaldelijk procedeert tegen Willem Frericx, meyer op 't Hiddingh, terzake van achterstallige huur en opzegging van de pacht.

Op 16.10.1700 (R.A.VIo, 4) wordt zo opgetreden tegen Willem Hiddingh, vermoedelijk dezelfde als Willem Frericx.

Genoemde Jan Friese zal toen eigenaar van 't Hiddingh geweest zijn.

De Roswinkeler familie Vriesen/Vriese had meer relaties met Westervoldse geslachten.

Een oomzegger van bovengenoemde Engel Jans Vriesera, te weten Jan Vriese, zoon van Jan Jans Vriese en Wendel Haasken, trouwde naar Bellingwolde.

In het trouwboek: aldaar is aangetekend:

Gehuwd 25.03.1725: Jan Vrieze, van Rozewinkel in Drenthe, en Engel Hilwers, van Bellingwolde.

R.A.VIzz, 1 bevat hun huwelijkscontract d.d. 23.03.1725.

Bruidegom brengt in "bij provisie" 3000 car. gld., bruid brengt in "de geheele plaetse met derselver beslagh en ingoet zoo als door haer ouders nagelaeten". Die boerderij stond in de Ham, bij Bellingwolde.

Aan de zijde van bruidegom compareren:

Hindrik Vrieze	vader (moet zijn:stiefvader),
Wendel Vrieze	moeder(d. i. Wendel Jans Haasekn),
Jan Vrieze	broer (Geh. met Jantien Boelken),
Willem Haasken	oom (broer van Wendel),
Hindrik Jans	oom (Vrieze, meestal genoemd Brouwer, geh. met Gepke Boelken)

Jan Alberts	oom (geh. met Geessien Jans Vrieze)
-------------	-------------------------------------

Bruid was reeds wees en dochter van wijlen Hilwert Engelkes.

Zij overleed na 3.08.1727, Jan Vrieze hertrouwde op 11.01.1734 (trouwboek Bellingwolde, huwelijkscontract 9.04.1734, R.A.VIdd, 1) met Wemelina Engelkes, van Vriescheloo.

Hier waren dedigslieden van bruidegom:

Roelof Binders	zwager, geh. met Janna Hindriks Vries
Harmen Hindriks	zwager, geh. met Geertruid Hilwers, zuster van Engel Hilwers,
Geert Jans	relatie niet bekend.

Aan bruidszijde compareert o.a. Naantie Bruggers, haar moeder.

Na het overlijden van Wemelina hertrouwde Jan Vrieze nog eens op 27.02.1750 (trouwboek Bellingwolde: Jan Jans Vrieze de Oude, van Roswinkel (!), huwelijkscontract 13.03.1750, R.A.VIzz, 2, met Aaltje Abels, van Blijham.

Aan bruidegomszijde compareren nu:

Roelf Binders	zwager,
Janna Hindriks	zuster (beter:halfzuster, nl. dochter van Wendel Haasken x Hindrik Vr.)
Engel Engelkes Brouwer	zwager (broer van Wemelina)
Jannes Haasken	neef,
Jantje Roelfs (Segeringe)	
Menne Liefstingh	neef (zoon van Berend - x Grietien Jans Haasken)

Ykien Hommerckhuisen

In hetzelfde jaar, nl. te Bellingwolde op 8.05.1750 (huwelijkscontract R.A.VIzz, 2) trouwde de zoon van "Oude" Jan Vrieze en Engel Hilwers, Jan Jans Vrieze "de Jongere" met Taatje, of Tiaakie Hindriks.

Bruidegom brengt in de plaats "zoals tegenwoordig van zijn voormonders en des bruidegoms vader wordt overgedaan, zijnde moederlijk goed!! (Dus de boerderij in de Ham).

Dedigslieden van bruidegom zijn:

Jan Vrieze	vader ("de Oude"),
Harm Hindriks	aangetr. oom en voormond,
Geertruid Hilwers	zuster van wijlen moeder Engel,
Willem Haasken	sibbevoogd,
Hindrik Vrieze	volle neef (zn v. Jan Vrieze en Jantien Boelken)
Jan ter Walslage	aangetr. neef,
Roelfien Binders	nicht (dochter van Roelof Binders en Janna Hindriks Vrieze)

Comparant Jan ter Walslage was op 9.07.1745 te Sellingen (huwelijkscontract R.A.VI aa) gehuwd met Geertruid Jans Vrieze, uit Roswinkel, dochter van Jan Vrieze en Jantien Boelken (welke

Jan Vriese broer was van Jan Vriese "de Oude" te Bellingwolde. Jan ter Walslage was dus inderdaad aangetrouwde neef van Jan Vriese "de Jongere").

Jan ter Walslage was zoon van Wubbe ter Walslage en Swaentie Ernestus, die hertrouwde met ds. Jan Willem Brants te Sellingen. Samen met hem compareerde zij aan bruidegomezaijde bij het huwelijkscontract van 9.07.1745, boven bedoeld.

Een dochter uit het huwelijk van Jan Vriese "de Jongere" en Tjaatje Hindriks, nl. Anna Jans Vriese, gedoopt te Bellingwolde 20.04.1764, aldaar overleden 4.03.1847, trouwde te Bellingwolde op 15.12.1789 (huwelijkscontract R.A.VIzz, 3, 16.12.1789) met Adolf Aykes Nannings, van Onstwedde, overl. te Bellingwolde, 29.06.1808, zoon van Ayke Nanning en Geertruid Freriks Harding.

Voor bruidegom compareerden:

Frerik Nannings	broer,
Wilhelmus Abitz	aangetr. broer,
Christina Nannings	zuster,
Klaas Everwijna	neef,
Wilke Hesse	aangetr. neef.

Comparante Christina Nannings, genoemd naar grootmoeder Christina Molanus, was eerst gehuwd met Jan Hindriks Boels, daarna met de comparant Wilhelmus Abitz. Hun echtscheidingsproces is beschreven in het boekwerk "Bellingwolde, Vroeger en Nu", blz. 334 e.v. Het proces begon op 25.07.1793 in het Rechthuis te Bellingwolde, werd in beroep behandeld op 15.05.1795 voor de drost; te Wedde, en in hoger beroep op 5.12.1796 voor het Hof van Justitie te Groningen.. Dat dit zo lang duurde kwam door het probleem of het Reiderlander landrecht, dan wel het Oldambster toepasselijk was.

--- 000 ---

EEN BEËEDIGD ROSMOLENAAR.

Voor mij Schout van de gemeente Onstwedde
Heeft als Rosmolenaar den eed gepresteerd
Harm Menses Hensums,
wonende te Veenhuisen.

Onstwedde, den 31 augustus 1814

De Schout voorn.

Abel Boels.

H O U T E N V E E N W E G E N,

Prae-historisch vernuft of gebrek aan inzicht?

Korte samenvatting van de lezing door dr. W.A.Casparie op de ledenvergadering van 14 december 1985.

Spreker is verbonden aan het Biologisch-Archeologisch Instituut van de Rijksuniversiteit te Groningen en is deskundige op het gebied van de studie van de veenvorming.

In West-Europa begon de veenvorming omstreeks 8000 vóór Christus. Door de groei van het hoogveen werd het bewoonbare gebied steeds kleiner. en de mensen werden gedwongen naar elders uit te wijken of middelen te beramen om het veen over te steken. Pogingen in die richting zijn de veenwegdn die op verschillende plaatsen in het Bourtanger moeras en in aangrenzende streken gevonden zijn.

ren aantal dia's toonde aan hoe tegenwoordig nog levende hoogvenen in Polen, Finland en N.W.Duitsland er uit zien. We mogen aannemen dat vóór de ontwatering en vervening ook het Bourtanger moeras er zo uitgezien heeft: doornat en practisch onbegaanbaar.

Deze veenwegen waren van verschillende breedte: voor karren of wagens breed genoeg, of wel voetpaden.

Door moderne natuurkundige methoden (C14-bepaling) is het mogelijk vrij nauwkeurig te bepalen wanneer deze wegen en paden aangelegd zijn. Zodoende kwam vast te staan dat het niet de Romeinen waren die ze aanlegden, ze zijn (veel) ouder. In Latijnse bronnen (Tacitus, Plinius) is sprake van "pontes longi", lange bruggen, waarover Romeinse strijdkrachten terugtrokken uit Germanie. Deze zullen echt wel bestaan hebben maar zijn andere dan die in het Bourtanger moeras. Voor deze wegen werd hout gebruikt dat op de hogere zandruggen gekapt werd en naar het veen getransporteerd.

Dit hout werd in de vorm van stammen dwars, of in lengterichting gelegd. Voor de voetpaden werden planken gebruikt die door dwarsplanken werden verbonden en in het veen "vast geniet", en die verder op dwarsliggers rustten om verzinken in de slappe veenbodem tegen te gaan.

Voor Westerwolde is vooral interessant de "Valtherbrug". Reeds in 1818 begon het onderzoek daarnaar door de landmeter Karsten die had horen spreken over "Romeinse wegen" in het veen. Hij deed steekproeven door het graven van een aantal. p putten in het veen tussen ter Haar en Valthe, en wist zodoende het verloop ervan vast te stellen. Later werd dit onderzoek voortgezet door G.J.Landweer, in 1892, en door dr. van Giffen, in 1936. De laatste ontdekte nog een zuidelijker vertakking bij Valthe. De ouderdom van deze brug kon worden vastgesteld op omstreeks 350 jaar voor Christus. Hij was breed genoeg om met een wagen bereden te worden.

Hoewel we niet met zekerheid kunnen weten wat precies het doel van de aanleg was is toch wel aan te nemen dat het ging om het onderhouden van contact met andere plaatsen. Het is bekend dat in de IJzertijd in de buurt van beide einden van deze brug "Celtic fields" lagen, er woonden toen dus landbouwers.

Andere veenbruggen zullen niet geschikt, noch bedoeld, zijn geweest om de overzij van het veen te bereiken.

Mogelijk ging het dan om het bereiken van plaatsen in het veen die om een of andere reden interessant waren voor de toenmalige bevolking, bij voorbeeld vindplaatsen van ijzeroer. Het is gebleken dat reeds in de Bronstijd ijzeroer tot ijzer verwerkt werd.

Na de lezing werd een aantal vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Hierbij kwam naar voren dat omstreeks 2500 voor Christus al wagens gebruikt werden met wielen uit één stuk. Met zulke wagens zal het transport van boomstammen naar het veen gebeurd zijn.

Gevraagd werd hoe de vroege ijzerbewerking in de Bronstijd gedacht moet worden. Dit zal gebeurd zijn door verhitting van ijzeroer tot ongeveer 600 graden waardoor ijzer vrij kwam en door hameren verder bewerkt werd.

Er werd op gewezen dat bij Bourtange "bungelwegen" gevonden zijn. Deze dateren echter uit de Middeleeuwen.

Sommige veenwegen lijken opzettelijk vernietigd te zijn, waarschijnlijk omdat het betreden ervan te gevaarlijk geworden was.

Hoe komt het dat kienhout in de bodem omhoog schijnt te komen? Dit is inderdaad schijn, de laag grond boven de kienhout stobben is dunner en dunner geworden.

Naast de C14-bepaling is in Duitsland de "dendrochronologie" ontwikkeld. Deze berust op het bepalen van het beeld van de jaarringen op doorsneden van stammen. Deze beelden geven ongeveer de tijd aan waarin de betreffende boom groeide.

ERVE BRUGGERS IN SELLINGEN

door C.J.Wegman

Het erve Bruggers te Sellingen is al erg oud. Voorzover mij bekend wordt het voor het eerst genoemd in 1568, als Wiltet Bruggers zijn hoendergeld betaald heeft. Ook in Vriesschelo is er een erve Bruggers; vanaf 1568 werd daar hoendergeld betaald door Else Bruggers. In rechte lijn gaat het Vriesschelose geslacht in elk geval door tot ver in de 18e eeuw. Of de beide families aan elkaar verwand zijn is niet meer te achterhalen.

Het Bruggers is één van de 7 eigen erven in Sellingen, dat van 1568 tot 1733 bestond uit 15 á 16 huizen (ca. 70 inwoners) en in 1829 nog maar 32 woningen telde. In 1733 zijn er in Sellingen nog maar 2 volle erven, n.l. Meendering en Harwering. Het Bruggers was toen 3/4 van een vol erve.

De bewoners van het erve Bruggers.

Zoals gezegd wordt in 1568 voor het eerst melding gemaakt van 't Bruggers als Wilt Bruggers hoendergeld betaald voor zijn erve. De hoendergelden werden geïnd door de Drost te Wedde ten behoeve van de gravin van Aremberg die de heerlijke rechten op Westerwolde bezat. Wilt Bruggers betaalde in 1568 en 1569.

Van 1570 t/m 1574 wordt betaald door Hindrick Bruggers, die naar ik aanneem was gehuwd met een dochter van Wilt Bruggers.

Na een hiaat van 15 jaar wordt van 1589 t/m 1592 betaald door Harm Bruggers, die vermoedelijk een zoon is van voornoemde Hindrick Bruggers. Harmen moet vóór 1635 zijn overleden want in dat jaar betaalt zijn zoon Wilt Bruggers voor het schenken op de begrafenis van zijn moeder. Wilt wordt nog in 1633 genoemd onder de eigen-erfden van Sellingen doch in 1635 betaalt hij voor het schenken van bier op de begrafenis van zijn moeder slechts weinig vanwege "zijn soberen staet". Daarna wordt van Wilt Bruggers niets meer opgetekend.

In 1640 betaalt zijn zoon Harm Bruggers voor het schenken van bier op de begrafenis van zijn vrouw. Ook hij betaalt minder "om zijn soberen staet".

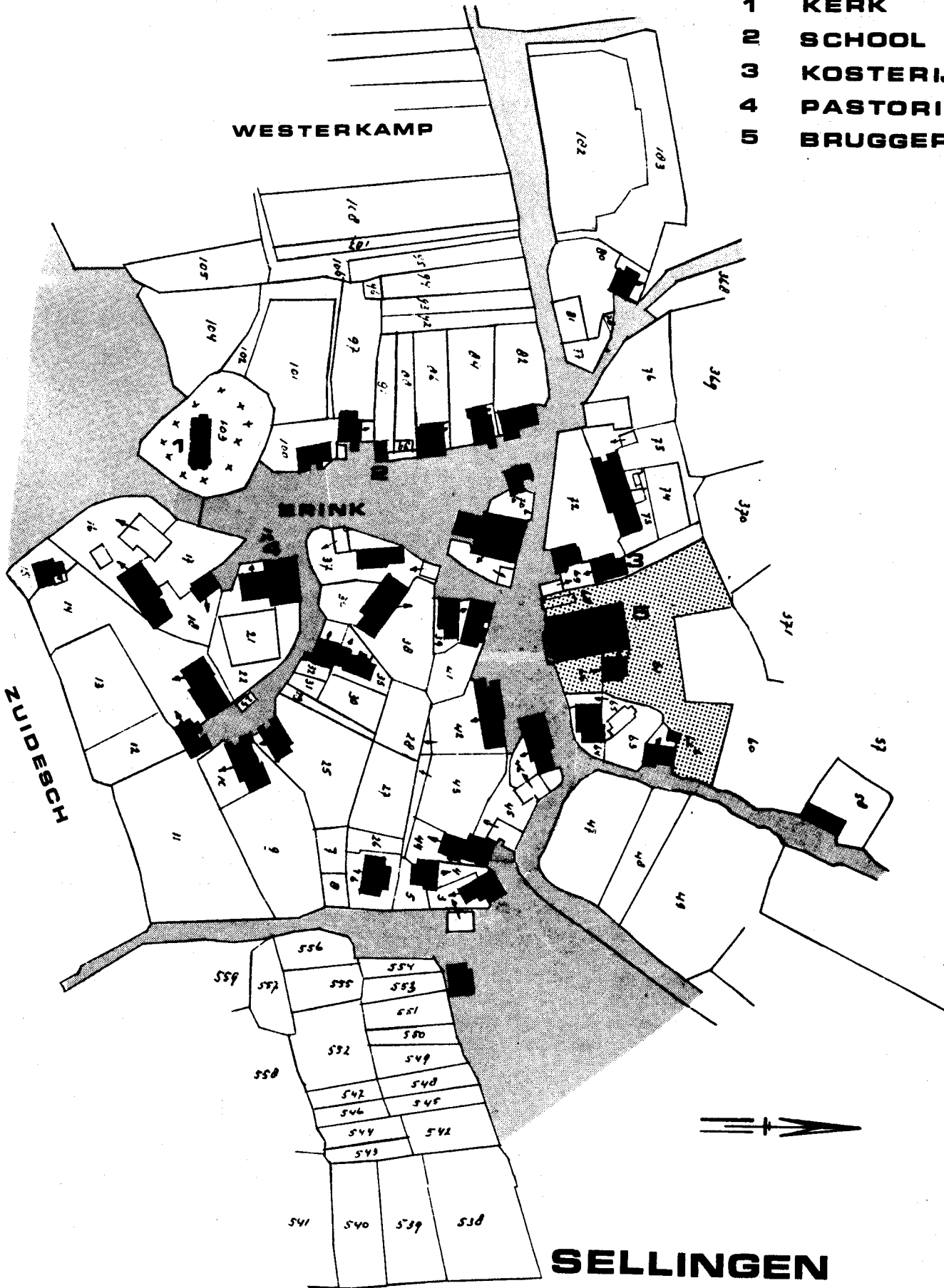
Het is wel duidelijk dat het met Bruggers erve bergafwaarts is gegaan. In 1643, als de eigenerfden van Westerwolde zich inzetten voor de bedienaar van het veer te Wedde, wordt Bruggers erve zelfs niet meer genoemd! Aangenomen mag worden dat Harmen Bruggers of diens crediteuren het erve bij executie hebben verkocht aan Sicke Johans op 't Ter Walslage.

Sicke Johans was gehuwd met de erfdochter Else Nannes Ter Walslage en had 4 zoons, te weten Nanne, Wubbe, Johan en Engel(bert). Nanne overleed in 1633, Wubbe erfde Ter Walslage en Johan en Engelbert kregen samen het aangekochte Bruggers. De scheiding van de boedel moet hebben plaats gevonden tussen 1648 en 1649. In 1649 wordt onze Johan met Jan Bruggers aangeduid. Jan Bruggers had in elk geval een dochter Nanne die huwde met Hindrick Jans in 1661. Mogelijk had hij ook een dochter Toebe Jans die huwde met Roelf Luickens. Weliswaar wordt Toebe in de archieven nimmer Bruggers genoemd, doch aan haar man wordt aanvankelijk het halve Bruggers en later nog een ander belangrijk deel verkocht zonder dat de z.g. naarkoop werd ingesteld door de familie. Dit wijst op een familie-relatie en dan ligt voorgaande conclusie het meest voor de hand.

Als Jan Bruggers overlijdt wordt het halve Bruggers voor 1500 Car.gl. door zijn broer Engelbert Ter Walslage (die blijkt te zijn ingetrouwd op 't Meijering te Laten in het Munstersche) verkocht aan Roelf Luickens die naar ik aanneem van Roswinkel kwam. De dochter van deze Engelbert, Engel Engberts Meijering, huwt met Derck Hindricks Bulder. Waarschijnlijk erfde zij het andere deel van het Bruggers want van 1704 tot 1714 verkoopt zij een groot deel van haar bezit aan..... Luicken Roelfs! Ook werd veel grond van het uiteen gevallen Hilling-erve opgekocht door de bewoners van 't Bruggers.

Van 1683 tot 1812 wordt in Sellingen de naam Bruggers niet gebruikt. Vanaf 1680 volgen de Roelf Luickensen en Luiken Roelfsen elkaar op (naar ik meen zelfs tot heden) tot in 1812 Luiken Roelfs zich tooit met de familienaam Bruggers.

- 1 KERK
- 2 SCHOOL
- 3 KOSTERIJ
- 4 PASTORIE
- 5 BRUGGERS

SELLINGEN

anno 1829

HET ERVE BRUGGERS

Sellingen, huisnummers 4 en 5 (1806).

1- 1-1840 huisnummer 244, bewoond door 1 gezin, bestaande uit 9 personen, n.l.:
LUIKEN ROELFS BRUGGERS : 54 jaar/geb.1785 Sellingen/landgebruiker/gehuwd
met Jantje Harms Strating: 53 jaar/geb. 1786 Onstwedde/5 kinderen, waar-
bij Roelf Luikens Bruggers oud 26 jaar.

- knecht : Willem Takes Wesseling : 34 jaar/geb. 1805 Vlagtwedde;
- meid : Regina Jurjens Speelmeijer : 27 jaar/geb. 1812 Bellingwolde.

huisnummer 243, bewoond door 1 gezin bestaande uit 2 personen, n.l.:
Hannes Albert Kerkhof : 33 jaar/geb.1806 Emmen/arbeider/gehuwd met
Engelina Jans Lutjeboer : 26 jaar/geb.1813 Blijham.

1- 1-1829 kadastrale nummers:	66	huis en erf	(7)	4.80 are
	67	huis en erf	(3)	8.50 are
	68	schuur voor landbouw (onb.)		0.56 are
	60	tuin		42.00 are
	61	weiland		37.40 are

eigenaar no. 61 : LUIKEN ROELFS BRUGGERS, landbouwer te Sellingen.

<u>LUIKEN ROELFS BRUGGERS</u>	huwt te	met Jantien Harms Strating
ged. 1- 1-1785 Sellingen		ged.23- 2-1786 Onstwedde
z.v. Roelf Luikens		d.v. Harm Simons Strating
en Elisabeth Detmers Meendering		en Albertijn Wubbes Hiskes
<u>kinderen:</u>	zie Burgelijke Stand.	

<u>ROELF LUIKENS</u>	huwt 2e Sellingen met Antje Geerts Boelems	
ged. 1- 1-1758 Sellingen	21- 5-1786	ged. 1- 3-1761 Vlagtwedde
ovl.26- 1-1806 Sellingen		geb. Weende
z.v. Luicken Roelfs		ovl.1799 -1806 Sellingen
en Wupcke Harms Schuring		d.v. Geert Hindriks Boelmans
<u>kinderen:</u>		en Grietje Harms

25- 2-1787 Wupke	Roelfs	huwt Roswinkel 7-12-1810 met Albert Kuipers
5-10-1788 Geert		overleden vóór 1790 Sellingen
1- 1-1790 Geert	Roelfs	
26- 2-1792 Grietje	Roelfs	huwt Sellingen 28-12-1810 met Geert Hilwerts Meems
2- 3-1794 Harmina		
26- 6-1792 Geertje		overleden 29- 6-1809 Ter Walslage
10- 2-1799 Alke		

	huwt 1e Sellingen met Elisabeth Detmers Meendering	
	26- 6-1783	ged.15- 6-1760 Sellingen
		ovl. in 1785 Sellingen
		d.v. Detmer Jans Meendering
		en Naancke Berents Trenning

kind:

1- 1-1785 LUIKEN _____> erfgenaam

22-12-1783 Gecompareerd: Roelf Luickens te Sellingen ter eene
en : Geertruid Luickens x Hilwert Geerts Meems,
Alcke Luickens x Wubbe Jans Ter Walslage,
alsmede de voogden over Harmina Luickens ter andere zijde,
allen kinderen en erfgenamen van wijlen Luicken Roelfs x Wubbe Harms,
in leven echtelieden te Sellingen.
Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:
* de le comparant erf de ouderlijke bezittingen;
* de le comparant moet uitkeren aan elk van zijn 3 zusters 3000 Car.gl.

<u>LUICKEN ROELFS</u> geb. ca. 1727 Sellingen ovl.1775 -1783 Sellingen z.v. Roelf Luickens en Alcke Bruins Trenning	huwt te Sellingen met h.c. 16- 5-1755	Wupcke Harms Schuring geb. ca. 1728 Laude ovl.1769 -1772 Sellingen d.v. Harm Jans Schuring en Geertruid Ernestius Ter Haar
---	--	--

kinderen:

1- 8-1756 Geertruid overleden vóór 1760 Sellingen
1- 1-1758 ROELEF > erfgenaam
19- 6-1760 Geertruid Luickens huwt Sellingen 22- 6-1783 met Hilwert Geerts Meems
30- 3-1764 Alcke Luickens huwt Sellingen 20- 4-1784 met Wubbe Jans Ter Walslage |
1-10-1769 Harmina Luickens huwt Sellingen 16- 6-1786 met Jan Detmers Meendering11
16- 5-1755 Sellingen, huwelijkscontract: de bruidegom Luicken Roelfs neemt, met in-
stemming van zijn ouders, de bruid op in zijn behuizing met landerijen.
Hij moet uitkeren aan elk van zijn broeders en zusters 150 Car.gl..
Dedigsluiden bruidegom: Roelf Luickens x Alcke Broens - ouders
Albertien Roelfs en Broene Roelfs - zuster en broeder
Harm Luickens, Jan Luickens en Berent Jans - ooms
Janna Broens - moeije.

<u>ROELF LUICKENS</u> geb. ca. 1701 Sellingen ovl.1756 -1757 Sellingen z.v. Luicken Roelefs en Albertien Harms Thedingh	huwt te Sellingen met Alcke Bruins Trenning h.c. 17- 1-1726	geb. ca. 1700 Laude ovl. na 1774 Sellingen d.v. Bruin Berents Trenningh en Naencke Jans Ter Walslage
---	--	---

kinderen:

ca. 1727 LUICKEN > erfgenaam
ca. 1729 Naancke Roelfs huwt Sellingen 7- 4-1752 met Jacob Bruins Tees
15- 3-1733 Albertijn Roelfs huwt Sellingen 8- 5-1761 met Albert Harms Schurin
1- 1-1735 Bruine Roelfs huwt Boertange 10- 4-1761 met Jantien Jans Brands
23-10-1740 Jan Roelfs huwt Sellingen 24- 4-1774 met Janna Jans Twiest
30- 9-1742 Klaas Roelfs huwt Sellingen 3- 3-1769 met Anna Jans Twiest
17- 1-1726 Sellingen, huwelijkscontract: de bruidegom Roelf Luickens zal uitkeren
aan zijn 2 broeders Jan Luickens en Harm Luickens alsmede aan zijn zuster
Jantien Luickens elk 800 Car.gl.
Dedigsluiden bruidegom: Luicken Roelfs x Albertijn Harmens - ouders,
Jan Luickens - broeder en Harmen Spijckmans.
Getuigen bruidegom: Jan Meneringe en Harm Jans.

<u>LUICKEN ROELEFS</u> geb. ca. 1669 Sellingen ovl.1737 -1740 Sellingen z.v. Roelef Luickens en Tobe Jans	huwt te Sellingen met Albertien Harms Thedingh h.c. 17- 3-1699	geb. ca. 1674 Onstwedde ovl. na 1735 Sellingen d.v. Harm Jarckes Thedingh en Jantien Hansen Huitsingh
---	---	--

kinderen:

ca. 1701 ROELEF > erfgenaam
ca. 1703 Jan Luickens huwt Sellingen 18-12-1733 met Willemke Willems
ca. 1706 Harm Luickens w.s. ongehuwd, leeft nog in 1786.
ca. 1710 Jantien Luickens huwt Vlagtwedde 30- 5-1735 met Harm Jarckes Luiringh

17- 3-1699 Selligen, huwelijkscontract: de bruidegom Luicken Roelfs zal aan zijn broeder Harmen Roelefs uitkeren 950 Car.gl. boven de 700 Car.gl. die hem eerder beloofd waren bij het huwelijkscontract tussen Aicke Ten Velthuis en zijn zal. zuster Jantien.

Dedingsluiden bruidegom: Roelf Luickens x Tobe Jans - ouders;
Aicko Ten Velthuis - zwager;

Detmer Meeneringh - Adam Hindricks ? - Harm Hillinge.

26- 8-1697 Afkoop tussen Harmen Roelefs en zijn broeder Luicken Roelefs:

* Luicken Roelefs belooft met instemming van zijn vader en moeder aan zijn broeder Harmen Roelefs tot boedel en bruidschat af te geven 700 Car. gl. alsmede een bed met toebehoren.

Getekend: Roeleff Lukens - Toebe Jans - Luicken Roeffs - Harmen Roelffs.

10-11-1712 Luicken Roelfs betaalt wegens een kinds groeve.

1731 Lidmaten te Selligen:	42	Luiken Roelfs
	43	Albertijen Harrems anders Luickens
	44	Roelf Luickens
	45	Jan Luickens
	46	Jantijen Luickens

1733 Bijdrage voor de Lantssoldaat : Luiken Roelfs 3 stuivers

ROELEF LUICKENS

geb. ca. 1639 Roswinkel ?

bet.voor zijn graf 7-12-1714

z.v. Luicken N.

huwt te Selligen ? met Toebe Jans

ca. 1669

geb. ca. 1644 Selligen ?

bet. voor graf op 11-11-1719

d.v. Jan (Bruggers77)

kinderen:

ca. 1669 LUICKEN _____ > erfgenaam

ca. 1671 Jantien Roelfs huwt Selligen ca. 1693 met Aijcke Jans Ten Velthuis

ca. 1673 Harm Roelfs huwt Roswinkel ?

30-10-1675 Engelbert Ter Walslage, erf- ende woonachtigh in Neerlangen onder Laten versettet voor 9 jaeren (vanaf mei 1676) aan Roelf Luickens tot Selligen:

* seeckere halve landes offte arve 't Bruggers genaemt, met desselfs gerechticheden tot Selligen gelegen;

* een acker van 9 schepel op de Oert. Tesamen voor 1000 daeler.

7-10-1680 Engbert Meijerinck wonende tot Langen in 't Stift Munster en zijn vrouw Greete verklaren dat zij van de E: Roelf Luickens hebben ontvangen 100 daelers , zijnde een termijn coppepenningen op mei 1680 belovet en heer-comende vanwege Bruggers halve verkofte arve bijnnen Selligen gelegen.

20- 6-1681 als boven, echter nu "op mei 1681".

24- 5-1683 Engbert Meijeringhe in 't Stift van Munster woonachtigh verklaart dat hij van de Eerb: Roelf Luickens tot Selligen woonachtigh, het coopschat wegens het halve Bruggers arve met sijne dependentien ten volle hadde ontvangen.

9-11-1687 Lammert Lammerts tot Hoorn verkoopt aan Roelf Luickens:

* 1/7 part van Hillingh hoff aldernaest van Roelf Luickens gelegen, van 2 mollenwaers over de Sellinger Hammarck, van Hillingh begrafenisse op 't kerckhoff en van 't gestoelte van 't Hillingh in de kerk van Selligen. Koopsom 50 Car.gl.

30- 9-1704, 6-12-1708, 23-12-1711, 26- 5-1712, 26-11-1712 en 28- 2-1714 worden door Engel Engberts Meijeringh, weduwe van Derck Bulder verkocht aan Luicken Roelfs (!) een moestuin, akkers bouwland en diverse stukken meedland.

7-12-1714 Luicken Roelfs betaalt voor een groeve. (w.s. vader)

11-11-1719 idem (w.s. moeder)

ENGEL(BERT) SICKES TER WALSLAGE huwt te Laten ? met Greete Meijeringhe ?
geb. ca. 1612 Ter Walslage na 1637 geb. ca. 1612 Neerlangen?
ovl. na 1683 Neerlangen w.s. erfdochter op 't
noemt zich later Meijeringh Meijeringh te Neerlangen
z.v. Sicke Johans? op Ter Walslage
en Else Nannes Ter Walslage

kinderen o.a. .

ca. 1645 Engel Engberts Meijeringh huwt ca. 1673 met Derck Hindricks Bulder.

15- 6-1637 Sicco Ter Walslage soon Engele omme dat deselve op anwisent van Tomas Steenken een stuck holdt van 't convents holdt hadde entvoerent, deswegen veraccordeert op 15 Car.gl.

23- 3-1673 Engelbert Meijeringhe Ter Walslage tot Langen verkoopt aan Lambert Lamberts en huisvrouw :

* alle goederen die l,aest bij extentie van Hillingh arve tot Sellingen gelegen, zijn verkocht en bij verkopers broeder Jan Bruggers getrockenvoor 800 Car.gl. en 20 stuivers.

JAN SICKES (op 't) BRUGGERS huwt te Sellingen met N.N.
geb. ca. 1610 Ter Walslage ca. 1640
ovl.1661 -1673 Sellingen
z.v. Sicke Johans? op Ter Walslage
en Else Nannes Ter Walslage

1

kinderen:

ca. 1640 Nanne Jans huwt Sellingen in 1661 met Hinderick Jansen
(ca. 1644 Toebe Jans huwt Sellingen ca.1669 met Roelef Luickens ??)

22- 9-1632 Alsoo Sicco Ter Walslage versocht acte dat Jurgen Ter Borgh in gerichte gesecht dat voors. Siccen soene Johan hem gedreiget 't huis te brannen.

10-10-1649 Wubbo Ter Walslage is in een mandaet van vijff marcken van Jan Bruggers zijn broeder overgegeven, deswegen is deselve veraccordeert op 2-10-0.

24- 9-1658 Insaeken Roelf Roelfs geciteert hebbende Wubbe Ter Walslage ende Jan Bruggers om betaelinge van 44 dall., rest van 70 dall. met 12 jaeren rente tot mej 1659. Gedaegde Wubbe Ter Walslage is van mening dat het maer 42 dall. is en dat zijn broeder de gerechte helffte moet betaelen. Jan Bruggers beweert dat hij het door hem possiderende arve vrij en franck' sonder lasten van het gemeene sterfhuis sal moegen gebruicken en voor hem ende sijnen erven als eigendom mag beschouwen. Wubbe moet betalen.

7- 4-1658 Roelf Roelfs contenderende tot confirmatie van sijn gedaene opsegginge voor 70 dall. capitaell en een rijxdall., om die selvige met d'achterstallige rente van dien in vrijdom te mogen becomen. Gedaegde Wubbe Ter Walslage versouckende dat sijn broeder Jan Bruggers mede moege werden verdaeght also de schulde op Bruggers arve gelecht, waervan hij possesseur is.

5- 8-1661 Insaken Hinderick Jansen en dessen huisvrouw Nanno contenderende daerhen dat de E: welgel. Pastor Molanus niet moege verveerdigen met zegelinge alsodaene houlix-contracte als tusschen hunne inhibenten ende Jan Bruggers opgericht, sijnde de selvige van inhibente's huisvrouw niet ver-teijckent, oick niet met deselvige vredigh, maer daerover een nieuwe dach van bijeenkomste moege werden gehouden.

HARMEN (WILTS ?) BRUGGERS huwt te Sellingen met N. N.
geb. ca. 1605 Sellingen ca. 1635 geb. ca. 1610
ovl. na 1640 bet. voor graf op 9- 8-1640

kinderen: ??

9- 8-1640 Harmen Bruggers op die begrefnisse van sijn frouwe an die nabuirs beer geschoncken, daeraf dieselve gecomposeert hefft om sijn soberen staet op 2 - 10 - 0.

WILT (HARMENS) BRUGGERS huwt te Sellingen met N.N.
geb. ca. 1575. Sellingen ca. 1605 geb. ca. 1580
ovl. na 1635 Sellingen
z.v. Harm Wilts Bruggers ?

kinderen:

ca. 1605 HARM > erfgenaam
2-10-1633 Eigenerfdn van Sellingen : o.a. Wiltet Bruggers

10- 9-1635 Wilt Bruggers omdat deselve op begreffenisse van zijn moeder aen die nabuiren int' vergaderen beer geschoncken heefft, deswegen verdragen om zijn soberen staet op 2 - 0 - 0.

HARMEN (HENDRICKS) BRUGGERS huwt te Sellingen met N. N.
geb. ca. 1545 Sellingen ca. 1575 geb. ca. 1550
ovl. na 1592 Sellingen bet. voor graf op 10- 9-1635
z.v. Hendrick op 't Bruggers
en N. Wilts Bruggers

kinderen:

ca. 1575 WILT > erfgenaam
ca. 1580 Hindrick overleden na 1627

1592)

1591)

1590) betaald hoenderbelasting door Harmen Bruggers, eigenerfde te Sellingen.

1589)

HINDRICK (op 't) BRUGGERS huwt te Sellingen met N. WILTS BRUGGERS
geb. ca. 1515 Sellingen ca. 1545 geb. ca. 1520 Sellingen
ovl. 1574 -1589 Sellingen d.v. Wilt Bruggers

kinderen:

ca. 1545 HARMEN > erfgenaam

1570-1571-1572-1573 en 1574 betaald hoenderbelasting door Hindrick Bruggers, eigenerfde te Sellingen.

WILT BRUGGERS huwt te Sellingen met N. N.
geb. ca. 1485 Sellingen ca. 1515
ovl. 1569 -1570 Sellingen

kinderen:

ca. 1515 HINDRICK > erfgenaam

1568 - 1569 betaald hoenderbelasting door Wiltet Bruggers, eigenerfde te Sellingen.

N.B. Vele van de in dit artikel genoemde akten bevinden zich niet in het Rijks-archief. De gegevens werden verkregen van wijlen Harm Bruggers (geb. 26-3-1901 te Sellingen), gewoonde hebbende te Havelte. Hij bleek in het bezit van het uitgebreide familiearchief van het Bruggers.

Driemaandelijks tijdschrift van de Vereniging Genealogie en Historie WESTERWOLDE

Inhoudsregister

6de jaargang 1985

J.W. Hiskes	Van de redactie	3
J.W. Hiskes	Ploeg	3
J.W. Hiskes	Verbetering.....	4
E.G. Schrage	Nogmaals Ter Apel	5
E.G. Schrage	Trouwen (of niet)	7
J.W. Hiskes	De Joden van Bourtange/Vlagtwedde.....	8
J.W. Hiskes	Onder de Clockeslach van Vlachtwedde.....	9
J.W. Hiskes	1100 Jaar Vlagtwedde	10
E.G. Schrage	Banden met Roswinkel	11
	Een jong predikant onder de turfmakers.....	17
F. Bergman	Twee uittreksels	19
O.D.J. Roemeling	Korte weergave van de inleiding 15-12-84	22
G. Wubs	Bibliografie van Westerwolde deel IV.....	25
C.J. Wegman	Ten Veenhuis. De oudst bekende Richters- behuizing te Vlachtwedde	29
E.G. Schrage	Molanus	37
E.G. Schrage	Waar zoeken ?	42
E.G. Schrage	Bij onze burens	45
E.G. Schrage	Leerort.....	46
J.W. Hiskes	De Joden van Bourtange en Vlagtwedde.....	47
J.W. Hiskes	Varia	48
	Vragen.....	50
G. Wubs	Bibliografie van Westerwolde deel V en VI	51
H. Nijboer	Voor U gelezen	55
drs. A. Hazelhoff	Familiewapen Hazelhoff	56
H. Nijboer	Wat was, wat deed een burggraaf ?.....	65
J.W. Hiskes	De slag bij Hahnetange	68
	Rijksarchief in de provincie Groningen.....	69
E. G. Schrage	Speurwerk	70
E.G. Schrage	Namen	72
J.W. Hiskes	"Onder de Clockenslach van Vlachtwedde.....	75
J. Drok	'n Tikkel	76
drs. H.M. Braaksma	Bibliografie	77
C.J. Wegman	Laude, de situatie rond 1829 rond de Erve Warmering	81
F.A. Bergman	Ter Apel	87
E.G. Schrage	Band met Roswinkel	89
M.J.B. Starke	Ook toen	93
J.W. Hiskes	Nieuw boek	94
J.W. Hiskes	Voorzitter geridderd	95
	Vragen	95
H.M. Lups	Groningse Kwartieren	97
ing. B. Hazelhoff	Stamhuis Hazelhoff	104
R. Hoppes	Vragen	104
G. Wubs	Bibliografie deel VII	106
J. Drok	Grunnegers	107
J. Drok	Friezen of Chauken	111
J. Drok	Het Westerwolds het meest Saksisch	112

**TIJDSCHRIFT
VOOR
GENEALOGIE
EN
HISTORIE
„WESTERWOLDE”**

**Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie**

Westerwolde

7de jaargang No 2
juuni 1986

Redaktie:

S.H. Achterop
C.J. Wegman
E.G. Schrage
ds. Van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
Tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen, administratie en archief) ,
Mevr. G.P.I.Hiskes - Knigge
M.Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
Tel. 05987 - 13095.

PENNINGMEESTER:

Dick Scheper,
Groningerlaan 58, 9642 EK Veendam
Tel. 05987 - 19588

BANK:

Bondsspaarbank Veendam, nr.
95.72.73.622, ten name van Ver.v.Gen.
en Historie Westerwolde.
Postgironummer van de bank :
802395

LIDMAATSCHAP: Entree (éénmalig) f.10.--; contributie f.25.-- per jaar plus f.7,50 per jaar voor het tijdschrift, dat om de drie maanden verschijnt. Bij verzending per post van het tijdschrift - dat op de driemaandelijke bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten de portokosten in rekening worden gebracht.

INHOUD:

Redactie	- Het Westerwolds	blz.24
Idem	- Praktikum	" 26
Idem	- Uit andere periodieken	" 27
---	- Harm Hiskes Stikker, inventaris van zijn nalatenschap	" 28
C.J. Wegman	- Erve Schulten in Wedde	" 37

VAN DE REDACTIE.

Door bemiddeling van ons lid, de Heer Eenjes te ter Apel, verkregen we inzage in een groot aantal familiepapieren van de familie Wijbeling te Weende .

We betuigen de Heer Eenjes daarvoor onze vriendelijke dank! Zo ook de familie Wijbeling.

Uit die papieren nemen we in dit nummer op de inventaris van de nalatenschap van Harm Hiskes Stikker, overleden te ter Apel op 11 februari 1850.

De hierin vervatte gegevens geven een goede kijk op boerengereedschap, vee en huishoudelijke artikelen in een boerengezin in het midden van de vorige eeuw.

---- 000 ----

BIJDRAGEN voor het volgende nummer van "Westerwolde" worden gaarne ingewacht vóór 15 augustus a.s.

Bijdragen gaarne getypt éézijdig op het formaat A-4, met marges: 5 cm. boven de eerste regel van het artikel,
3 cm. onder en ter rechter zUde van de bladzijden,
ter linker zijde, alsmede boven de overige
bladzijden van een artikel.

---- 000 ----

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van met name ondertekende artikelen.

---- 000 ----

CONTACTEN met de "Arbeitsgruppe Familienkunde und Heraldik".

Een der afspraken met deze "Arbeitsgruppe" is dat we elkaar zullen helpen bij het oplossen van zich voordoende problemen. Zo heeft onze secretaresse reeds in enige gevallen op aanvragen inlichtingen kunnen verschaffen.

Leden van onze vereniging die problemen ontmoeten bij het voortzetten van hun onderzoek worden verzocht deze te melden aan de secretaresse.

Indien daartoe aanleiding bestaat wordt zo'n probleem dan voorgelegd aan het bestuur van de "Arbeitsgruppe".

Deze zal zich inspannen om een oplossing te vinden.

Het Westerwolds

Beknopte samenvatting van de inleiding, gehouden door prof. dr. H. ENTJES op de ledenvergadering te Onstwedde op 15 maart 1986.

Landsgrenzen en administratieve grenzen zijn in het algemeen geen taalgrenzen: plaatselijke, streek - en landstalen reiken daar overheen en beïnvloeden elkaar.

Het Westerwoldse dialect (streektaal) is een onderdeel van het geheel der Groninger dialecten.

Toen dr. Schuringa in 1923 zijn studie deed over de Veenkoloniale dialecten merkte hij op dat het Westerwolds onder zware druk vanuit het Oldambt en de Veenkolonien, alsook uit het Eemsland. Hij noemt twintig kenmerken van het Westerwolds, maar ze zijn aan het verdwijnen. Alleen in Sellingen waren ze nog aanwezig.

Ongeveer 1960 constateert ook prof. K.H. Heeroma die zware druk. Hij noemt het Westerwolds het zwakste van de Groninger dialecten. Al zijn er nog bijzondere kenmerken, ze dreigen verloren te gaan.

In iets latere tijd, 1965 à 1970, bezoekt prof. Entjes Westerwolde. Hij kan die kenmerken moeilijk terugvinden. Weer tien jaar later werkt Veldman aan een dissertatie (proefschrift) over het dialect van Westerwolde. Hem blijkt dat de essentie van het Westerwolds zoek is.

Er is dus een ontwikkeling van oud naar nieuw-Westerwolds. Kenmerken van oud-Westerwolds, als zelfstandig dialect, zijn te vinden in het werk van Neuteboom, die ongeveer twaalf jaar in Westerwolde werkte. Hij was daar niet geboren, en werkte later in den Haag, waar hij contact had met Geert Teis. Daar schreef hij ook zijn werk, waarin hij de taal kunstzinnig gebruikt. Hij is een der beste prozaschrijvers, in zijn taal zijn de Westerwoldse kenmerken aanwezig, nauwkeurig en vrij consequent. Daardoor is zijn werk een goede bron voor onderzoek.

Dialectbeschrijving en -onderzoek begon omstreeks 1900 met het schema: Frankisch, Saksisch en Fries.

Naarmate meer materiaal verzameld werd ontdekte men dat deze stamverbanden niet hanteerbaar waren voor de studie van taalgebruik en -ontwikkeling.

Men maakte kaarten betreffende het voorkomen van bepaalde woorden en klanken. Ze tonen taalgrenzen en bundels daarvan, bijvoorbeeld dwars door Drente, van noordwest naar zuidoost, en langs de IJssel.

Toch bleek dat trekken van grenzen niet geheel bevredigend. Men kwam tot de vraagstelling aan dialectsprekenden: "Welk dialect vindt U verwant, welk niet?"

Zo stelde mevrouw Jo Daan een kaart van Nederland samen waarop in kleur is aangeduid in hoeverre men verschillen aangeeft aan de hand van deze vraag. Op deze kaart is Westerwolde niet te onderscheiden: de ondervraagden vinden daar het Westerwolds niet verschillend van Veenkoloniaals en Oldambts.

Prof. K.H.Heeroma ontwikkelde een visie op de ontwikkelingsgang der dialecten.

Voor 2000 jaar zou hier een West-Germaans dialect gesproken zijn. Er ontstond een zuid-noord-tegenstelling daarbinnen, met opdringen van de zuidelijke taal naar het noorden:

"frankisering" .

Deze drong niet tot Friesland door. De freese taal is onaangetast "Ingwaeoons" .Met dit woord wordt de taal aangeduid die omstreeks 400 tot 800 na Christus in de kuststreken (in een diepe strook) gangbaar was.

Later kwamen Westfaalse invloeden op: "Westtalisering".

Deze bereikte ook Groningen en Oost-friesland.

Zo is bijvoorbeeld het dialect van Vriezenveen duidelijk verwant aan Westfaalse dialecten, met name wat de klanken betreft.

Prof. G.G.Kloeke bestudeerde de verkleinwoorden, met toespitsing op Oost-Nederland.

Het Westerwolds heeft wat dit betreft een aparte plaats door de uitgang: "-ken". Deze wijst op Westfaalse invloed, maar ze kent niet de klinkerverandering die in het Twents wél optreedt:

"köpken" tegenover "kopken".

Ook is voor het Westerwolds kenmerkend de uitgang "-t" in de vervoeging der werkwoorden in de tegenwoordige en de verleden tijd, meervoud: "wie loopt" , "wie kwaamt". Verwantschap van het Westerwolds met het Eemslands blijkt uit de vormen: " schal, Schol, nich".

Dat de inleiding de belangstelling van de aanwezigen had bleek uit vele vragen en opmerkingen.

Hieruit kwam onder andere naar voren dat studie van plaats, familie-, en voornamen ook bijdraagt tot het verkrijgen van inzicht in dialectgeschiedenis en -geografie.

Wat betreft de familienamen voerde prof. Heeroma het begrip "herkomstnamen" in: "van Swol, van Arnhem, van Calkar" . Door de studie van zulke namen zou men verplaatsingen van de bevolking kunnen vaststellen, en daarmee weer invloeden op de plaats van vestiging.

Helaas is deze studie niet goed tot ontwikkeling kunnen komen, de genealogie zou hier een handje moeten helpen.

Zo zou een "namengeografie" kunnen ontstaan. Pogingen daartoe zijn te vinden in de inleidingen van diverse delen van het "Repertorium van Nederlandse familienamen".

Praktikum

der Arbeitsgruppen Familienkunde und Heraldik te Aurich, op 22 maart 1986.

Op uitnodiging nam een aantal leden van onze vereniging deel aan een "Praktikum" van bovengenoemde Arbeitsgruppe te Aurich op 22 maart jl.

Het werd gehouden in het gebouw van de "Ostfriesische Landschaft". Georgswall 3, en wel in de "Furstensaal" - hoewel de heer Jelden in zijn openingswoord liever de naam "Ständesaal" gebruikte.

Het was namelijk de zittingszaal van de "Stände", de volksvertegenwoordiging die uit drie "standen" bestond: de "Hauptlinge", de steden en de eigenerfden. Tesaamen de "Laddag", waarvan de "Ostfriesische Landschaft" de voortzetting is.

In het plafond van deze zaal zijn de symbolen van de "standen" te zien met het wapen van de Landdag, nu dus het wapen van de Landschaft. Dit wapen is in 1678 door de keizer verleend: een eik, met links daarvan een ridder te voet.

Langs de wanden schilderijen van de graven en vorsten van Oostfriesland: het huis Cirksena 1453 - 1744. Daarna was Oostfriesland deel van Pruisen, later van Hannover, en na 1866 weer van Pruisen.

We werden rondgeleid door het "Prunkzimmer" en de "Ständesaal" met toelichting door Frau Harms. In het Prunkzimmer kasten met een kostbare verzameling Chinees porcelein, aan de wanden afbeeldingen van belangrijke Oostfriezen, onder andere van Ubbo Emmius.

Er volgde een bezoek aan de Landschaftsbibliothek. De bibliothecaris, dr. Tielke, gaf een overzicht van ontstaan en opbouw van deze boekerij. Het oudste deel stamt uit de 16e eeuw, Een kleine handbibliotheek van werken op juridisch-administratief gebied. Later werden toegevoegd een particuliere verzameling (von Derschau), sinds 1764 de "Regierungsbibliothek" en later nog een oud bestaandeel van de "Gymnasialbibliothek". In het begin van de vorige eeuw werd het een openbare bibliotbeek, waarin veel grote geschiedkundige werken, zoals van Ranke en Mommsen, en belangrijke naslagwerken. We hoorden dat bijvoorbeeld de grote heraldische verzamelwerken van Siebmacher en Rietstap aanwezig zijn. Helaas moest de bibliothecaris er op wijzen dat de catalogisering nog steeds onvolledig is.

Langs de wanden van de leeszaal was een groot aantal verschillende tijdschriften en periodieken te zien.

Daarna volgde een bezoek aan de "Fachstelle Familienkunde" waar de leidster, Frau Haltrich, het werk daarvan uiteenzette. Daar zijn jaargangen van vele genealogische periodieken voorhanden, zoals van "Quellen und Forschungen". Verder het "Deutsches Geschlechterbuch" in vele delen, een groot aantal familieboeken en "Ortssippenbücher" .

Wat de boeken aangaat is dit vergelijkbaar met de bestanden bij het "Centraal Bureau voor Genealogie" te den Haag en van de Nederlandse Genealogische Vereniging te Naarden.

De Landschaftsbibliothek en de Fachstelle zijn gevestigd in een nieuw gebouw vlak bij dat van de Landschaft. Ook het Staatsarchiv is daar dichtbij.

De heer Tielke noemde nog aparte afdelingen van de bibliotheek en wel over paedagogische en archeologische onderwerpen, terwijl ook de boekerij van de "Orgelakademie" te Bunderhee hieronder ressorteert. Tijdens dit Praktikum ontvingen we van mevrouw Strate enige aantekeningen uit de kerkboeken van Völlen. Ze gaan over huwelijken aldaar van personen uit onze streken, zoals uit Bellingwolde en Nieuw-Beerta.

Onzerzijds droegen we over aantekeningen over huwelijken met partners uit Oostfriesland, gesloten te Bellingwolde en Nieuwe Schans. Ze zijn bedoeld om gebruikt te worden by de eventuele toekomstige samenstelling van Ortssippenbucher. De heer Lange, die zulke boeken samenstelde voor Leerort en Kirchborgum, vertelde ons dat thans dergelijke boeken voor Nuttermoor en Bingum in bewerking zijn. Het programma van dit bezoek was druk bezet en geeft wel aanleiding tot de wens in het bijzonder de Fachstelle met zijn rijke bronnen eens uitvoeriger te kunnen bekijken.

UIT ANDERE PERIODIEKEN.

Van leden van de "Fachgruppe Familienkunde" hebben we meer de klacht gehoord dat in Oostfriesland de kerkboeken zo laat beginnen, later dan in Westerwolde. Wat hiervan zij, een welkome aanvulling leveren documenten zoals belastingregisters, volks- en veetellingen. Wat dit betreft maakt Quellen und Forschungen haar naam waar door zulke bronnen te publiceren. Zo vinden we in de 35e jaargang, 1986, Heft 1/2, een "Musterrolle des Amtes Stickhausen" (in Overledingen). Deze berust in het Staatsarchiv te Aurich en dateert uit 1634. Het is een per plaats gerangschikte naamlijst van 512 weerbare mannen, met het wapentuig dat ze hadden. Deze lijst kan ergens vergeleken worden met onze Hoendergeldlijsten.

In dit Heft is ook opgenomen, uit het Emden Stadtarchiv, een lijst van "Schutzhauptlinge" die al in 1582 begint en reikt tot 1716. Het is duidelijk dat de opname van zulke bronnen de toegankelijkheid ervan sterk vergroot.

In de februari-1986-aflevering van "Gens Nostra" staat een bijdrage over een familie Schuurman, in Groningen en Rotterdam. Hiertoe behoorde o.a. Hindrikus Schuurman, geb. te Norg, 3.06.1837, overl. Groningen, 26.12.1914 Hij was hoofd van de Mulo-school te Winschoten tot 30.12.1903 en schreef in 1909 een "Gids voor Winschoten en omgeving" . "Ons Waardeel", 86/1 , bevat een bijdrage van mevr. H.G. Roelfsema-van der Wissel: "Een stukje geschiedenis achter het behang". Bij verbouwing van een huis te Norg vond men achter het behang formulieren uit de Franse tijd, afkomstig van de familie Oortwijn. Dit doet denken aan de vondst van ons lid, de heer Harm Bessembinders te Onstwedde, van kranten uit 1780 en 1781 in een spleet in een balk.

harm hiskes Stikker

overleden te ter Apel, 11 februari 1850. INVENTARIS van zijn nalatenschap.

Op heden Dinsdag, den tweeden Julij des jaars achttien honderd vijftig, te acht uur des voormiddags, ten sterfhuize van Harm Hiskes Stikker in leven landbouwer te ter Apel en aldaar op den elfden februarij laatsleden overleden; ten verzoeke en in tegenwoordigheid van a. diens weduwe Engeltien Nannes Wolfs, zonder beroep, wonende te ter Apel, voor zichzelf en tevens als moeder en wettige voogdesse harer minderjarige kinderen uit haar huwelijk met voornoemden harer echtgenoot, met name Wendelina Harms Stikker, geboren den negenden Januarij acht tien honderd achtenveertig en Harm Harms Stikker geboren den zesentwintigsten December des vorigen jaars. b. den toezienden voogd der gezegde minderjarigen Remke Wubbes Wijbeling, landbouwer, wonende te Weende, gemeente Vlagtwedde, die bij deze tevens handelt als hoofd des echtvereeniging en bestuurder der gemeenschap naar de tegenwoordige wet, bestaande tusschen hem en zijne echtgenote Trijntje Hiskes Stikker zonder beroep, bij hem inwonende en c. Hiske Harms Stikker, landbouwer met zijne Schoondochter de eerstgenoemde verzoekster het voormelde Sterfhuis te ter Apel gemeente Vlagtwedde, bewonende; - Voorts in tegenwoordigheid van den, door den Heer kantonregter des kantons Winschoten naar behooren beeëdigden deskündige tot de waardering der daaraan onderworpene goederen, zijnde Harm Jans Stronk, deurwaarder bij de Aroondissements regtbank te Winschoten, wonende te Oude Pekela en van de beide nagenoemde getuigen, -

Ben ik ondergetkende meester Johannes Sixtus Gerhardus Koning, notaris residerende te Wedde, arrondissement Winschoten provincie Groningen, ter bewaring der regten van de verzoekers, van de voornoemde minderjarigen en van ieder die daarbij verder belang mogt hebben, overgegaan tot de beschrijving des boedels tüsschen die verzoekers en minderjarigen mandeelig en van datgene waarbij die minderjarigen verder belang mogten hebben, zulks op aanwijs van de onder a en c genoemde verzoekers en, voor zooverre de aanschatting onderworpene goederen betreft, volgens de waardeering van den voornoemden deskundige en nadat door de verzoekers

was opgegeven dat de bedoelde mandeelige boedel vroeger in gemeenschap was bezeten tusschen den comparant Hiske Harms Stikker en nu wijlen zijn echtgenootte Wendelke Hanssens Mulder, dat de helft dezer laatste bij haar overlijden, voorgevallen den zeventienden Maart achttienhonderd negenenveertig, naar de wet is vererfd op hare kinderen Harm Hiskes Stikker en Trijntje Hiskes Stikker, beiden voornoemd, dat beider aandeel naar de tegenwoordige wet in de gemeenschap is gevallen, met hunne echtgenooten Engeltien Nannes Wolfs en Remke Wubbes Wijbeling, beide insgelijks hiervoren genoemd en dat het aandeel in die gemeenschap van Harm Hiskes Stikker bij diens overlijden naar de wet is vervallen op zijn voornoemde minderjarige kinderen.

Roerende goederen

Levende have

<u>a</u> Vier paarden geschat op drie honderd vijftig gulden	f 350.-
<u>b</u> Zes koeijen op twee honderd en tien gulden	f 210.-
<u>c</u> Zes dito op hionderd en twintig gulden	f 120.-
<u>d</u> Vijf jonge runderen op honderd gulden	f 100.-
<u>e</u> Acht dito, op tachtig gulden	f 80.-
<u>f</u> Zes kalveren op negen gulden	f 9.-
<u>g</u> Achttien schapen op zesendertig gulden	f 36.-
<u>h</u> een oud varken op vijftien gulden	f 15.-
<u>i</u> Zeven jongen biggen optien guldem	f 10.-
<u>j</u> Vijfentwintig hoenders op vijf gulden	f 5.-

Boerengereedschappen

A vier wagens geschat op honderd veertig gulden	f 140.-
B twee wagenraden op tien gulden	F 10.-
C drie ploegen op twaalf gulden	F 12.-
D een veenpleog op twee gulden	f 2.-
E drie eggen op vijftien guldem	f 15.-
F een sleep en een kruikar op drie guldden	f 3.-
G vijf spaden op drie gulden vijftig cent	f 3.50
H drie mestvorken op een gulden	f 1.-

i Zenen hooivorken op eengulden vijf entwintig cent	f	1.25
J twee turfspaden en een turfvork op eengulden vijftig cent	f	1.50
k drie wagentogten op drie gulden vijfenzeventig cent	f	3.75
l twee halsjukken op een gulden vijftig cent	f	1.50
m twee paar zeeltuigen op een gulden vijftig cent	f	1.50
n drie paar toomen op een gulden tachtig cent	f	1.80
o een waaijer op drie gulden-----	f	3.-
p twee houten schuppen op vijfenzeventig cent	f	0.75
q vier harken ep een gulden -----	f	1.-
r zes vlegels op zestig Cent -----	f	0.60
s een halfmuddevat op een gulden vijfen twintig c	f	1.25
t drie houwen op een gulden vijftig cent	f	1.50
u vier aksen en bijlen op een gulden vijftig cevt	f	1.50
v twee koren zeven op vijftig cent -----	f	0.50
w eene wan op vijfenzeventig cent -----	f	0.75
x twee ponterboomem met ponnings op twee gulden	f	2.-
Y twee braken met slegels op een gulden vijftig cent	F	1.50
z twee zeisen op twee gulden -----	f	2.-
aa twee zeisboomen op een gulden vijftig cent -----	f	1.50

Karn en melkgereedschap

a twee karnen gewaardeerd op twaalf gulden -----	F	12.-
b vier melkvaten op zes gulden -----	F	6.-
c vijf emmers op drie gulden -----	F	3.-
D vier balies op twee gulden -----	F	2.-
e vier steventjes op een gulden -----	F	1.-

Keukengereedschap, vaatwerk en zoovoorts

a Een vleeschvat gewaardeerd op vijf gulden -----	F	5.-
b Een waschvat op twee gulden -----	F	2.-
c Een kookvat op vier gulden -----	F	4.-
d Twee olievaten op een gulden -----	F	1.-
e drie koperen ketels op vijftig gulden -----	F	50.-
f Twee unsters op een gulden vijfentwintig cent -----	F	1.25
g twee tangen op vijftig cent .-----	F	0.50

h	Een asschup op vijf en twintig cent -----	f	.25
i	Een koekepan en hangijzer op vijfenzeventig cent --	f	.75
j	Drie halen op een gulden vijftig cent -----	f	1.50
k	Acht groote en kleine ijzeren potten op acht gulden	f	8.-
l	twee groote theeketels op twee gulden -----	F	2.-
m	drie koperen dito -----	f	5.-
n	twee ijzeren deegspannen op vijftig cent -----	f	0.50
o	eene vuurpan op een gulden vijftig cent -----	f	1.50
p	acht tinnen schotels op vier gulden -----	F	4.-
q	twee tinnen kommen op een gulden -----	F	1.-
r	vijf tinnen borden op een gulden vijf en twintig	F	1.25
s	twee tinnen koffijpotten op zeven gulden -----	F	7.-
t	drie geelkoperen koffijpotten op twee gulden vijftig	f	2.50
u	Een tinnen pul op vijftig cent -----	F	0.50
v	drie kleinere pullen op een gulden vijfentwintig --	F	1.25
w	Zeven tinnen koppen op twee gulden -----	f	2.-
x	twee tinnen peperdozen op vijftig cent -----~	F	0.50
y	twee kleine tinnen bekers op dertig cent -----	F	0.30
z	Een tinnen theepot op vijftig cent -----	F	0.50
aa	Een tinnen boterdoos op dertig cent -----	F	0.30
bb	Een geelkoperen aker op een gulden vijftig cent --	f	1.50
cc	twee blikken akers op een gulden -----	F	1.-
dd	Een dito linnengieter op veertig cent -----	F	0.40
ee	Twintig witte en bonte stenen borden op een gulden Vijftig cent -----	F	1.50
ff	Twaalf bonte steenen schotels op zestig cent -----	F	0.60
gg	Een koffijmolen op een gulden -----	F	1.-
hh	Acht stenen spoelkommen op twee gulden -----	F	2.-
ii	twee dozijn theegoed op een gulden vijftig cent --	F	1.50
jj	Zes en twintig lepels op een gulden vijftig cent	F	1.50
kk	twintig vorken op een gulden -----	F	1.-
ll	twee kandijpotjes op vijftig cent -----	F	0.50
mm	Een lantaarn op vijftig cent -----	F	0.50
nn	twee lampen op vijftig cent -----	F	0.50

oo	Zes messen op vijftig Cent -----	F	0.50
pp	Een tegelpannetje op veertig cent -----	F	0.40
qq	Een strijkijzer op een gulden vijf en twintig cent	F	1.25
rr	Twee bordenrikjes op vijftentwintig cent -----	F	0.25
ss	drie groote en kleine flesschen op veertig cent -	F	0.40
tt	drie roemers op vijfentwintig cent -----	F	0.25
uu	twee meelvateen op veertig cent -----	F	0.40
vv	een baktrog op een gulden vijftig cent -----	F	1.50

Huismeubels en wapens

A	Twee uurklokken op twintig gulden-----	F	20.-
b	twee spiegels op vijftig cent -----	F	0.50
c	vier tafels op vier gulden -----	F	4.-
d	twaaif stoelēm op vier gulden tachtig cent -----	F	4.80
E	twee kabinetten op vijftien gulden -----	F	15.-
F	twee spiegeltafels op een gulden -----	F	1.-
g	twee kisten op vijf gulden -----	F	5.-
h	een hoekbuffet op twintig cent -----	F	0.20
i	Eene spinde op drie gulden vijftig cent -----	F	3.50
j	vier steven op twee gulden -----	F	2.-
k	twee Spinnewielen op twee gulden -----	F	2.-
l	twee jagtgeweren op vijf gulden -----	F	5.-
M	Een pistool op een gulden -----	F	1.-
N	Een degen op vijftig cent -----	F	0.50

Granen

a	omstreeks vijftig mudden rogge, gewaardeerd op ---		
	Honderd twee en zestig gulden vijftig cent-----	F	162.50
b	Omstreeks twintig mudden boekweit op vijf en		
	zestig gulden		65.-

Beddegoed, kussens en linnengoed

A	drie steden beddegoed op dertig gulden		
	Met kussens en peluwen -----	F	30.-
B	negen onder- en bovenlakens op negen gulden-----	F	9.-
c	twee stoelkussens op een gulden -----	F	1.-
	Welke roerende goederen te zamen eene geschatte waarde opleveren		
	Van eenduizend zeshonderd negen entwintig gulden vijf en veertig		
	Cent -----	F	1629.45

Titels en bescheiden

- A. Conditien en contract waarop en waarbij door Burgemeester en Raad van Groningen aan Harm Jans Witkop ter ter-Apel in pacht is uitgedaan eene behuisde heemstede daarbij voorkomende onder nummer drie, voor honderd en tien gulden en eene jaarlijkse pacht van vier gulden. Dit stuk is gedagteekend ter ter-Apel den vijftiende September zeventien honderd en tachtig.
- B. De eerste grosse eener acte van den vierentwintigsten Mei achtien honderd twee en twintig, waarbij Gbke Hiskes weduwe van wijlen Harm Jans Stikker alle hare goederen bij gifte onder de leveneden schenkt aan hare drie kinderen.
- C. De eerste grosse eener acte van ruiling tusschen Wendelke Hansens Mulder, vrouw van Hiske Harms Stikker en Marchien Harms Stikker vrouw van Boele Hansens Mulder van goederen te ter-Apel Ellersinghuizen en Vlagtweddervelthuis gelegen, gedagteekend den zesden Junij achtien honderd twee en twintig.
- D. Eene expeditie van eene acte van scheiding den achtsten Junij achtien honderd twee en twintig verleden tusschen Hiske Harms Stikker en vrouw en Lammechien Harms Stikker vrouw van Albert Geerts van goederen gelegen te ter-Apel en te Ellersinghuizen.
- E. Eene verzegeling verlden voor den regter dat landschaps Westerwolde den elfden Mei Zeventienhonderd twee en zeventig ten gevolge eene andere door deze getranssigeerde verzegeling den twaalfden Maart bevorens voor den zelfden regter verleden waarbij door Harm Jans Stikker en vrouw Gebke Hiskes eene plaats en erve te Ellersinghuizen is gekocht.
- F. Conditien en contract als onder letter A en van dezelfde dagteekening waarbij Hinderikus Mulder eene behuisde heemstede te ter-Apel onder nummer negen vermeld, insgelijks voor honderd en tien gulden en eene jaarlijkse grondpacht van vier gulden heeft verkregen.
- G. Eene dispositie van Burgemeester en Wethouderen te Groningen van den vierden Junij achtienhonderd negen en twintig houdende op daartoe gedaan verzoek vergunning om zijne hooischoor bij de poort te verplaatsen tegenover zijn behuizing bij de Koren-watermolen te ter-Apel verleend aan Nanne Hansens Mulder.
- H. De expeditie van een testament den negentiende September achtienhonderd vier en veertig in publieken vorm opgericht door Nanne Hansens Mulder, waarbij aan Alke Jans Twiest een legaat wordt vermaakt en Wendelke Hansens Mulder vrouw van Hiske Harms Stikker tot erfgename ingesteld.
- I. De eerste grosse eener acte van de achtsten Junij achtienhonderd twee en twintig, waarbij Nanne Hansens Mulder heeft aangekocht tweederde aandelen in het regt van erfpacht van eene behuisde heemstede en tuin, de behuizing geteekend nummer vier en twintig ter ter-Apel, doende jaarlijks vier gulden pacht aan de Stad Groningen.
- J. De eerste grosse eener acte van den vierden Januarij achtienhonderd vier en veertig waarbij Hiske Harms Stikker heeft aangekocht een derde aandeel in de helft van eenig groenland ter ter Haar van Harm Boeles Mulder en consorten, welke acte is overgeschreven ten kantore van hypothecken te Winschoten den tweeden Julij achtien honderd vier

en veertig in deel eenendertig nummer eenenvijftig.

K. De eerste grosse eener acte van den tweeden September achtienhonderd vier en veertig waarbij dezelfde Stikker in hetzelfde land een gelijk derde in de helft heeft aangekocht van Lammechien Harms Stikker, welke acte ten dezelfde kantore is overgeschreven den negenden November daaraanvolgende in deel drie en dertig nummer zes en twintig.

L. Eene onderhandsche acte van den derden Januarij achtienhonderd en vier en veertig waarbij dezelfde Stikker van Harm Boeles Mulder en consorten heeft aangekocht een derde aandeel in de roerende goederen nagelaten door wijlen Harm jans Stikker en diens echtgenoot Geppien Hiskes.

M. Eene dergelijke acte van den tweeden September achtienhonderd vier en veertig waarbij dezelfde Stikker van Lammechien Harms Stikker een gelijke derde in dezelfde roerende goederen heeft aangekocht.

N. Eene dergelijke acte waarbij dezelfde Lammchien Harms Stikker aan Hiske Harms Stikker kwitantie verleent voor de uitbetaling van de opbrengst eener verkooping van hout op stam door hem van den notaris Koning te Wedde opgebeurd, gedagtekend als de vorige.

O. De expeditie eener acte den achtentwintigste januarij achtienhonderd zeventien verleeden voor meester Berend Slingenberg, destijds notaris te Koevorden behoorlijk geregistreerd waarbij Hiske Harms Stikker heeft aangekocht een half waardrift in de boermarke te Roswinkel.

P. De eerste grosse eener behoorlijk geregistreeerde acte van den twee en twintigsten April achttien honderd een en veertig verleeden voor meester Rudolf de Sitter, notaris te Winschoten, overgeschreven ten kantore van hypothecken te Winschoten niet, maar te Assen den negenden October daaraanvolgende in deel een en twintig folio, een recto, waarbij door denzelfden Stikker is aangekocht een vierde gedeelte van een boerregt of waardeel in de Marke van Roswinkel.

Q. De eerste grosse eener acte van den eenen twintigsten Mei achtienhonderd vijf en veertig, overgeschreven ten zelfden kantore van hypothecken den eersten october daaraanvolgende in deel vijfenvijftig nummer drie en dertig, waarbij dezelfde Stikker heeft aangekocht vijf zeshonderd en dertigste gedeelten of eenvierde boerregt op de Roswinkelsche marke.

Naar alle welke stukken met wijder wordt verwezen en van welke onder letters B, C, D, H, I, J, K en Q vermelde alle verleeden zijn voor meester Arnold Hendrik Koning, vroeger notaris, eerst te Bellingwolde later te Wedde en behoorlijk geregistreerd, maar voor zooverre dit niet is opgeheven, niet overgeschreven.

Uitstaande pretensien en gereedgeld.

A. Eene pretensie volgens handschrift van den tweeden Februarij achtienhonderd eenenveertig groot twee honderd en vijftig gulden doende interessen naar vier ten honderd jaarlijks op den tweede Februarij ten laste van Hindrik jans Hensems en vrouw Nantien Hindriks te ter-Apel f 250.00
Hierop is de rente aanbetaald tot den tweeden Februarij achtienhonderd negen en veertig.

B. Eene pretensie volgens handschrift van den eersten

Mei des jaars achtienhonderd acht en veertig groot twee honderd gulden doende interessen naar vier te honderd jaarlijks op den eersten Mei, ten laste van Boelem Nieuwenhuis en Jacoba Holtman, echteleiden te ter-Apel. f 200.00

C. Eene pretensie groot tweehonderd gulden ten laste van Hindrikus Jacobus Santing te Maten onder Roswinkel - de obligatie is om te worden opgezegd in handen van den Heer Kniphorst notaris te Emmen en kan daarom hier niet vermeld worden.

f 200.00

De renten op de pretentie ten laste Nieuwenhuis en vrouw zijn aanbetaald tot Mei klaatstleden en die op de pretentie onder C vermeld insgelijks naar vier ten honderd in het jaar tot December achtienhonderd acht en veertig.

D. Aan gereedgeld in verschillende muntenb en billetten eene som van duizend gulden. f 1000.00

Al het voormelde behoort tot den boedel in voege voormeld tusschen den comparant Stikker en zijne kinderen en kleinkinderen gemeen, terwijl volgens verklaring van den comparant Stikker bovendien nog aanwezig zijn een paar handschriften ten laste van wijlen Boele Hansens Mulder, tezamen groot zoo hij meent vijfhonderd gulden. Deze stukken bevinden zich echter in handen van de Heer procureur Gockinga te Winschoten, aan wien de invordering van het bedrag was opgedragen. Daar echter de erven Boele Hansens Mulder beweren dat aan hen nog een aandeel toekomt in goederen herkomstig uit de nalatenschap van hunne grootouders, de ouders van wijlen Wendelke Hansens Mulder voornoemd, die volgens de vorenaangehaalde uiterste wilsbeschikking, erfgename is geworden van haren broeder Nanne Hansens Mulder, die volgens het beweren der gezegde erven in het bezit hunnes grootouderlijke nalatenschap zoude zijn gebleven, zal er waarschijnlijk eende dading over die wederzijdsche vorderingen worden aangegaan.

Goederen behorende tot de gemeenschap bestaande hebbende tusschen Harm Hiskes Stikker en Engeltien Nannes Wolfs beide voornoemd.

a.	Een kabinet gewaardeerd op vijfentwintig gulden	F 25.00
b.	Een glazenkast op vijftien gulden	F 15.00
c.	De kleederen van wijlen Harm Hiskes Stikker tezamen op zes en zeventig gulden	F 76.00
d.	Zes rollen linnen op acht en veertig gulden	F 48.00
e.	Een zilveren hologie met dito ketting en signet op dertien gulden vijftig cent	F 13.50
f.	Een kerkboek met twee zilveren haken gemerkt W.H.M. en gekeurd op vijf gulden vijftig cent	F 5.50
g.	Een gouden slot met steentjes en fluwelen band gekeurd op de zes gulden	F 6.00
h.	De kleederen en lijfstoebhoren van de comparante Engeltien Nannes Wolfs tezamen geschat op drie honderd gulden	F300.00
i.	Een gouden oorijzer wegen negen lood en vijftig wigjes zonder merk of keur op honderd twee en vijftig gulden	F152.00
j.	een tinnen koffijpot op drie gulden	F 3.00
k.	Een dozijn theegoed op een gulden twintig cent	F 1.20

Ten laste van deze gemeenschap zijn de pretnsien van den heelmeester Dijk te ter Haar en van den docter Menger te Emmen waarvan het bedrag nog niet is opgegeven. Eindelijk verklaarde de comparant Stikker dat boven verkeerdelijk is gemeld dat de interessen ten laste van Santing loopen naar vier ten honderd, daar die op drie en een half ten honderd zijn bepaald, alsmede dat genoemde Santing nog aan den gemeenschappelijken boedel aan restante huurpenningen schuldig is eene som van vier gulden. En niets meer voohanden zijnde of bedacht kunnende worden om in dezen inventaris te worden opgenomen zijn de geïnventariseerde goederen gelaten onder het beheer en de bewaring van de comparanten Stikker en Engeltien Nannes Wolfs, die als ook voor en gedurende de boedelbeschrijving dat beheer en die bewaring hebbende gehad en het sterfhuis waarin zich de goederen bevinden bewoond, verklaard hebben, dat zij niets hebben verduisterd noch gezien hebben noch weten dat iets verduisterd is, welke verklaring zij met den eed in handen van mij notaris afgelegd hebben bevestigd.

Waarna deze boedelbeschrijving is gesloten.

Gedaan en verleden te ter-Apel ten voormelden sterfhuize in tegenwoordigheid van Geert Kloppenburg, kantoorbediende en Adde Jans de Boer, landbouwer, beide wonende te Wedde, als getuigen.

En is deze acte door de comparanten des deskundige en de getuigen met mij notaris geteekend, welke allen aan mij notaris persoonlijk bekend zijn, hebbende de onderteekening plaats gehad onmiddellijk na gedane voorlezing te een uur des namiddags.

(geteekend). E.N. Wolfs, R.W. Wijbelingh, H.H. Stikker, H.J. Stronk, A.J. de Boer, G. Kloppenburg, J.S.G. Koning Notaris.

(Melding der registratie)

Geregistreerd met vier bladen en twee renooijen te Winschoten den zesden Julij 1800 vijftig deel vijf en vijftig folio zes en zestig recto vak zeven en volgende ontvangen drie gulden twintig centen voor regt, makende met 38 opcenten vier gulden twee en veertig centen. De ontvanger (geteekend) de Cock.

Uitgegeven voor woordelijk gelijkkluidend afschrift.

J.S.G. Koning, notaris.

Deze boeldelscheiding betreft de 2^e erve op het Heem.

Zie Wegman tijdschrift, september 1984, blz. 25.

A. Eenjes

Klooster

Ter Apel

Noot redactie: Engeltje Nannes Wolfs was een dochter van Nanne Jans Wolfs en Albertien Berends Oolders. Zij zou later hertr. met F.J. Kruize.

ERVE SCHULTEN IN WEDDE

door C.J. Wegman

1- 1-1829 kadastrale nummers: 371 huis en erf 6.80 are (huisnummer 106)
372 tuin 10.30 are
eigenaar no.94 : HANS HINDRIKS HANSSSENS, landbouwer te Wedde.

<u>HANS HINDRIKS HANSSSENS</u> geb.28- 9-1792 Wedde ged. 7-10-1792 Wedde z.v. Hindrik Hanssen en Jantje Jans Egberts	huwt 2e te Wedde 25- 7-1823 voor kinderen zie burgelijke stand	met	Aaltje Hindriks Hekman geb.20- 3-1793 Wedde ged.24- 3-1793 Wedde d.v. Hindrik Engels Hekman en Aijke Wubbes Edes
--	---	-----	--

IDEM	huwt 1e te Wedde 24-11-1820 voor kinderen zie burgelijke stand	met	Ettje Hindriks Hekman geb.19 2-1797 Wedde ovl. d.v. Hindrik Engels Hekman en Aijke Wubbes Edes
------	---	-----	--

12- 1-1828 Geert Berents Smid, koopman x Geertje Boeles Halmingh, echtelieden te Wedde
verkoopen aan Hans Hanssens, landgebruiker te Wedde :
* de behuizing no. 106 met tuin te Wedde voor 1622 guldens.
belending: N. boereweg/ 0. en Z. Heereweg/ W. Jan Geerts Reints.

1- 1-1829 kadastrale nummers: 374 huis en erf 3.80 are (huisnummer 107)
373 tuin 8.00 are
eigenaar no.232 : JAN GEERTS REINTS, landbouwer te Wedde.

<u>JAN GEERTS REINTS</u> ged. 5 9-1790 Onstwedde z.v. Geert Reints en Wendel Jans	huwt te Onstwedde met 27- 4-1813 voor kinderen zie burgelijke stand		Gepke Willems Wiebeling ged. 3- 7-1791 Vlagtwedde d.v. Willem Wubbes Wiebeling en Geertruid Freriks Goring
--	--	--	---

30- 8-1825 Geert Berents Smit te Wedde verkoopt aan Jan Geerts Reints te Wedde:
* een huiseinde met enig land te Wedde voor 681 guldens.

huisnummers 106 en 101:

<u>GEERT BERENTS SMIT</u> ged. 7-12-1800 Oude Pekela z.v. Berent Geerts Smit en Engelina Theodorus Schmaal	huwt te Oostwedde met 25- 2-1820 voor kinderen zie burgelijke stand		Geertje Boeles Halmingh ged.10- 1-1790 Oostwedde d.v. Boele Elses Halmingh en Harmke Joestens Hoising
---	--	--	--

30- 4-1821 Johannes Brouwer van Pekela verkoopt aan Geert Berents Smit en Geertje Boeles
Balming, echtelieden te Wedde:
* een huis met een tuin te Wedde voor 1400 guldens.

JOHANNES BROUWER huwt Groningen 21-6- 1812 met Meena Sonius

21- 7-1818 Steffen Harms Kijl x Hillegien Jans te Wedde verkopen aan Johannes Brouwer x Meena
Sonius te Wedde:
* de behuizing no. 107 met schuur en tuin te Wedde voor 1000 guldens
belending: N. Willem Wiebeling/ 0. boereweg/ Z. Heereweg! W. zgn.Vierkant

<u>STEFFEN HARMS KIJL</u> ged.13- 3-1185 Wedde z.v. Harm Steffens Kijl en Lammigje Hindriks	huwt ? ? vóór 1811	met	<u>HILLEGIEJEN JANS</u> geb.22- 8-1792 Wedde ged.26- 8-1792 Wedde d.v. Jan Heijes en Anna Egberts Bruining
--	-----------------------	-----	--

kinderen: 25- 8-1811 Anna (geb. 16-8)
zie verder burgerlijke stand

28- 3-1812 De stelmaker Jan Haijes x Aaltje Bartelds te Wedde verkopen aan de landgebruiker Steffen Harms x Hillegien Jans te Wedde :
* de behuizing no.107 met tuin te Wedde. Belending: N. Barteld Hemmes en Tobias Berents/ O. boereweg/ z. Heereweg/ W. boeregrond.

<u>JAN HEIJES</u> ged.13- 1-1763 Onstwedde geb.Smeerling / ber. stelmaker z.v. Heije Jans Wubs en Geertruid Jans Mo~anus	huwt 2e Bellingwolde met 4-12-1799 h.c. Wedde 18-12-1799	Aaltje Bartelds van Dijk ged. 8-11-1778 Bellingwolde d.v. Barteld Hemmes van Dijk en Anna Pieters
--	--	--

kinderen:

20- 7-1800 Geertruid
11- 7-1802 Bartelt
2-12-1804 Haije (geb.4-12) overleden voor 1807
5- 7-1807 Heije (geb. 1- 7)
25-12-1810 Pieter (geb.25-12)

IDEM	huwt 1e Onatwedde met 5- 4-1790	Anna Egberts Bruining ged.27- 1-1765 Vlagtwedde ovl.1792 -1799 Wedde d.v. Egbert Harms Bruining en Hillegien Roelfs Oosterveld
------	------------------------------------	--

kinderen:

26- 8-1792 HILLEGIEEN -----> erfgename

28-11-1806 Barteld Hemmes x Anne Pietera te Wedde verkopen aan Jan Haijea stelmaker x Aaltje Bartelds :
* een huis, tuin en appelhof te Wedde, belendend: N. Tobias Berents/
O. de weg/ z. boeregrond/ W. verkopers;
* benevens mollenwaars. Koopsom tesamen 1700 gld.

<u>BARTELD HEMMES VAN DIJK</u> ged. 1- 2-1739 Bellingwolde ovl.21-10-1813 Wedde (no.106) z.v. Hemme Bartelds van Dijk en Antje Berents	huwt Bellingwolde met vóór 1778	Anna Pieters ged.19-11-1741 Bellingwolde d.v. Pieter Sijhens en Anje Willems
--	------------------------------------	---

kinderen:; gedoopt te Bellingwolde o.a. :

8-11-1778 AALTJE -----> erfgename

25-11-1785 Geesje Bartelds huwt te Wedde 25 2-1804 Harm Jans Kuiper
18- 5-1805 belending: O. Barteld Hemmes x Anna Pieters
24- 2-1801 De Boermarke van Wedde verkoopt aan Barteld Hemmes x Anna Pieters te Wedde: een stukje grond aan de westkant van kopers huis voor 50 gld.
3- 3-1800 Albert Haijes x Christina Everwijns verkopen aan Barteld Hemmes x Anne Pietera te Bellingwolde :
* een behuizing en tuin te Wedde voor 1385 guldens.
belending: N. Detmer Jans Koens/ O. de weg/ Z. boergrond/ W. de weduwe van Pokke Bonninga.

<u>ALBERT HEIJES WUBS</u> ged.11-10-1772 Onstwedde geb. Smeerling z.v. Heije Jans Wubs en Geertruid Jans Molanus	huwt te Onstwedde met 7- 6-1799 dit huwelijk bleef kinderloos	Christina Everwijns Nannings ged. 7- 3-1749 Onatwedde ovl.28- 8-1818 Onstwedde d.v. Everwijn Klasens Nannings en Naantke Freriks Harding
--	--	--

15- 1-1800 Engelke Jans Schulten x Anna Schmaal te Wedde verkopen aan Albert Haijes x Christina Everwijns
* een behuizing en tuin te Wedde voor 1210 gld.
belending: N. Detmer Jans Koens/ O. de weg/ z. boergrond/ W. de weduwe van Pokke Bonninga.

ENGELKE JANS SCHULTEN huwt 2e te Wedde met Anna Nicolaas Schmaal
ged. 5- 8-1727 Wedde 3- 1-1765 ged. 4- 2-1723 Wedde
z.v. Jan Berents Schulten d.v.Ds.Nicolaas Hermannus Schmaal
en Geertje Engelckens en Magdalena Hanssen Haselhoff
kinderen:
17-10-1765 Nicolaas Schmaal
IDEM

huwt 1e Bellingwolde met Harmke Hindriks Bos
10-12-1755 ged.29- 4-1731 Bellingwolde
ovl.1763 -1765 Wedde
d.v. Hindrik Harms Bos
en Sijben Jacobs

kinderen:

Jan Engelkes huwt Wedde h.c. 21-10-1794 met Geertruid Wilkes Kosma

14-12-1765 Geert Abels te Bellingwolde en Berent Jans Scholten als voogden over de minderjarige kinderen van Engelke Jans Scholten x Harmke Hindriks. Scheiding van de moederlijke goederen als volgt:

* de vader blijft in het bezit van de goederen en koopt de pupillen uit met 150 Car.gld.

7- 9-1778 belending: z. Engelke Jans Bos

5-12-1793 belending: Z. Engelke Jans Scholten

23-12-1763 Popko Waarsuma mede voor zijn huisvrouw Magdalena Nijeholt ter Pekel Aa verkoopt aan Engel Jans x Harmke Hindriks te Bellingwolde:

* seeckere behuizinge met stallinge, schuire en tuin te Wedde, vanouds genaemt "Het Schulten", inwoege de koper met sijn broeder Berent Jans voor de overige portien mandelig heeft. Koopsom 400 Car.gld.

Bovenstaande akte betreft, gezien de koopsom, slechts een gedeelte van het erve Schulten. Vermoedelijk is dit gedeelte biJ Magdalena Nijeholt gekomen via haar moeder, Lammegien Folckerts Haselhoff (geh. met Jan Clasen Nieholt) die een zuster is van de hierna te noemen Swaentje Folkerts.

Het andere deel is blijkbaar van Swaentje Folkerts (of van haar erfgenamen) door Engelke en Berent Jans Schulten gekocht. Mogelijk met financiële hulp van hun oom van moederszijde, de brouwer Engel Engelckens van Vriescheloo.

10- 2-1759 belending: z. de brouwer Engel Engelckens c.s.

8-11-1757 belending: z. de Scholten tuin

SWAANTJE FOLCKERTS huwt 2e Roswinkel met Claes Harms Boelcken
geb. ca. 1690 ca. 1718 geb. ca. 1685 Roswinkel
ovl. 1766 -1769 Wedde ovl. 1744-1755 Wedde
d.v. Folckert Engelberts borggraaf te Wedde
en Magdalena Lucas Haselhoff z.v. Harm Boelcken
en N. Adolfs Molanus

IDEM huwt 1e te Wedde met Elso Everts Haselhoff
ca. 1707 geb. ca. 1672 Wedde

kinderen uit beide huwelijken worden hier niet vermeld; zie daarvoor elders in Wedde.

ovl. in 1716 Wedde
borggraaf te Wedde
z.v. Evert Dercks Haselhoff
en Beelcke Elses

12- 4-1755 Scheiding van de boedel van wijlen de Borggraave Claas Boelcken x Swaentje Folckerts als volgt: (voor de volledige acte zie elders in Wedde)

* ten 2e sal deselve (Swaentje Folckerts) an haer behouden het gehele Scholten-erve onder Wedde gelegen., met bancken en legersteeden op het kerckhoff tot Wedde, voorts met alle derselver geregtigheden en heerlijckheden, alles inwoegen met de aankomstbrief van de Heer van Slochteren eenigsints kan worden verdedigt.

31-10-1740 De heer secretaris Wilhelm Beckeringh als gemachtigde van de Hoogh Ed. Heer J. Piccardtt Heer van Slochteren enz. enz. verpacht voor 9 jaar aan de Borggraave Claes Boelcken x Swaentje Folckers tot Wedde :

* de plaetse of erve, in de wandeling Scholten-erve genaemt, tot Wedde, zoals bevorens door de Scholten en tegenwoordig door Else Haselhoff meijerwijs wordt gebruikt. Pachtsom 2500 Car.gl.

JOHANNES HENRICUS PICCARDT z.v. Henricus Piccardt x Anna Elisabeth Rengers
Na het overlijden van Geertje Engelckes moet dit erve in bezit zijn gekomen van J.Piccardt. Heer van Slochteren.

GEERTJE ENGELCKES huwt 2e te Wedde met Elso Elses Haselhoff
geb. ca. 1700 Vriescheloo h.c. 8- 7-1735 ged.13- 3-1716 Wedde
ovl. 1739- 1743 Wedde begr.28-1-1750 Wedde
d.v. Engelcke Hendricks z.v. Elso Everts Haselhoff
en Naantje Engelckes Bruggers en Swaentje Folckerts
weduwe van Jan Berents Schulten huwt 2^e Friescke Haijes

kinderen:

11- 3-1736 Elso Haselhoff ovl. vóór 1737
idem Klaas Boelcken ovl. vóór 1745
23- 6-1737 Elso Haselhoff jong overleden
17- 3-1739 Swaantje Elses huwt te Wedde in 1760 met Adde Jarckes Meening

19- 3-1736 belending: z. Elze Haselhoff

JAN BERENIS SCHOLTEN huwt te Wedde met Geertje Engelckes
geb. ca. 1696 Wedde ca. 1724 geb. ca. 1700 Vriescheloo
ovl. 1733 -1735 Wedde ovl.1739 -1743 Wedde
z.v. Berent Jans Schulten d.v. zie boven
en Rixte Roelofs Schulten

kinderen:

1- 7-1725 Naantje
5- 8-1727 ENGELKE -----> erfgenaam
15- 1-1730 BERENT JANS SCHOLTEN -----> erfgenaam (woont Bellingwolde)

6- 7-1733 belending.: N. Jan Berents Schulten

RIXTE ROELOFS SCHULTEN huwt 2e met Geert (op 't) Schulten
geb. ca. 1670 Wedde ca. 1705 geb. ca. 1670
bet. voor graf 16-10-1721 ovl. na 1725 Wedde
d.v. Roelf Jans Schulten dit huwelijk bleef vermoedelijk kinderloos
en Swaantje Alberts Ter Baar

IDEM huwt 1e te Wedde met Berent Jans Waarsing op' t
1695 Schulten
geb. ca. 1665 Laude
ovl. vóór 1707 Wedde
z.v. Jan Hilwerts Waarsing
en Albertien Berents

kinderen:

ca. 1696 JAN -----> erfgenaam

14- 5-1698 Insaken Berent Jans Schulten verdaegt hebbende Jan Oolckes Ter Wisch.

23- 3-1707 Insaeken Hilwert Waersingh in qlte impt. verdaegt hebbende Roelef Schulten en Rixte als gewesene huisvrouw van Berent Waersingh ged.

6-11-1713 Hilwert Waersinghe als voormond over het zoontje van Berent Jans x Rixte Roelefs SchuIten genaemt Jan Berents. Sibbevoogd is Aycke Jans en stiefvader is Geert SchuIten. Verantwoording over gevoerde voogdij.

2- 2-1714 Hilwert Waersinh als principale voormond leent van zijn pupille Jan Berents, zoon van Berent Jans bij Rixte Roelefs Schulten verwekt 737 gl.

2- 2-1714 Geert SchuIten x Rixte Roelefs lenen van Hilwert Waersingh als principale voormond, Aijcko Jans als sibbe en scriba B.Doedens als vreemde voogd over wijlen Berent Jans Waersing's onmondige zoon bij opgemelte Rixte Roelefs verwekt 800 Car.gl.

16-10-1721 Geert Scholten betaalt wegens groeve.

ROELF JANS SCHOLTEN huwt te Sellingen met Swaantje Alberts Ter Haar
geb. ca. 1635 Ter Haar ca. 1665 geb. ca. 1635 Vlagtwedde
ovl. na 1714 Wedde ovl. na 1690 Wedde
z.v. Jan Hoijtingh d.v. Albert Boelmans Ter Haar
en Hebel en Rixte Jarckes Colters

kinderen:

ca. 1670 RIXTE -----> erfgename

ca. 1672 Bebel Roelfs huwt Oostwedde ca. 1693 met Aijcke Jans Mulder

24-10-1678 Gecompareerd Roelf SchuIten noie uxoris en Boelman Ter Baar. Overeengekomen wordt dat Roelf SchuIten n.u. 375 Car.gl. aan boedelpenningen ontvangt uit de erfplaatse Ter Baar wegens desselfs zalige ouders.

3- 2-1686 Insaken de advocaat Brusius, waervoor Barmen Fraens verdaegt hebbende Roelf Schulten teneinde de ged. moet opbrengen de koopschatspenningen als ged. wegens de behuisinge van de weduwe van wijlen Jan Schulten an ged. verkocht, schuldig is.

4- 4-1688 Insaken de erfgenamen van wijlen Anna SchuIten verdaegt hebbende Roelef Schulten, teneinde ged. zal moeten opbrengen de coopschatspenningen voor de behuisinge als de ged. van Anna Schulten had gekocht en nog bezit. De coopschat bedraagt 1012 Car.gl. idem op 2- 2-1698.

2- 9-1693 Inzaken de weduwe van wijlen scriba Rassche verdaegt hebbende Roelef Schulten om betalinge van de ged. an wijl: de Heer Johan Rengers en Marchien Jolinge, wegens de bij ged. angekochte behuisinge van wijlen Anna Schulten.

16- 5-1690 belending: z. Roelf Jans Schulten

10- 1-1690 Roelef Jans Schulten dessen huisvrouw Swaentke Alberts Ter Haar en Jan Frericks, sijn gewesene en nu dienstknecht van de weduwe van wijl: Pastor Hermannus Molanus tot Blijham.

27- 2-1695 Insaken de weduwe van Hindrick Sassen, verdaegt hebbende Roelf Schulten en Jan Harms Smit om an te sweren als p.v. en sibbevoogt over haar kinderen.

22-10-1696 Insaken Roelf Schulten in qlte voormond over Jan Tepes minderjarige kinderen verdaegt hebbende Antien (Berents) de gewesene weduwe van Jan Tepen.

16- 6-1708 belending: W. Roelof Schulten

16- 2-1714 Aangewezen door 't Gericht: Roelf Schulten als vreemde voogd over de kinderen van Focko Emes x wijl: Janna Bonninga.

8-12-1725 Huwelijks-contract te Vlagtwedde tussen Talle Reints en Hilwert Frericks ten Velthuis. Dedigsluiden bruid: Reijnt Jans x Swaantje Harms -ouders, Hidde Reijnts -zuster, Aijcke Jans Mulder x Hebel Roelfs - oom en tante Geert Schultes tot Wedde -oom. (de laatste twee zijn niet gekomen en doorgehaald).

19- 4-1696 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Hille Hindricks, weduwe van Hindrick Sassen en Jan Hindricks van Ellersinghuizen. Dedigsluiden bruid: Hebel Hindricks -zuster, Geert Hindricks -zwager, Roelf Schultingh : oom.

11-10-1700 Roeleff Schulten in qlte als voormont over Roelef Jans Ter Haar's kinderen.

Roelof Jans moet dit erve vóór 1678 hebben gekocht voor 1012 Car.gl. van Annas de weduwe van Jan Berents Schulten.

JAN BERENTS SCHULTEN

geb. ca. 1605 Wedde

ovl.1665 -1678 Wedde

z.v. Berent Jans Schulten

kinderen: onbekend

huwt te Wedde ca. 1630

met Anna Harmens geb. ca. 1610 ovl. vóór 1688 Wedde

13- 7-1646 tot 6-11-1654 Jan Schulten heeft ca. 30 mandaten van 5 en 10 marcken overgegeven op verschillende Wedder ingezetenen. (d.w.z. dat hij wordt beboet in al deze gevallen omdat hij zijn schulden niet heeft betaald).

1651 Die kerspelligiden van Wedde hebben Johan Schulte zijn afschuttinge beschadigets deswegen verdragen op drie Car.gl.

28- 1-1665 Insaken Dries Jans impt. verdaegt hebbende Jan Schulten tot Weddes ged..

22-12-1682 Insaken Lucas Tepen mede crediteur van Jan SchuIten x Anneke Harmens ter ene en Berent Harmens en Jacob Geerts ter andere zijde.

WENDEL (op 't) SCHULTEN

geb. ca. 1580

weduwe van Berent Jans Schulten

kinderen: onbekend

huwt 2e te Wedde met ca. 20-10-1628

Jacob Hindricks Schoenmaker geb. ca. 1580 ovl.1645 -1648 Wedde noemt zich Schulten

- 29- 5-1628 Folcker Folckers in 5 marcken van Wendele Schulten overgegeven, daarvan verdragen op 4 gld.
20-10-1628 Jacob Hindrix Schomacker met sijn vertroude Wendele Schulten een tijt in unplicht gelegen, accordeertt op 5 gld.
27- 5-1630 Jacob Hindrix Schulten hefft sich tegens des Richters mandaten in Schulten hues ende gebruik der landen ehrholden, daer van veraccorderet op drie Spansche daler 7 - 4 - 0.

BERENT JANS SCHOLTEN huwt te Wedde met Wendel (op't) Schulten
geb. ca. 1575 Wedde ca. 1605 geb. ca. 1580
ovl.1623 -1626 Wedde huwt 2e Jacob Hindrix Schoenmaker
z.v. Jan Berents Schulten

kinderen:

ca. 1605 JAN -----> erfgenaam

- 10- 4-1623 Wubbe Abels hefft Berent Schulten ant voorhoefft gewonet, daarvan door sijn vroue accordeert op 5 gl.
22- 5-1626 Johan Naninck op twee gulden accordeertt wegen mandat van vijf marck so salige Berent Schulten overgegeven.
7- 3-1629 Insaken Wendele d'huisvrouwe van Jacob Henrix (daervoor Wessel Dijckhuis comparerende) impte. versoekende dat Frerick Hardinghe ged. sulde antwoorden als principale voormont over haere vaderlose kinderen bij wijl. Berent Schulten haeren overleden eheman, omme dat desselve zij volle vedder en vaders susters soene van der kinderen vader voorschreven en de mede ged. Wibbe Abels en Jarske Meeninghe met desselve kinderen noch sulde staen in questie, soo van wegen heuren huisvrouwen boedel; als ooc meede van wegen de ernfisse van wijl. Hiske Johans kindt tot Wedde op haeres imptes kinderen pretense vervallen naer Landtrechte.
Daertegens de voors. ged. gehoort, verclaerende hun noch te resteren uut de voors. kinderen goederen eene bedde ende eenige beddecleederen respectivel. alleene van hunne vrouwen belovede bodel, ende aengaende de erfenisse van zal. Hiske Johans kindt sich te holden an het testament van wijl. Johan Schulten gesettet; Als ooc meede Frerick Hardinghe, sustinerende dat eene van de voors. Wibbe of Jarske behoorde an te sweren omme dat deselve waren vertrouwet aen desen voors. kinderen vaders susteren ende oversulx naerder verwant als hij. Wibbe Abels is oldeste swager.
12-11-1628 Harmen Bossches moet aanzweren als sibbevoogd.
2-11-1631 Engel Hoisingh en Aike Rensingh gewesene voorstanderen over kinderen van wijlen Johan Nannes en Wibbe Abels p.v., Herman Busches sibbe en Frerick Hardingh p.v., voorstanderen over de kinderen van wijlen Berent Schulten. Der pupillen grotevader wijl. Johan Schulten.

JOHAN BERENTS SCHULTEN huwt te Wedde met Rixte N.
geb. ca. 1545 Wedde ca. 1575 geb. ca. 1550
ovl.1621 -1626 Wedde
z.v. Berent Schulten

kinderen:

ca. 1575 BERENT -----> erfgenaam
ca. 1577 Jantje Jans Schulten huwt Wedde ca. 1605 met Wubbe Abels
ca. 1579 Lupcke Jans Schulten huwt Wedde ca. 1600 met Frerick Hardingh
ca. 1581 Gepcke Jans huwt Wedde ca. 1609 met Jarcke Meeningh

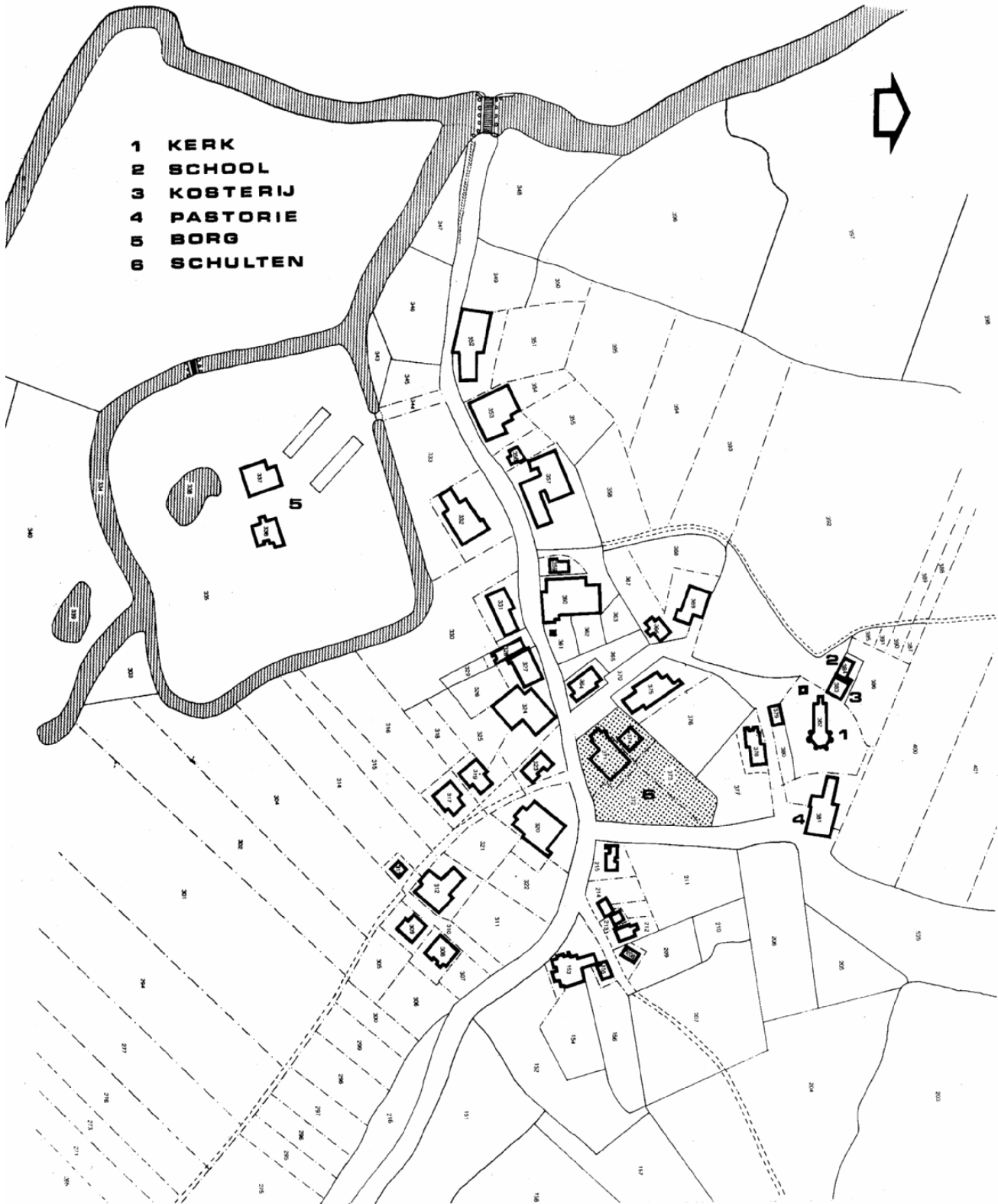
- 1589 t/m 1592 wordt te Wedde hoenderbelasting betaald door Johan Schulten.
12-10-1609 Jan Schulte wegen Jan Eilerts accordert op 4 gl. wegen bijslapinge eines magetz.
16-10-1610 Jan Schulte wegen Frerick Harninck verdragen op 3 dal wegen wundinge an Albert Wensinck begangen.

BERENTH SCHULTEN huwt ca. 1545 met N. N.
geb. ca. 1515 Wedde
ovl.1574 -1589 Wedde

kinderen:

ca. 1545 JOHAN -----> erfgenaam

- 1568 t/m 1574 wordt te Wedde (onder de eigen erfden) hoenderbelasting betaald door Berenth Schulten.

WEDDE anno 1829

**TIJDSCHRIFT
VOOR
GENEALOGIE
EN
HISTORIE
„WESTERWOLDE”**

Driemaandelijks tijdschrift van de
Vereniging voor Genealogie en
Historie

Westerwolde

7de jaargang No 3
September 1986

Redactie:

S.H. Achterop
C.J. Wegman
E.G. Schrage
ds. Van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
Tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag
worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk,
fotografie, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder vooraf-
gaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief) ,
Mevr. G.P.I.Hiskes - Knigge
M.Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
Tel. 05987 - 13095.

PENNINGMEESTER:

Dick Scheper,
Beumesweg 82, 9661 AK Alteveer
Tel. 05991 - 1757

BANK:

Bondsspaarbank Veendam, nr.
95.72.73.622, ten name van Ver.v.Gen.
en Historie Westerwolde.
Postgironummer van de bank :
802395

LIDMAATSCHAP: Entree (éénmalig) f.10.--; contributie f.25.-- per jaar
plus f.7,50 per jaar voor het tijdschrift, dat om de drie maanden
verschijnt. Bij verzending per post van het tijdschrift - dat op de
driemaandelijke bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten de portokos-
ten in rekening worden gebracht.

INHOUD:

S.H. Achterop	- Archeologie in Westerwolde	blz.47
Redactie	- Uit andere periodieken	" 50
C.J. Wegman	- Jacobs Erve te Veenhuizen	" 51
J.B. Halmingh	- Halmingh	" 58
~.G. Schrage	- De questieuse Mussel	" 65
Redactie	- Kaarten van Westerwolde	" 70

Van de Redactie.

Dit nummer bevat een genealogie van een oudere tak van het geslacht HALMINGH.

Dit overzicht kwam tot stand door samenwerking tussen ons lid, de Heer J.B. Halmingh te Stadskanaal en de eindredacteur en zijn echtgenote.

Laatstgenoemde stellen zich - desgewenst - gaarne beschikbaar voor medewerking aan het tot stand komen, gevolgd door publicatie in "Westerwolde", van andere familieoverzichten.

BIJDRAGEN

Voor het volgende nummer van "IIWesterwolde" worden gaarne ingewacht vóór 15 november a.s.

Bijdragen bij voorkeur getypt éénzijdig op formaat

A-4, met als marges :

5 cm. boven de eerste regel van de tekst,

3 cm. onder en ter linker en rechter zijde van de pagina,
alsmede boven de overige bladzijden van het artikel.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van met name ondertekende stukken.

MEDEDELING VAN HET BESTUUR.

Helaas constateren we dat circa 10% van onze leden nog steeds de contributie over 1986 niet betaalde. Verzoeken om alsnog te betalen kosten telkens weer geld.

Daarom de volgende regeling:

Bij niet betaald hebben zal met de convocatie voor de juni-ver~adering een aanmaning gezonden worden.

Volgt dan geen betaling, dan zal de toezending van "Westerwolde" opgeschort worden totdat betaald is.

Na uitblijven van betaling over een heel jaar zal het bestuur opzegging van het lidmaatschap in overweging nemen. Zie artikel 5 van de Statuten.

ARCHEOLOGIE in WESTERWOLDE

(Onderzoek in het kader van de Herinrichting)
Lezing door drs. H.A. Groenendijk, te Onnen, ter ledenvergadering te Onstwedde op 28 juni 1986.
Samenvatting door de heer S.H.Achterop, redacteur.
Spreker begon met de opmerking dat hij het fijn vond in dit gezelschap te mogen spreken en wel op grond van o.m. het volgende: er is reeds veel uit Westerwolde op archeologisch gebied bekend geworden en de medewerking van de bevolking in dezen is zeker te prijzen.
De eerste dia gaf het herinrichtingsgebied weer in het Oldambt, de Oude Veenkoloniën en Westerwolde.
Op vele plaatsen waren al ruilverkavelingen geweest zoals o.a. de Vlagtwedder Esch, de Slangenborg, Onstwedde, Vriescheloo. Hierbij zijn helaas zeker vele archeologische vondsten verloren gegaan doordat het onderzoek er te laat bij was. Daarom is, vóór de herinrichting begint dat onderzoek dringend nodig. Want wat eenmaal "opgeruimd" is, is voor altijd verloren!
Vervolgens toonde spreker de stafkaart van Westerwolde uit 1916, met moerassige details, "boekweiten akkers", de nieuwe kanalen, de nog niet gekanaliseerde Hussel A, "Vledderveen in vervening", het Pagediep, met oorsprong in de Drentse venen, de nog niet doorgegraven wijken, de opstreckende kavels naar de moerassen toen. Het is moeilijk te zeggen waar precies de grenzen van Westerwolde liggen.
Op een latere kaart, 1968, waren vele veranderingen aangegeven: de ontginning van het Weenderveld, uitbreiding van Stadskanaal, de Mussel A "rechtgetrokken". Bij de verkaveling werden diepe sloten gegraven, waarbij de grond gemengd werd, zodat oudheidkundig onderzoek nauwelijks meer te doen was.
Vervolgens een afbeelding van de grote opgraving van het urnenveld te Wessinghuizen in 1927, met diverse graven: kringgreppels, in ronde vormen, groot en klein. Ook de zgn. "sleutelgatgraven".
De greppels waren omgeven door een palenkrans, soms dicht op elkaar, soms verder uit elkaar. Die palen waren nog te herkennen aan donkere verkleuringen in ronde plekken, zoals op een dia te zien was. De vorm van zgn. "boomkisten" was ook nog na te gaan. In de graven waren ook na-bijzettingen, later dan het oorspronkelijke graf.
Een door prof. van Giffen gemaakte reconstructietekening laat de oorspronkelijke vorm van het geheel zien: grote heuvels, waarop plaggen herkenbaar, en paalkransen met wijd gestelde palen. Op een bodemkaart werden diverse grondsoorten bij de Mussel A en de RuitenA getoond.
Verder nog de opgravingen op de Uitwedsmee bij Onstwedde. Er zijn in de loop der tijden ook veel losse vondsten te voorschijn gekomen, dus los van de diverse opgravingen.

We weten in het algemeen meer van de begraafplaatsen, door de constructie ervan en door eventuele vondsten, dan over de woonplaatsen en de huizen. In de periode van 1300 - 700 voor Chr. was in Westerwolde de grootste uitbreiding van de bewoning. In het Pagedal was circa 3000 - 2000 voor Chr. al bewoning (nieuwe steentijd). De zeewaterspiegel lag vroeger meters lager dan nu. De grond onder de Dollardklei in het noorden is belangrijk voor de archeologie, uit de midden-steentijd is er zeker nog wel wat te vinden.

Op een ongekleurde R.A.F.-luchtfoto van 1944 zagen we de "bewoningsas" bij de Ruiten A., geulen die doorliepen

tot de Duitse grens, een zandrug bij Bellingwolde, lage en hoge delen bij Onstwedde, Vlagtwedde en ter Wupping. Deze kaart werd ingekleurd met rood voor natte, en blauw voor droge gedeelten. De genoemde geulen konden niet in Duitsland vervolgd worden omdat er van dat gebied geen bodemkaarten bestaan. Ook bij de Hasseberg zijn geulen gevonden.

Op een andere kaart werden met verschillende tekentjes vondsten uit diverse perioden aangegeven, zoals b.v.

+ voor die uit de nieuwe steentijd (bij Oude Pekela en Stadskanaal) 3000 - 2000 voor Chr.). □ voor vondsten uit een jongere periode, voornamelijk buiten de stroompjes: steen - bronstijd: 1800 - 700 voor Chr. en het tekentje ▲ voor de ijzertijd, na 700 voor Chr. vooral langs de stroompjes, tengevolge van de aanwezigheid van veel veen.

Dat veen was vooral te vinden in het gebied vanaf Bellingwolde tot de Hasseberg, verbonden met de Drentse en Duitse venen zodat Westerwolde ingesloten was.

Door de uitbreiding van het veen was er minder plaats voor bewoning.

Door een soort "Milieucrisis" zou er een emigratie geweest zijn naar de kwelders in het noorden. Hierdoor werd Westerwolde veel minder bewoond. Volgens prof. Waterbolk zouden zandverstuivingen de oorzaak geweest zijn van genoemde verhuizing. Uit schriftelijke bronnen uit de vroegere middeleeuwen zou blijken dat er later in dit gebied toch weer meer bewoning geweest zou zijn: kerkdorpen.

We zagen ook voorbeelden van losse vondsten zoals een steen bijl uit het neo-lithicum (nieuwe steentijd), gevonden bij de Mussel A, en een vuursteen dolk van onder de Dollardklei. Die bijl was vervaardigd uit een geïmporteerde steensoort.

Er zijn in Westerwolde veel bijlen zonder steelgat gevonden. Voor gebruik werden ze ergens tussen geklemd, b.v. een gespleten houten steel. Er zijn tientallen van deze soort gevonden, zeker wel 180. Alle zijn gekarteerd. Verder zagen we nog een afbeelding van een bijl uit Wollinguizen, in 1984 bij het aardappelrooien gevonden.

Bij Bellingwolde en Vriescheloo zijn geulen, oude stroompjes, nu met veen gevuld, dat in het Biologisch Archeologisch Instituut onderzocht zal worden t.a.v. de periode van ontstaan. Deskundig op dit gebied dr. Casparie. In die buurt zijn veel bijlen gevonden, de vindplaatsen zijn opgetekend door burgemeester Vasbinder van Bellingwolde.

Vooral langs die stroompjes zijn veel exemplaren gevonden, heel vaak nog zeer gaaf. Daarom neemt spreker aan dat het zgn. "depots" zijn, bij het water geplaatst als offer aan de goden, om deze te behagen, als dank voor hulp... Misschien hebben jagers daar deze offers gebracht. Die depots lagen niet op de hoogten, maar meer in de laagten. Bijlen uit nederzettingen zijn vaak erg gehavend, door gebruik gedurende misschien lange tijd. Aan de Wedderbergenweg, bij de Urnenhoeve zijn de restanten van een haardvuurtje gevonden uit de midden-steentijd, 6000 tot 8000 jaar oud. Op de bodem van een kuil lag veel houtskool dat nog onderzocht zal worden.

Een luchtfoto toont een gebied ten oosten van Onstwedde bij o.a. de boerderij Sterenberg. Hier vinden we zgn. "Celtic Field" uit 5000 - 1000 voor Chr. Deze naam heeft niets met de Kelten te maken, welk volk veel later in de geschiedenis verschijnt. Het is een verkaveling, bestaande uit kleine, vaak vierkante akkertjes, omgeven door lage walletjes. Ze worden daarom ook wel "raatakkertjes" genoemd. Op luchtfoto's zijn ze vaak goed te onderscheiden. Bij later gebruik van het land heeft men geen rekening gehouden met die verkaveling doordat deze zeker niet meer goed te onderscheiden was. Nieuwe sloten lopen dan ook vaak heel anders, dus dwars door de "Celtic Fields". Een mooi voorbeeld van genoemde akkertjes is b.v, die bij Vaassen op de Veluwe, zoals een afbeelding toonde.

Op een vraag uit de toehoorders betreffend het eventueel algemeen zijn van die landindeling zei spreker dat dit in elk geval op de zandgronden juist was.

In Westerwolde zijn de volgende urnenvelden bekend en meestal onderzocht: Jipsinghuizen, Wollinghuizen, de Pottenberg, Achterholte, Wessinghuizen, Uitwedsmeë bij Onstwedde, Wedderveer. Bij Wedderveer is in 1943 een onderzoek geweest zonder verder vervolg.

Verder werd een dia vertoond van het westelijke deel van Smeerling, bij de boerderij Halmingh. Deze plek werd in maart 1986 onderzocht, ondanks het zeer slechte weer.

Er werd een sleuf gegraven. Dit onderzoek gebeurde ook naar aanleiding van verhalen welke suggereerden dat daar wel een urnenveld moest zijn (geweest). Er werden esgreppels gevonden, daterend uit de middeleeuwen en later.

Ook brokken aardewerk van ong. 700 voor Chr., crematieresten van een klein kind, alsook van een volwassene.

De as was in het zand bewaard omdat het materiaal immers verbrand was, verse beenderen vergaan. Dan nog een verbrand stukje brons, vermoedelijk een oorring als grafgift. Daarna een dia van de uitgestrekte Onstwedderholte, met zandverkleuring. Vanuit de lucht was een ronde grafheuvel te zien op het land van de heer Wolfs. De ronde grafheuvel bleek bij onderzoek een paalkrans gehad te hebben, ook waren er na-bijzettingen en aanwijzingen voor een boomkist. Het hoofdgraf was verdwenen, zeker verploegd. Ploegsporen en sporen van esgreppels waren aanwezig.

Op een luchtfoto, gemaakt na het onderzoek is nog een groepje grafheuvels te zien.

Verder werd een afbeelding van een deel van de bekende Valtherbrug, gevonden omstreeks 1930, getoond. Bij Vlederveen meende men in 1984 een dergelijke veenbrug te ontdekken, maar deze is middels een proefsleuf niet gevonden. Onlangs werd ook ten oosten van Wildervank een onderzoek ingesteld op lage zandruggen. Hier vond men sporen van een jagerskamp uit de midden-steentijd.

Na de pauze kwamen naar aanleiding van deze interessante en boeiend gebrachte lezing diverse vragen los, die door de heer Groenendijk beantwoord werden.

Het ging o.a. over het ritueel bij grafheuvels, over de "Gieselbarg" bij Weesinghuizen, over de paal die afgebeeld is in het Groninger Woordenboek van K. ter Laan. Ook over de ruilverkaveling in Vriescheloo, bij de kerk.

De boven even genoemde geïmporteerde steensoort van een bijl was amphiboliet. In verband met de boven genoemde "depots" werd nog gesproken over bronsdepots waarvan er vrij veel in Denemarken bekend zijn geworden.

Na afloop dankte de voorzitter de spreker zeer hartelijk voor deze interessante lezing over het "oude" Westerwolde.

UIT ANDERE PERIODIEKEN.

"Gens Nostra", juli/augustus 1986 bevat een "Stamreeks van een Stad-Groninger geslacht Van der Pers", door de heer J. van der Pers, Sabotagelaan 156, 9727 CT Groningen. Hierin o.a. Edde van der Pers, ged. Groningen, 25.01.1778, doopsgezind, gehuwd Groningen, 25.04.1802 met Lammegien Feipkes Koolman, dochter van Feipke Feipkes Koolman en Elsie Stevens ten Cate, van Oostwold, Old.

Uit de "Beilage" van "Quellen und Forschungen, 1986, Heft 3/4 en 5/6, blijkt dat de Arbeitsgruppe Familienkunde op 1.03.1986 te Nortmoor, oost van Leer, jaarvergadering heeft gehouden. Daar werd het nieuwe "Ortssippenbuch Nortmoor" gepubliceerd. Het bevat alle namen van inwoners sinds 1671. De Arbeitsgruppe heeft volgens het jaarverslag momenteel meer dan 680 correspondenten, ook buitenlandse.

In "Ons Waardeel", 86/3, vraagt E.G. Schrage zich af of Boelken, op Roswinkel, een "schulthenfamilief" was. Dit oude Roswinkeler eigenerfdengeslacht heeft, zoals bekend vertakkingen naar Westerwolde.

JACOBS ERVE

TE VEENHUIZEN

door C.J.WEGMAN

1- 1-1829 kadastrale nummers: 579 huis en erf 6.90 are (Veenhuizen no.4)
580 huis en erf 19.40 are (Veenhuizen no.3)
577 tuin 32.80 are 578 weiland 33.90 are
579a bos 25.30 are 579b weiland 6.10 are
581 bos 28.40 are 582 bos 50.40 are
eigenaar no.126 : WUBBE JANS HISKES, landbouwer te Stadskanaal.

WUBBE JANS HISKES huwt 2e Onstwedde met Albertje Harms Schuring
ged. 8- 3-1792 Onstwedde 28- 1-1832 ged. 8- 9-1799 Sellingen (Laude)
geb. Veenhuizen en + 25-8-1850 overl. Veenhuizen 3-12-1867
z.v. Jan Wubbes Hiskes kinderen zie B.S. d.v. Harm Alberts Schuring
en Wupke Bindriks Boels en Geertruid Luikens Bruggers

IDEM huwt 1e Onstwedde met Swaantje Aikes Maarsingh
22- 1-1820 ged. 7- 7-1795 Onstwedde
geb. Ter Maars en + 22-1-1828
kinderen zie B.S. d.v. Aike Aikes Maarsingh
en Dedde Roelts Heijs

7- 1-1820 Gecompareerd: Wubbe Jans Hiskes en zijn broeder Hindrik Jans Hiskes, landbouwers te Veenhuizen.

Scheiding van de nalatenschap van hun vader Jan Wubbes Biskes als volgt:

- * aan Wubbe komt: eene boerenplaats "het Hiskes" te Veenhuizen. waarop 2 behuizingen n.l. een grote boerenwoning no.4 met schuur en een kleine boerenwoning no.3, 12 mollenwaars~ een kleine behuizing no.17 op de zogenaamde Hijberg te Veenhuizen, een arbeidershuisje no.17 te Stadskanaal en nog een arbeidershuisje op Stadskanaal.
- * aan Hindrik komt de veenplaats no.33 te Stadskanaal.

JAN WUBBES HISKES huwt te Onstwedde met Wupke Hindriks Boels
ged.30- 9-1759 Onstwedde 29- 5-1791 ged. 8- 3-1767 Onstwedde
ovl. 3-12-1795 Veenhuizen ovl.10 7-1832 Onstwedde
z.v. Wubbe Hilwerts Koijlars d.v. Hindrik Jans Boels
en Jantje Jans Hiskes en Harmke Abels Meeninga
huwt 2e op 4- 7-1804 Onstwedde met Aijolt
Jans Volders, ged. 9-8-1779 ter Wupping

kinderen

8- 3-1792 WUBBE -----> erfgenaam
29-12-1794 Hindrik Jans huwt Onstwedde 16- 6-1831 met Zwaantje Tammes Tammes

3-12-1795 bijdrage aan Abel Boels boerderij: 137 de weduwe van Jan Hiskes 63- 7- 4.
28- 2-1810 idem 49 Jan Hiskes kinderen 76-10- 4.
4-12-1828 overleden Aijolt Jans Volders te Veenhuizen in huis no.4.

JANTJE JANS HISKES huwt te Onstwedde met Wubbe Hilwerts Koijlars
geb. ca. 1725 Veenhuizen 3- 5-1750 ged.25- 1-1728 Vlagtwedde
begr.3- 2-1794 Onstwedde begr.4-10-1792 Onstwedde
d.v. Jan Hiskes z.v. Hilwert Harms Koijlars
en Ancke Heijes Schot en Jantien Wubbes Sijms

kinderen:

1- 1-1751 Jantje Wubbes huwt Vlagtwedde 6 5-1770 Bindrik Jacobs Aijsing
7-10-1752 Jan begraven 8- 1-1755
6- 4-1755 Anna Wubbes huwt 1e Ter Apel 26- 4-1778 Derk Wubbelts
huwt 2e Ter Apel 5- 5-1786 Jan Nannes Wolfs
1- 5-1757 Albertje Wubbes huwt Vlagtwedde 20- 4-1780 Harm Simons Strating
30- 9-1759 JAN -----> erfgenaam
5-12-1761 Hilwert Wubbes huwt Onstwedde 25- 4-1794 Zwaantje Hannes Bruining
(wed.v. Jan Berends Luring)

- 26- 8-1764 Janna begraven 1-11-1764
15- 9-1765 Hiske Wuhhes ongehuwd overleden 24-12-1832
1- 5-1768 Wubbe Wubbes huwt Onstwedde 25- 3-1791 Geertien Alberts Reupers
19- 8-1770 Heije Wubbes huwt Onstwedde 18- 5-1798 Janna Boeles Huising
11-10-1772 Karsken Wubbes ongehuwd begraven 5 1-1799
20- 2-1774 Hindrik begraven 16- 6-1775
1- 5-1750 huwelijkscontract te Onstwedde tussen Wubbe Hilwerts Koijlens en Jantje Jans
Hiskes. Getuigen bruid: Jan Hiskes x Antje Heijes -ouder, Hindrik Hiskes x Lamme
Geerts -oom en aangetr. moeij. Berend Oolders en Albert Jans.
20-10-1752 besetting tot verbetering van de kerk: Wubbe Hiskes 4 gld.
8- 6-1793 Gecompareerd: Jantje Jans Hiskes, weduwe van Wubbe Hilwerts Koijlens en Jan Wubbens
Hiskes x Wupke Hindriks Boels ter eene Jantje Wubbens Hiskes x Hindrik Jacobs
Aijssing, Anna Wubbens Hiskes x Jan Nannes, Albertje Wubbens Hiskes x Harm Sijmons
Strathe, alsmede Hilwert, Biske. Wubbe, Baije en Karsken Wubbens Hiskes, allen
kinderen van Wubbe Hilwerts Koijlens en van de 1e comparante.
Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:
* de 1e comparante neemt haar oudste zoon Jan Wubbeg Hiskes en zijn vrouw op in
haar ouderlijke plaats en erve te Veenhuizen en elders gelegen en zal genieten de
huur van het kleine halve plaatsje te Veenhuizen.
* Jan Wubbens moet uitkeren aan zijn broeders en zusters elk 2150 gld..

JAN HISKES huwt te Onstwedde met Ancke Heijes Schot
ged.26- 1-1690 Onstwedde h.c. 1- 5-1722 ged.25- 8-1700 Ter Apel
geb. Veenhuizen geb. Op 't Schot
begr.12-9-1753 Onstwedde begr.25-6-1784 Onstwedde
z.v. Hiske Jans d.v. Heije Harms op 't Schot
en Aaltje Jans en Jantje Hindriks Swiers
kinderen:

- ca. 1723 Hiske Jans begraven 1- 5-1744
ca. 1725 JANTJE -----> erfgename
ca. 1727 onbekend begraven 5- 5-1729
17- 6-1731 Heije vermoedelijk jong overleden
1- 5-1722 huwelijkscontract tussen Jan Hiskes x Ancke Heijes.
Dedigsluiden bruidegom: Hiske en Aaltje Jans/Hindrik, Wubbe en Jan Hiskes -
broeders! Reijnt Naening/ Aijcke Naening/ Tijmen Jans / Jan Wubbens en Wubbe Alvers.
Dedigsluiden bruid: Heije en Hindrick Heijes -broeders/ Hanne Hindricks/ Herbert
Jans/ Harmen Jacobs/ Arent Pieters als nabuiren en getuigen.
14- 3-1738 besetting tot de toren Jan Hiskes 4 10 0.
1750 besetting tot de nieuwe school: Jan Hiskes 3 gl.

HISKE JANS huwt te Onstwedde met Aaltje Jans
geb. ca:-1658 Veenhuizen vóór 1688 geb. ca. 1663 Ter Maars
begr.14-9-1729 Onstwedde begr.15-4-1733 Onstwedde
z.v. Jan Hiskes op 't Jacobs d.v. Jan Ter Maars ~
en Talle Alberts Ter Maars en Jantien Hindriks
kinderen:

- 26- 1-1690 JAN -----> erfgenaam
in 1692 Hindrick Hiskes huwt Onstwedde 15- 4-1728 Lamme Geerts Buts
18- 8-1694 Wubbe Hiskes) zij leven nog in 1722
11-10-1696 Jan Hiskes)
4- 3-1701 Jantien Hiskes huwt Onstwedde vóór 1723 Aijcke Reijnts Naeningh
18-11-1688 Insaken Hiscko Jans hebbende angenomen wegen sijn huisvrouwen suster een schuld te
betalen.
11- 7-1696 Gecompareerd Nanne Spijckmans en sijn huisvrouw Rixte Memes, dewelcke bekenden van
Hiske Jans wegens desselfs schoonmoeder Jantient gewesene weduwe van wijlen Geert
Meemes 't restant ad. 20 Car. gl. heeft voldaan.

27- 4-1709 Jan Meemes moet aanzweren als voormond over de minderjarige kinderen van Geert Engelckes Huisingh x Geesje Berents. Hiske Jans tot Veenhuizen. Hiske Jans is sibbevoogd.

JAN HISCKES op 't JACOBS geb. ca. 1626 Oostwedde bet. voor graf 4- 7-1682 z.v. Hiske Johans Huisingh en Alcke Wubbes Evers	huwt te Onstwedde met h.c. 24- 3-1654	Talle Alberts Ter Maars geb. ca. 1634 Ter Maars d.v. Albert Geerts op Ter Maars en Swaencke Wubbee Ter Maars
--	--	---

kinderen:

ca. 1658	<u>HISKE</u>	----->	erfgenaam
ca. 1662	Albert Jans		leeft in 1695
ca. 1665	Wubbe Jans (Frouws)	huwt h.c.	Oostwedde 29- 3-1695 Hiltien Willems

- 1- 5-1652 Johan Egberts op ft Wiltingh te Oosde verkoopt aan Jan Hiskes op 't Jacobs te Veenhuizen een akker bouwland op de essche van Veenhuizen.
- 24- 3-1654 Huwelijkscontract tussen Johan Jacobs en Talle Ter Maerse, dochter van Albert Geerdes Ter Maerse en Swanneke. De bruid brengt mee 1300 keissdergulden, de gebruikelijke uitzet en een akker bouwland op de essche. Dedigsluiden bruidegom: Albert Tidwerdinck, Hans Mennersinck, Hisko Weerdinck en Wubbo Jabbinck. Dedigsluiden bruid: de vader Albert Ter Maerse, Gerdt Meemes, Schulte Meemes en Wubbo Alvers.
- 14- 2-1653 Eppo Sibinga weegen d'Eedele mogende Heeren Borgemesteren ende Raadt in Groningen. Heeren der Heerlickheid Wedde etc.. Richter des Landschaps Westerwolde, doen kundt ende betuige cracht desen openen voorsegelden accordes Bref. datt voor mij bent gecompareert end erschienen die Erb. Hans Hennersing en die Huisvrouw Wubbe Huising ter eenre oock d'Erb. Johan Hiskes erfgeseten op te Jacobs te Veenhuizen. geassistert mett die moeder Alcke Evers ter andere zijden, diewelcke bekenden ende beleden int gemeen en elck int besonder. dat sij eenheulich bint eenich end eenich willen blijven in die uitsprake van mij Richter, sampt d'E.waerdige Joannes Henrici Franck pastoor te Onstwedde. die Erb. Else Ten Veenhuis. Albert Tiddewering en Wubbe Gerdes. invoegen nabeschreven: als dat Alcke Everts sall behouden ter Liftucht haere toegeschrevene woninge in die hilxbrief tusschen haer en haere zalige Eheman Hiske, datt Hans Mennersing nomine uxoris sall in vrie possessie wedergenieten sodaene landt als welgemelte Hiske Jacobs zalige ter Lijftucht van Huising arve int gebruik gehadt end d'weduwe nevens haer comparante zoenen Jan Hiskes tott nu toe noch heft, mits daertegens Jan Hiskes genietende een summe van dardehalf hondert dalers, daer onder mede gereeckent hondert dalers in Hans Mennersing hilxbrief begrepen, voorts oock te geene wellgemelte Hiske heft geteekent of doen teecken in een Reeckenboek, end dese dardehalf hondert dalers te betalen op volgende termijnen.....
....., mett te welcke alle entstaende questien tusschen genoemde partijen uit twee hilx-brieven. namentlick tusschen wijlen Hiske Huising en d' weduwe Alcke, als mede tusschen Hans Mennersing end Hiskes dochter Wubbe opgerichtet, ten eenenmaele sullen sijn gemortificeert, gedoodet en voornietiget, beloovende oock comparanten samentlick end elck int besonder stedevast end onwerderoepelick te holden.
- 24- 5-1658 Jan Hiskes op 't Jacobs tot Veenhuizen x Talle Alberts verkopen aan Willem Jurriens x Geescke Luickens:
* seecker tuin tot Oostwedde voor 98 Car.gl.
- 17-10-1678 Jan Hiskes als principale voormond over de kinderen van wijlen Wubbo Weerdinck. Harmen Altingh is sibbevoogd.
- 4- 7-1682 Jan Uiskes weduwe betaalt wegens haer mans groeve.
- 26- 6-1685 Hensum Hensums tot Veenhuizen x Wubbo Alberts verkopen aan Pieter Arents de helft van Hensums Erve. Belending: ten N. d'landerien van d'weduwe en erfgenaemen van wil. Jan Hiskes.

<u>HISCHE (JOHANS HUISING OP 'T) JACOBS</u> huwt 2e Onstwedde met	Alcke Wubbes Everts
geb. ca. 1580 Oostwedde.	geb. ca. 1600
ovl. 1640 -1652 Veenhuizen	ovl. na 1653 Veenhuizen
z.v. Johan Geerts Huisingh	d.v. Wubbe Everts
	en Aicke Horlings

kinderen:

ca. 1626	<u>JAN</u> ----->	erfgenaam	
ca. 1630	Alver Hiscques (Meems)	huwt Onstwedde vóór 1661	Griete Schultes Meems

IDEM

huwt 1e Onstwedde met	N. N.
ca. 1610	

kinderen:

ca. 1610	Wupcke Hiscques huwt Onstwedde ca. 1635 met Hans Johans Mennersingh
----------	---

6- 2-1625 Huwelijkscontract te Onstwedde:

Inn den alderhilligsten namen godes duen kundt und openbahr seij jeder-mannichlichen, wie dat ihm jahre nae der heilsamen gebordt unsers erlosers und salichmakers Jesu Christi ein dusent sess hundert vijff und twintich den sessten tag februarij ter ehren godes die vermherung mennsliche geslechtes eine crislicke eheberadunge gescheen van beiden seiden der freunden hiermeden benent, te ehen den Erb. Hiske Huisinck und der dogensamen Alke Evers, Wubbe Evers ehelicke dochter also und der gestalth wie hir nae upschreven folget.

Erstelicken lovet Wubbe Evers siner doegter Alken tho brutschatte offte boelgudt mit tho geven dre hundert Embder guld., jeder guld. tho dre und twintich halff stuv. bb. gerekent, mit een jonge osse, welke vorges summa van penningen lovet hij Wubbe Evers unfehlbar in folgende termine tho betalen: den ersten termin up Meij Ao dusent ses hundert sess und twintigh hundert daler und folgantz alle jhaer up Meij vijftich Embder guld. Dath so lange de geheele summe ten fullen erloscht und betalet. Boven dat belovet Wubbe Evers siner dochter Alken tho geven een bedde mit sin thobehoer. Noch heft de brut vor sich gewonnen gudt so sich belopet umbtrent an die anderhalff hundert guld., wie hetselve doer extrematie van sinen schall komen blijken davan Hiske Huisinck brutvanck sal gehalten wesen acte mett desen vors. brutschatte lovet Hiske Huisinck de brut tho nemen in sin hove und gudere und sollen hie gewinnen gudere so him nicht von sinen olderen ingearvet, sollen vor hem und der brut und harer beider arven sijn und bliven, dorup sijn dochter Wubbe int geringste nicht schall hebben tho seggen. Boven dat sollende latere kindere so ihne gott in besonder te geven, wordt glick na huses vermogen die freundenrath affgebodelt werden. Noch is afgeredet so brudigam ov brudt ohne liver arven ersterven werden, dat brudt verwolle schall de brudt von des brudigams gudt tho genieten hebben hundertslechte daler und de brudigam von der brut glick halv vijffthich daler.

Aldus overeinkomen von beiden sijden der freunden radest brudigams sidt: Albert Tidwerinck und Gerdt Schroers.

Zu der brudt sidt: Wubbe Evers, Jacob ten Veenhuis Richter, Abel Gerdes und Johan Naninck und andere gode luden und tuigen und ick undergeschreven Pastor hebbe up parthies begher und rede dessen hillixbrief geschreven undersz. und mit mines gewontlickes pastorats Zeegeli befestiget.

Actum tho Iovis den 6 februarij XVI XXV.

Joannes Fabricius Onstwedde ende.....

29-10-1622 Hans Hutsing ende Hiske Husing 't saem op twe daler verdragent wegen mandat van vijf marck soe Wessel Hindricks op se gegeven.

13- 6-1629 In saecken Frerick Hardinghe impt. versoeckende van Hiske Husinghe gedagede, betalinge van sódane seven dalers als de gemeente van Onstwedde aan hem noch schuldich zullen sijn, van wegen een afgecoft en ontfangene swijn, omme dat desselfs vader wijlen Johan Husinghe zij gestellet tot boerder van de schattinge daertoe verordent, cracht gerichtlike verclaringe van wijlen Herman Jacobs en Johan Mennersinghe, in dato den 23 januarij 1613.

2-10-1637 Hans Menseringe, Eedo Hannes en Hisc~ Husinge hebben Hans Huitsinge for de dael gesmeeten omme haer doden over zijn landt te voeren, deswegen verdragen op drie Caroli guldens.

- 4- 5-1640 Hisko Jacobs is in een mandaet van vijff marcken van Rolef Rolefs overgegeven, deswegen is deselve verdragen op twe Caroli guldens en tijn stuver brab:
2- 10- 0.
- 9- 5-1675 Alver Meemes sampt sijn huistrouw Grete Meems verklaart "dat mijn broeder Jan Hiskes mij heft ten vullen vulldaen ende betaelt so danich boedell als mijn zal: vader ende mijn broeder Jan Hiskes mijn hefft beloofft, als sodanich boedell van vader en moederlicke guederen en arfenisse ende mits oock van kleederen ende alles ende doe deswegen mijn gemelten broeder Jan Hiskes bedancken voor gueder vulldaet en betalinge.

Tot en met 4-4-1639 komt Hiske Huising regelmatig in de archieven voor. Daarna op 4-5-1640 en 14-12-1653 wordt hij aangeduid met resp. Hiske Jacobs en wijlen Hiske Jacobs. Omdat niet is gebleken dat zijn vader Johan Geerts Huising dit erve bezat, kan worden aangenomen dat Hiske het erve Jacobs heeft gekocht tussen 1633 en 1639. Het erve Huising gaat dan naar de dochter uit Hiske's 1e huwelijk Wubbe Hiskes die omstreeks 1635 huwt met Hans Johans Mennersingh. Zelf gaat Hiske dan wonen op Jacobs erve. Waarom het Huising naar zijn dochter Wubbe gaat en niet naar zijn oudste zoon uit het 2e huwelijk met Alcke Wubbes Evers is in de bovengenoemde opzet (waarin Hiske de zoon is van Johan Geerts Huising) niet duidelijk en eigenlijk in strijd met het Landrecht.

Dat Hiske een zoon is van Johan Geerts Huising, is gebaseerd op een aantekening op 13-6-1629 (zie aldaar) en uit het huwelijkscontract van 6- 2-1625 (zie aldaar). Toch, en dat is in de oude stukken geen uitzondering, kan bedoeld zijn resp. zijn schoonvader en zijn schoonouders. In dat geval wordt het gebeuren verklaarbaar. Hiske's 1e vrouw en dus de moeder van Wubke zou dan de erfdochter zijn van het erve Huising en omdat Wupke het enige kind is uit dit huwelijk, zal zij dit erven.

Voor deze constructie pleiten de volgende gegevens:

- * in het huwelijkscontract van 6-2-1625 wordt expliciet vermeld dat Hiskes dochter Wubbe niets zal hebben te zeggen over goederen die na dit huwelijk worden verworven, hetgeen impliceert dat zij wel iets te zeggen heeft over de overige door Hiske ingebrachte bezittingen;
- * in een overeenkomst van 14-2-1653 (zie Huisingh-erve) tussen Hans Mennersingh en Johan Hiskes op 't Jacobs met zijn moeder Alcke Wubbes Everts krijgt Hans weer het bezit van landerijen van Huising erve die Hiske Jacobs ter lijftucht in gebruik had (vruchtgebruik).

Bovendien valt het huwelijk van Wubbe met Hans Mennersingh (omstreeks 1635) praktisch samen met de aankoop van het erve Jacobs (tussen 1633 en 1639). Hiske moest dus wel wijken voor zijn schoonzoon en voorzieningen treffen voor zijn oudste zoon.

Er zijn aanwijzingen dat Jacobs-erve oorspronkelijk in bezit is geweest van de familie Ten Veenhuis. De naam Jacobs-erve komt dan van de oudst bekende stamvader van de richterfamilie n.l. Jacob ten Veenhuizen, die in 1477 wordt genoemd als kerkvoogd te Onstwedde. Omdat volgens een overeenkomst uit 1447 met de Stad Groningen was bepaald dat de Richter van Westerwolde "woonen moet in Onstwedde of in Vlachtwedde, dat die een redelijk man ware, in den lande geboren, een eigenerfde en van goede gerugte", was de familie Ten Veenhuis wel verplicht om het erve in Veenhuizen aan te houden. Het erve Jacobs moet dan ook ca. 125 jaar lang verpacht zijn geweest. Het is dan ook verklaarbaar dat toen de laatste Ten Veenhuis, in 1626 het richters-ambt neerlegde, de huur werd opgezegd en het erve Jacobs werd verkocht. De bepaling dat de richter een eigenerfde moest zijn was trouwens al door de Stad Groningen opgeheven.

JACOB JOHANS TEN VEENHUIS

geb. ca. 1570 vlagtwëdde
bet. voor begr. 13- 7-1646
richter van Westerwolde 1619-1627
z.v. Johan Elses ten Veenhuis
en Geertruid Johans Stalknecht

voor overige gegevens zie Vlagtwedde
no.68 (Richtersbehuisinge)
Westerwolde 6e jaargang no.2

10 1-1633 Insaken Jacob ten Veenhuis, dessen zoon Jarske present, impt. tegen Henrick Johans tot Veenhuisen, ged.. Ged. muchte werden opgesecht soodaene huis en landen als dieselve aldaer van impt. in 8ette en huur sal hebben.

JOHAN ELSSES TEN VEENHUIS

geb. ca. 1525 Vlagtwedde

zie Westerwolde jaargang 6, no.2.

ovl. 14- 9-1595 Vlagtwedde

richter van Westerwolde van vóór 1561 tot 1595

z.v. Elso Jacobs ten Veenhuis

pachters van Jacobs-erve te Veenhuizen:

1568 Hans Jacobs

1569 Jacobs

1570-1571-1572 en 1573 Hans Jacobs

1574 Johan Jacobs (Hans Jacobs staat nu onder Onstwedde op Jacobs erve op 't Westereinde, zie Onstwedde no.34)

1589 Johann Jacobs fins (doorgehaald met toevoeging fins (beeindigd?))

1590 Johan Jacobs (doorgehaald)

1591 en 1592 Johan Jacobs

n.b. hoewel bovengenoemde personen zijn vermeld onder de eigenerfden te Veenhuizen mag worden aangenomen dat in dit geval de pachters worden bedoeld.

ELSO JACOBS TEN VEENHUIS

geb. ca. 1490 Veenhuizen

ovl. na 1550 Vlagtwedde

zie Westerwolde jaargang 6, no.2.

richter van Westerwolde van 1531 tot na 1550

z.v. Jacob ten Veenhuisen

JACOB TEN VEENHUISEN

geb. ca. 1445 Veenhuizen

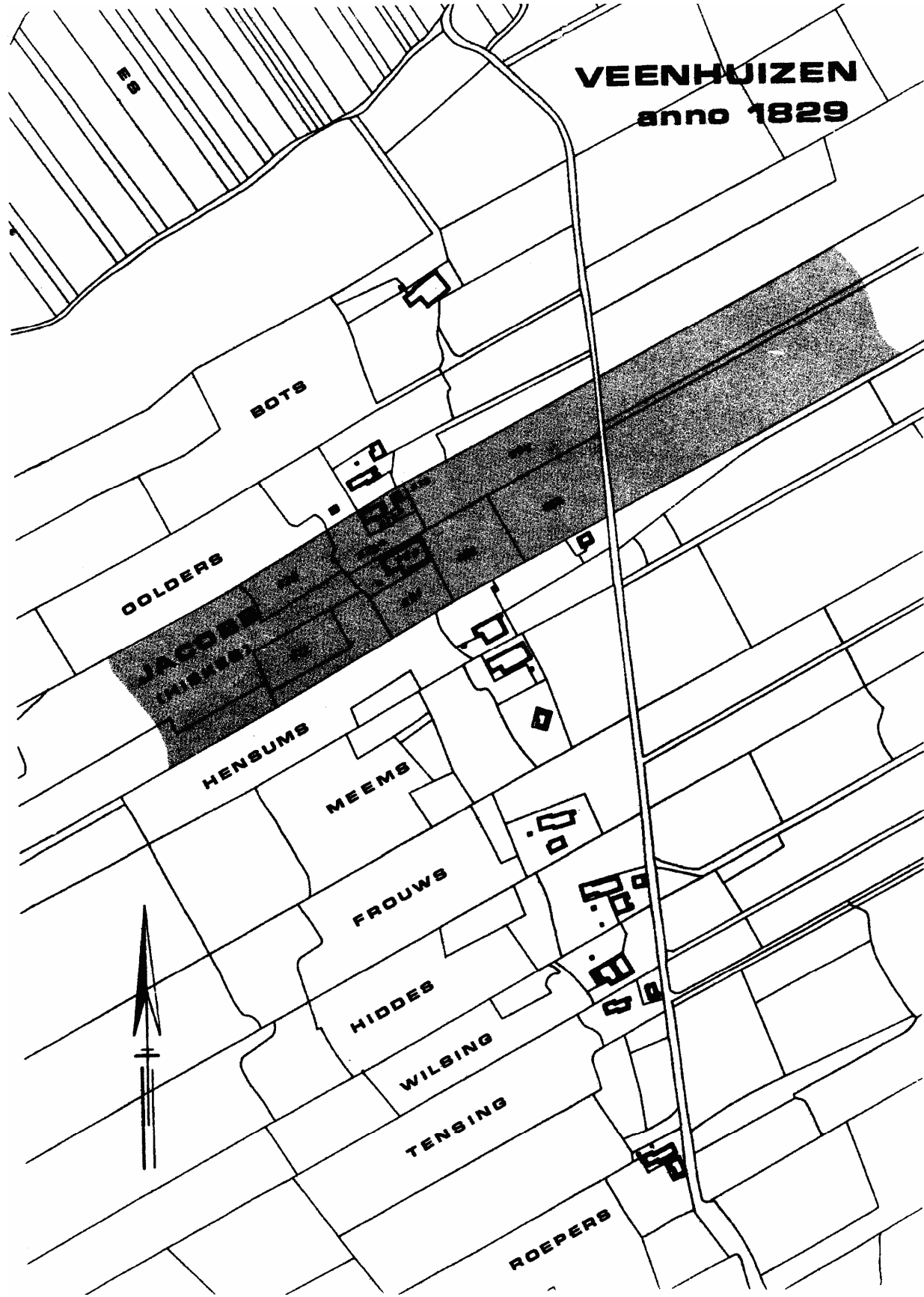
huwt te Onstwedde met

N. N.

ovl. na 1477 Veenhuizen

ca. 1475

kerkvoogd van Onstwedde

VEENHUIZEN
anno 1829

ES

BOTS

GULDERS

JACOBUS
HENSUMS

HENSUMS

MEEMS

FROUWS

HIDDERS

WILBING

TENSING

ROEPERS

HALMINGH

door J.B. HALMINGH, Stadskanaal.

De notities over de oudere generaties van het geslacht Halmingh te Smeerling in "Westerwolde", 4e jaargang, no. 2, eindigden met het echtpaar Geertien Halmingh, erfdochter op het Halmingh, en Boele Aikes Nanningh/Halmingh. Het Halmingh is een van de oorspronkelijk zes erven te Smeerling. Het woonhuis dateert van 1742, de schuur werd in 1867 herbouwd. Een grote bijschuur, die nog voorkomt op het kadastrale minuutplan van 1830, is sindsdien afgebroken. Tot het Halmingh behoorde o.a. het Metbroek. Volgens het huwelijkscontract d.d. 18 juni 1709 (RA VIz,2) tussen Claes Aykes Nanninghs en Christina Molanus was Boele oudere broer van Claes, die op het Nanninghs te Onstwedde ging wonen. Boele verkreeg de goederen onder Vriescheloo. Het kerkvoogdijboek van Vriescheloo vermeldt hem als betaler van kerklasten, een aantal malen van 7 mei 1718 tot en met 2 november 1731. Hij verpachtte zUn land aldaar, in het genoemde kerkvoogdijboek komen enige pachters met name voor.

Boele Aikes en Geertien hadden twee kinderen:

- Aike, gedoopt te Onstwedde, 12.12.1716, reeds overleden op 8.01.1719.

I Else Boeles Halmingh, gedoopt te Onstwedde, 3.10.1718, overleden te Onstwedde, 21.03.1796.

Hij was landbouwer op 't Halmingh ; in 1745, 1768 en 1769 is hij vermeld als kerkvoogd van Onstwedde.

Nog minderjarig -oom Geert Aykes Nanningh was zijn principale voormond, Karsken Huitzingh zijn sibbevoogd -trouwde hij te Onstwedde op 30.06.1737 met Wendelke Freriks Hardingh gedoopt te Onstwedde, 3.05.1711, begraven te Onstwedde 6.01.1775, dochter van Frerick Frericks Hardingh en Antie Jans ten Velthuis.

Van dit echtpaar zijn negen kinderen bekend, allen gedoopt te Onstwedde:

- Geertje ged. 6.04.1738, geen verdere gegevens. 4

- Anna " 4.10.1739, gehuwd te Onstwedde, 5.05.1765 met Jan Hlndriks Brouwer, van Jipsinghuizen. Op 2.5.11.1787

hertrouwde zij te Vlagtwedde met Okke Alberts Wessels, die te Vlagtwedde op 8.02.1825 overleed als weduwnaar van Anna.

- Jantyn " 27.10.1741, gehuwd 8.05.1767 (VIij) met Harm Jans (Creemer).

- Boele " 6.05.1745, volgt II.

- Janna " 26.11.1747, gehuwd 19.03.1775 met Balkes Jannes de Vriese.

- Frerick " 6.03.1750, geen verdere gegevens.

- Aike " 7.03.1752, overl. 13.11.1824. Hij woonde te Smeerling. Trouwde tweemaal:

a. met Aaltien Luppes,

b. met Johanna Louisa Reutchen, van Dalen. Zijn nageslacht noemt zich vrij consequent Halm, hoewel deze afkorting ook in de Boele-tak (II) voorkomt.

- Frerickje ged. 2.5.12.1755, gehuwd 11.03.1785 met
 Derk Alberts Hiddingh.
- Elsjen " 15.05.17.58, eerst op 7.12.1783 gehuwd met Albert
 Jarkes, hertrouwd 31.07.1790 (huwelijkscontract VIij) met
 Engel Hiskes, van Jipsinghuizen.

Zoon van I: Else Boeles Halmingh en Wendelke Hardingh:

II Boele Elses Halmingh,

ged. Onstwedde, 6.05.1745, overl. te Smeerling, 14.05.1826, Landbouwer op 't Halmingh.

Op 18 juni 1778 trouwde hij te Onstwedde met Harmke Joestens Hoizingh (volgens haar overlijdensacte: Heussing),

geb. te Smeerling, ged. te Onstwedde, 5.03.1756, overl. te Onstwedde, 18.01.1829. dochter van Joest Hindriks en Griete Harms Hindriks.

Kinderen, allen gedoopt te Onstwedde:

- Else geb/ged. 20/25.07.1779, overl.14.10.1816.
 - Grietien " " 15/26.08.1781, overl. Vlagtwedde, 3.04.1847 gehuwd te
 Vlagtwedde, 24.08.1806, huwelijkscontract 9.09.1806, met Jan
 Albers Bontkes, geb. Wollinghuizen, ged. Vlagtwedde,
 25.01.1770, overl. aldaar 27.10.1844, zoon van Albert Jans
 Bontkes en Grietje Jans, die van Roswinkel kwam.
 - Jan Boeles volgt IIIa.
 - Wendelke geb/ged. 27.11/2.12.1787, overl.Onstwedde 23.12.1857. Gehuwd
 te Onstwedde, 27.02.1813 met Luiken Jans Kampers, ged.
 Onstwedde, 27.07.1790, landbouwer te Smeerling, zoon van Jan
 Luikens Kampers en Grietje Hendriks.
 - Geertien geb/ged.10/18.07.1790, gehuwd Onstwedde, 25.02.1820 met
 Geert Berends Smidt geb. te Oude Pekela, 16.12.1800, zoon
 van Berent Geerts Smid, schipper, en Engelina Schmaal.
 - Geert ged. 17.11.1796, begraven in 1797.
 - Frerik volgt IIIb. Hij bleef op 't Halmingh.
- Zonen van II: Boele Elses Halmingh en Harmke Joestens.

IIIa: Jan Boeles Halmingh,

geb/ged. Onstwedde, 7/10.07.1785, overl. Onstwedde, 2.01.1857. Volgens de geboortecte van dochter Elsien was hij koopman te Onstwedde, eerder landbouwer te N. Pekela. Hij trouwde te Onstwedde op 3 november 1808 met Roelfien Adolfs Bruiningh ged.Onstwedde, 27.09.1784, dochter van Adolf Freerks Hardingh en Engeltien Harms Bruiningh.

Kinderen:

- Engeltje geb. 7.03.1809, overl. Nieuwe Pekela, 22.04.1839. Gehuwd te
 Onstwedde, 15.02.1827 met Geert Hindrik Leffers, zoon van
 Hindrik Frans Leffers en Janna Hindriks.
- Harmina geb. 18.11.1811, overl. Onstwedde, 11.04.1818.
- Adolf geb. 7.01.1813, overl.Onstwedde, 11.04.1817.
- Harmina geb. 11.06.1818, overl. Nieuwe Pekela, 10.01.1848. Gehuwd te
 Nieuwe Pekela, 11.07.1839 met Harm Martens Prins, landbouwer
 te Nieuwe Pekela, geb. te Wildervank, 23.03.1819, zoon van
 Marten Harms Prins en Maria Derks Westerbaan.
- Adolf geb. 31.10.1820, overl. te Nieuwe Pekela,

3.07.1855, ongehuwd, landbouwer te Nieuwe Pekela.
-Elsien geb. 16.08.1823, overl. Nieuwe Pekela, 30.09.1839.
-Grietje geb. 20.01.1827, overl. Nieuwe Pekela, 4.04.1841.
-Boele Jans geb. 6.11.1829, volgt IVa.

IIIb: Frerick Boeles Halmingh,

geb/ged. Onstwedde, 14/22.12.1793, overl. te Onstwedde, 13.10.1867.
Landbouwer op 't Halmingh.

Gehuwd te Onstwedde 16 februari 1839 met Geertien Migchels Volders, geb.
Onstwedde, 5.12.1808, overl. Onstwedde, 12.06.1845, dochter van Migchel Jans
Volders en Geesien Harmannus Dun

Kinderen:

- Boele Freerks geb. 25.08.1839, volgt IVb,
- Migchel Freerks " 30.08.1840, " IVc.

Zoon van IIIa: Jan Boeles Halmingh en Roelfien Adolfs Bruiningh.

IVa: Boele Jans Halmingh,

geb. Onstwedde, 6.11.1829, overl. Nieuwe Pekela, 13.06.1864. Landbouwer te
Nieuwe Pekela.

Eerst gehuwd te Nieuwe Pekela, 8 mei 1856 met Aagje Prins, geb. Nieuwe
Pekela, 18.10.1826, overl. Nieuwe Pekela, 10.03.1857, dochter van Harten
Harms Prins en Marijke Derks

Westerbaan.

Hertrouwd te Nieuwe Pekela, 11 februari 1858 met Grietje
Hekman, geb. Nieuwe Pekela, 19.01.1836, overl. te Oude

Pekela, 11.04.1882, dochter van Meindert Jans Hekman, koopman te Nieuwe
Pekela, en Annechien Klaassen de Groodt.

Kinderen:

uit eerste huwelijk:

-Jan Boele geb. 3.03.1857, volgt Va.

uit tweede huwelijk:

-Roelfien geb. Nieuwe Pekela, 30.07.1859
-Meinhardus " " " 1.12.1860, aldaar overl. 1.12.1860.
-Meint geb. Nieuwe Pekela, 13.12.1862, volgt Yb.

Kinderen van IIIb: Frerik Boeles Halmingh en Geertien Migchels Volders.

IVb: Boele Frericks Halmingh,

geb. te Onstwedde, 25.08.1839, aldaar overl. 3.12.1906.

Landbouwer op 't Halmingh.

Gehuwd met Janna Prins, geb. te Onstwedde, 27.08.1826, aldaar overl.
10.01.1921, dochter van Albert Prins en Fennechien Hendriks Leffers.

Kinderen, geb. en overl. te Onstwedde, Smeerling, allen ongehuwd:

-Freerk geb. 19.06.1859, overl. 7.09.1921.
-Fennechien " 9.07.1861, " 9.08.1940.
-Geert " 21.09.1864, " 13.05.1939.
-Harm Boele " 18.08.1868, " 25.12.1946.
-Migchel " 23.06.1871, " 1.10.1946.

Het Halmingh ging over naar een neef: Freerk, Vc.

lVc: Migchel Freerks Halmingh,

geb. te Onstwedde, 30.08.1840, overl. Nieuwe .Pekela 11.03.1921. Volgens de huwelijksacten in 1867 en 1877 landbouwer te Smeerling later te Nieuwe Pekela ca.1880-1921.

Eerst gehuwd te Onstwedde, 11.05.1867 met Harmke Hilverts,

geb. 1844, dochter van Hiske Aikes Hilverts en Hillechien Boels Boels, te Onstwedde.

Hertrouwd te Onstwedde, 5.05.1877 met Roelfina Wubs, geb. te Onstwedde,

10.11.1856, overl. 7.02.1947, dochter van Willem Wubs, landbouwer te Mussel, en Geertruida Wessels.

Kinderen:

- Geertje geb. 24.10.1877, overl. 5.07.1940,
Gehuwd met Wubbe de Raad.
- Freerk geb. 22.01.1881, volgt Vc.
- Geertruida " 1.03.1883, N. Pekela, overl 1975
Gehuwd met Kuiper.
- Willemien geb. 7.07.1876, N. Pekela, overl. Onstwedde, 27.05.1962.
Eerst geh. met Hindrik J. Karskens, hertrouwd met Jan Hughes.
- Janna geb. 24.09.1889. overl. 23.01.1937,
ongetrouwd.
- Grietje geb. 21.02.1893, gehuwd met Egbert van
der Heide.
- Aaltje geb. 15.09.1896, N.Pekela, overl. 18.
09.1896.
- Boelina geb. 22.09.1899, N.Pekela, gehuwd met
Geuchies, architect te IJlagtwedde.

Zoon van IVa: Boele Jans Halmingh en Aagje Prins.

Va: Jan Boeles Halmingh,

geb. te Nieuwe Pekela, 3.03.1857, aldaar overl. 23.02.1893. Gehuwd te Nieuwe Pekela, 12 februari 1880 met Kornelia Boswijk, geb. Nieuwe Pekela, 22.09.1858, overl. 11.10.1949, dochter van Johannes Boswijk en Froukje Zuidhof.

Zij hertrouwd met Abraham Kanning.

Kinderen:

- Boele geb. N.Pekela, 1.08.1880, volgt VIa.
- Johannes " " 20.07.1882, " VIb.
- Froukje " " 23.05.1887, overl. Veendam, 25.05.1970, gehuwd
met Geert Feikens, ovl. Veendam 4.09.1985.
- Jan geb. N.Pekela, 7.10.1889, volgt VIc.
- Kornelis " " 3.08.1890, " VIId.
- Aagje " " 11.06.1891.
- Meindert Roelf " " 1.05.1893, volgt VIe.

Zoon van IVa: Boele Jans Halmingh en Grietje Hekman.

Vb: Meint Halmingh,

geb. Nieuwe Pekela, 13.12.1862. overl. Oude Pekela, 14.09.1901. Bij zijn huwelijk landbouwer, later arbeider te Oude Pekela.

Gehuwd te Oude Pekela, 1 juli 1886 met Tijtje Steenhuis, geb. Muntendam, 1863, dochter van Geert Steenhuis, landbouwer te Oude Pekela, en Hinderkien Schipper.

Kinderen: geb. te Oude Pekela:

- Gerhardus geb. 30.08.1886, volgt VIf,
- Boele " 18.05.1888, ovl. 30.08.1888.

-Boele geb. 13.07.1889, volgt VIg
-Hendrika Johanna " 12.08.1891, ovl. 8.03.1970.
-Roelf " 9.01.1894, volgt VIh.
-Grietje " 15.12.1895, ovl. 14.06.1896.
-Grietje " 7.07.1897.
-Gezina " 7.04.1900, ovl. 21.08.1901.
Zoon van IVc: Migchel Freerks Halmingh en Roelfina Wubs.

Vc : Freerk Halmingh

geb. Onstwedde, 22.01.1881, aldaar ovl. 9.08.1966, landbouwer te Kopstukken, Jipsingbourtange en Hófte. Na het uitsterven van de Halminghs op het Halmingh was hij de opvolger. (zie IVb,) Eerst gehuwd met Gesina Kamies, geb. Vlagtwedde, 26.06.1886, ovl. 26.11.1914, dochter van Hendrik Kamies, arbeider te Harpel, en Albertje Wubs. Hertrouwd met Hilligje Geuchies, geb. 22.11.1889, ovl. 20.11.1978, dochter van Albert Geuchies en Geertruid Harms. Kinderen, uit het eerste huwelijk:
-Hendrik geb. 26.11.1912, ovl. 3.07.1978, geh. met Sientje Huiting, te Apeldoorn.

-Roelfien geb. 20.11.1914, geb. met Jan Kruijter.

Kinderen, uit het tweede huwelijk:

-Migchel geb. 30.06.1918, volgt VII.
-Albert " 27.08.1919, " VIj.
-Berend " 27.10.1923, " VIk.
-Geertruid " 17.08.1925, geh. met Wubbe Heidekamp, wonend te Elburg
-Geertje " 4.12.1927, ongehuwd.
-Ailke " 9.11.1929, woont te Stadskanaal
-Willemien " 6.12.1931, geh. m. Albert Broesder

Kinderen van Va: Jan Boeles Halmingh en Kornelia Boswijk.

VIa: Boele halmingh, geb. Nieuwe Pekela, 1.08.1880, ovl. Veendam, 8.04.1958. Eerst gehuwd met Trijntje van der Ploeg, geb. Onstwedde, 3.07.1881, ovl. 31.04.1905, dochter van Kornelis van der Ploeg en Lutgerdina Noorlag. Hertrouwd met Trijntje Scholten, geb. Roswinkel, 22.04.1885, ovl. Veendam, 18.12.1970, dochter van Johannes Hendrikus Scholten, molenaar te Roswinkel, en Mina Scholte.

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

-Jan geb. 23.08.1904, ovl. 22.01.1907.

Kinderen, uit het tweede huwelijk:

-Kornelia geb. N. Pekela, 3.05.1909. ovl. 1968, geh. met Abel Pot.
-Johannes Hendrikus Jant geb. Veendam, 8.06.1919, volgt VIIa.
-Jan Boele geb. Veendam, 11.12.1920, volgt VIIb.

VIb: Johannes Halmingh, geb. N. Pekela, 20.07.1882, ovl. Groningen, 9.05.1940. Eerst gehuwd te Veendam 3.05.1902 met Dievertjee Panman, geb. Veendam, 18.04.1879, ovl. 10.10.1921, dochter van Harm Panman, landbouwer te Veendam, en Elsina Kanning. Hertrouwd met Aaltje Schut, weduwe van broer Kornelis, zie VIId.

Kinderen, alle uit het eerste huwelijk:

-Kornelia geb. Veendam, 5.03.1904, geh. met Jan de Vries, woonachtig Ommelanderswijk
-Harm geb. Veendam in 1905, geh. met Jantje Hanauer.

- Elsiena geb. Veendam, 4.01.1907, gehuwd met Anton Hoendervanger.
- Jan. geb. Veendam, 12.0.5.1909, gehuwd met Annie Klaassens.
- Froukje geb. Veendam, 19.10.1911, gehuwd met Harm Smalbil.
- Tinie geb. 8.11.1913, gehuwd met Bert Klaassens.

VIc: Jan Halmingh,

geb. te Nieuwe Pekela, 7.10.1889, overl. te Stadskanaal, 21.08.1964.

Gehuwd met Marchien Zweep, geb. 6.06.1889, overl. Stadskanaal, 12.06.1975.

Kinderen:

- Kornelia geb. 28.11.1916, gehuwd met Hendrikus Stutvoet, geb. 30.07.1917.
- Jantje geb. 26.08.1921, gehuwd met Bertus Blauw, geb. 4.07.1921.

VIId: Kornelis Halmingh,

geb. te Nieuwe Pekela, 3.08.1890, overl. 3.01.1930.

Gehuwd met Aaltje Schut, geb. te Nieuwe Pekela, 18.06.1894. Zij hertrouwde met Johannes Halmingh, VIb.

Kinderen:

- Kornelia geb. 24.02.1917, gehuwd met Roelof Bok, geb. 13.12.1913.
- Klaas geb. 1.07.1919, gehuwd met Bé Scheuneman, geb. 8.09.1922, woonachtig te Stadskanaal.
- Jan geb. 21.12.1922, gehuwd met Saartje Stavast, geb. 24.08.1921, woonachtig te Nieuwe Pekela.
- Hendrikus geb. 8.08.1925, gehuwd met Aalie Pomp, geb. 26.10.1929, woonachtig te Wildervank.
- Froukje geb. 22.04.1927, gehuwd met Gezinus Kalk, geb. 15.10.1921.
- Winie geb. 5.01.1929, gehuwd met Derk Mooibroek. Woonachtig te Musselkanaal.

VIe: Meindert Roelf Halmingh,

geb. te Nieuwe Pekela, 1.0.5.1893, overl. te Valthermond, 23.02.1924.

Gehuwd met Geertje Gruppelaar, geb. 26.06.1894, overl. te Valthermond, 19.01.1964.

Kinderen:

- Kornelia geb. 20.02.1918, gehuwd met Jan Meendering, geb. 30.03.1918. Wonen te Uithoorn.
- Otto geb. 23.09.1919, gehuwd met Lammie Erenstein, geb. 14.03.1919.
- Jan geb. 12.07.1922, overl. te Coevorden. Gehuwd met Jantje Everts, geb. te Odoorn, 13.03.1926.
- Bareldina geb. 1.10.1924, gehuwd met Geert Vos, geb. 18.07.1919.

Kinderen van Vb: Meint Halmingh en Tijtje Steenhuis.

VIf: Gerardus Halmingh,

geb. te Oude Pekela, 30.08.1886, overl. te Blijham, 3.09.1959. Gehuwd met Elsiena Zweep.

Zoon: Meint geb. 12.08.1928, gehuwd met Jaapje Smid, woonachtig te Blijham.

VIg: Boele Halmingh, geb. Oude Pekela, 13.07.1889, gehuwd met Johanna Horlings, geb. in 1888, dochter van Elze Horlings en Lena Hazelhoff, kleindochter van Folkert Hazelhoff en Fennechien Delhaas.

Kinderen:

- Lena geb. 1916, gehuwd met H.J. Mellema, woonachtig te Stadskanaal.
- Else geb. 1926.

VIh: Roelf Halmingh, geb. Oude Pekela, 9.01.1894, gehuwd met Zwaantje Everhardus, woonachtig te Amsterdam.

Kinderen van Vc: Freerk Halmingh en Hilligje Geuchies.

VII: Migchel Halmingh, geb. 30.06-1918, gehuwd met Klazina Kruize, woonachtig te Hoogezand.

VIj: Albert Halmingh, geb. 27.08.1919, gehuwd met Albertje Boels Landbouwer op 't Halmingh.

VIk: Berend Halmingh, geb. 27.10.1923, gehuwd met Fennechien Bessembinders, woonachtig te Onstwedde.

Kinderen van Vla: Boele Jans Halmingh en Trijntje Scholten.

VIIa: Johannes Hendrik Jan Halmingh, geb. Veendam, 8.06.1919, gehuwd met Harmina Ketelaar, geb. Veendam, 23.10.1921, woonachtig te Wildervank.

Kinderen:

- Boele geb. Veendam, 16.09.1945, gehuwd met Annie Piening.
- Harm geb. Veendam, 24.02.1947, gehuwd met Coby Fischer.
- Trijntje geb. Veendam, 8.05.1948, gehuwd met Jan de Jonge.
- Johannes Hendrikus Jan, gehuwd met Magdalena Louwinger.
- Aaldrik geb. Veendam, 26.08.1960, ovl. Veendam, 18.05.1975.

VIIb: Jan Boele Halmingh, geb. Veendam, 11.12.1920, gehuwd met Theodora Johanna Everwennink, geb. Gasselternijveen, 13.07.1932, dochter van Derk Everwennink en Philomena Plugers. Woonachtig te Stadskanaal.

Kinderen:

- Boele geb. Wildervank, 6.09.1946, gehuwd met Marga van Beilen.
- Dirk geb. Wildervank, 11.10.1947, gehuwd met Janna Albronda.
- Trijntje geb. Hoogkerk, 7.05.1949, gehuwd met Koos Lankhorst.
- Philip geb. Noordoostpolder, 4.01.1953, gehuwd met Geesje Westera.
- Cornelis geb. Bellingwolde, 3.09.1957, gehuwd met Reina Hulshof.
- Arendina Wilhelmina, geb. 3.09.1959.

Dit overzicht kwam tot stand in samenwerking met E. en R. Schrage-ten Kate.

de questieuse mussel

E.G. Schrage

In papieren, door de familie Wybelingh te Weende welwillend ter inzage gegeven, vonden we meer dan 40 exemplaren die handelen over grenskwesties tussen Onstwedde en Jipsinghuizen. Later voegde zich Sellingen nog als partij bij. Twistappel is de "questieuse Mussel", groen en hooiland waar ook vee geweid werd.

Men betwist elkaar het recht op dat gebied, en verschillende malen worden er "creatuiren" (beesten) geschut omdat ze over de grens van de dorpsgebieden aangetroffen waren. De twistgedingen werden gevoerd voor Lieutenant en Hoofdmannen te Groningen, welke rechterlijke instantie, ook wel "Hoofdmannenkamer" en later "Hoge Justitiekamer" genoemd werd. Het woord "lieutenant" betekent letterlijk "plaatsvervanger", in dit geval van de Stadhouders. Op dit gerecht kon hoger beroep worden gedaan van vonnissen van de Richter van Westerwolde, en de Drost. Bedoelde papieren zijn in hoofdzaak kennisgevingen en dagvaardingen, meer van formele dan van inhoudelijke aard. Toch kunnen we enigermate de geschillen er uit leren kennen. Het oudste stuk in deze reeks dateert van 15 februari 1661. De behandeling van deze kwesties was al eerder begonnen en eindigde pas na 1700, een periode van meer dan veertig jaar, waaruit blijkt dat men vroeger alle tijd nam om te procederen. In dat oudste stuk, van 15.02.1661 dus, treden op: Wibbe Huisingh, Jan Schulte en Wilt Pollinck namens de ingezetenen van Jipsinghuizen, tegen Hanno Hubbelingh en Hiske Wieringe namens die van Unstwedde.

De Jipsingbuizers apelleren tegen een sententie van Eppe Sibinga, richter van Westerwolde, van 10 januari 1646 (!) over "het posses van de Mussel". Sibinga had toen aan Jipsinghuizen verboden "wijder opslach van beesten ter Questiser plaetse". ("Opslach" zal hier betekenen: het laten weiden van beesten). Nu voert Jipsinghuizen aan dat zij "het questieuse land in de Mussel gelegen van ondenckelijkcke jaren rustelijck gepossideert" hadden. Ze noemen dan een aantal veldnamen: "de Bus", "Braembergh", "de Placke", "Sandttange", "Hoor-ninck", "Reydstreeck" ende dependentien van dien". Onstwedde vraagt daarentegen handhaving van de sententie van Sibinga en wijst op de "merckescheiding van de Baron Carol Schenck" en een sententie van wijlen richter Elso ten Veenhuis. Ook voeren ze aan dat het gebied in kwestie sinds ondenkelijke tijden "Onstwedder Mussel" wordt genoemd. Trouwens, een der appellanten, Huisingh, had ooit twee mollenwaren van Onstwedde gekocht "als wel wetende tot dese Mussel geen gerechtigheid te hebben". En Pollinck gebruikt zijn weide in de Mussel "ter sette" van de Onstwedder Folckert Folckers. Hiertegen weer merkt Jipsinghuizen o.a. op dat de sententie van Carol Schenck alléén die van Onstwedde en Ellersinghuizen betrof.

Na "oculaire inspectie ende dispuiten in locus questionis" (de Hoofdmannenkamer is dus ter plekke gaan kijken en praten) volgt de uitspraak: "des Rigters sententie goet".

We komen nog even terug op de "merckescheiding of sententie van Carol Schenk". Deze dateert van 29 april 1545 en gaat inderdaad over de scheiding tussen de marken van Onstwedde en Ellersinghuizen. Er werd een sloot, de sloot van Carel Schenk, gegraven van de Galbargh bij Smeerling naar het zuiden. Onstwedde had dus gelijk gekregen, maar daarmee was de kous niet af, integendeel!

Op 10 april 1665 staan partijjen weer voor de Hoofdmannenkamer. Jipsinghuizen appelleert nu tegen een sententie van de Drost Verrucius waarvan de datum ontbreekt. De Hoofdmannenkamer, hier Hooge Gerigtscamer genoemd, besluit een commissie in te stellen uit haar leden om de "questieuse Mussel" in oogenschijn te nemen, partijen daarover te verstaan ende soo doenlijck te vereenigen, of an dersints te rapporteeren".

Het resultaat worden we uit deze papieren niet gewaar.

Er volgt een sprong van bijna twintig jaar, dan is het weer mis: in october 1684 treedt namens Jipsinghuizen op Frerick Ewsinck tegen Hiske Mennersinck. Ewsinck eist dat die van Onstwedde zullen ophouden met "molestatiën van beesten op de Mussel". De Onstwedders hadden namelijk 10 a 12 mannen naar de Mussel gestuurd om de beesten (van Jipsinghuizen) te laten "aanhitzen" .

Daarnaast treedt op 5 october 1684 Frerick Ewsinck voor de Richter te Vlagtwedde in het krijt tegen Hans Carskens: Twee ossen zijn de horens van de kop geslagen en Ewsinck wil schadevergoeding.

Maar ook die van Jipsinghuizen zijn geen heilige bootjes: op 25 juli 1685 maakt de Hoofdmannenkamer uit dat Jipsinghuizen zijn beesten niet achter de Santtange en Braambergh in de hooilanden mag laten grazen en ze mogen die van Onstwedde geen schade toebrengen. Op deze uitspraak wordt later meermalen teruggekomen.

Het is een slepende zaak geworden. Op 19 october 1685 blijkt dat er weer een commissie ingesteld is, ditmaal bestaande uit heren van het Fivelingo-kwartier.

De Hoofdmannenkamer wil blijkbaar nu wel eens van de zaak af en als partijen niet verschijnen worden ze gesommeerd op te komen "bij twee ponden groot breucke" op de eerste rechte dag na Pasen (1686). Het haalt niet veel uit: er volgt een sprong naar 19 maart 1688 als wordt bepaald dat partijen zich moeten reguleren naar de actie van 25 juli 1685, zie boven.

Intussen blijft men elkaars vee "molesteren" en begint ook Sellingen een rol te spelen.

Op 16 augustus 1688 gelast de Drost B. Aldringa, op verzoek van die van Jipsinghuizen, de borchgraaf om die van Sellingen te vragen uit wiens last zij in de Mussel op de grond van Jipsinghuizen tegenwoordig kwamen te maaien.

Een week later attesteren drie onpartijdige mannen dat die van Onstwedde aan die van Sellingen land hadden verhuurd. Dit land ligt "380 roeden onder of lager beneden de Braamberg naar de Mussel A" zeggen ze.

Begin 1689 moet er iets concreets gebeurd zijn, of althans staan te gebeuren. Op 10 mei 1689 vermeldt richter Dillingha een "mandaat" van Sellingen: een verbod aan die van Onstwedde en Jipsinghuizen om in de Mussel afbakening of afgraving (van een scheisloot) te doen zonder aanwijzing door Sellingen wegens haar Beetse.

Drie dagen later, dus 13 mei 1689, stelt de Hoofdmannenkamer een aantekening op een ongedateerde verklaring van Karstjen Hützinge te Onstwedde. Karstjen stelt hierin dat de ingenieur en geadmitteerde landmeter A. de Vries de afzetting heeft gemaakt van hetgeen aan die van Jipsinghuizen in de questieuse Mussel is toegekend. Maar die van Sellingen hebben de bakens weggenomen, waarna ze zijn hersteld. Karstjen verklaart dat er met Sellingen nooit kwesties zijn geweest, de Sellinger Beetse komt bij lange na niet bij de limiet en ligt ook ver weg van wat aan Jipsinghuizen is toegekend. Verder legt hij een verklaring over van de landmeter Arend de Vriese, van 11 mei 1689, dat hij de Mussellanden heeft afgezwet conform de uitspraak van de Hoofdmannenkamer van 13 april 1686 (waarvan we de inhoud niet kennen). De kwestie gaat zich nu toespitsen op de vraag: tot hoever reikt de Sellinger Beetse?

Op 15 juni 1689 is er een verklaring van Hindrik Geerts, woonachtig in der Wisch, oud omtrent 70 jaar, en in het Caspel Sellingen bij de 50 jaren verkeerd hebbende.

Ten verzoeke van de ingezetenen en eigen arfden van Sellingen verklaart hij dat die van Sellingen zijn leven lang "in de Beetse van en op de Lange Placke tot aan de Onstwedder of Sellinger sloot, alsoock van de Russche Plack tot aen de eene bercke alsmeede op de Braemberghs Tange vrij en ongehinderd door die van Onstwedde haer beesten hebben geweid" .

Nog steeds gaat de voortgang langzaam. Maar intussen, zoals gezegd, moet er een toewijzing aan Jipsinghuizen hebben plaatsgevonden. Op 5 december 1692 treedt Jan Pollinck

voor Jipsinghuizen op tegen Detmer Harwerinck voor Sellingen. Die van Sellingen behouden hun Beetse, wat Jipsinghuizen heeft verloren van de hun toegewezen gronden zal door Onstwedde vergoed worden! De gecommitteerden van Fivelingokwartier, boven al genoemd, zullen dit reguleren. Maar nu de grens tussen Sellingen en Onstwedde.

Boven was al sprake van een Onstwedder of Sellinger sloot die de grens zou kunnen zijn. Op 21 augustus 1693 geven Albert Jacobs, Wibbe Schulte en Jan Sickes, woonachtig te Onstwedde, een verklaring af.

Ze spreken over een zekere sloot gelegen in de Onstwedder Beetse, die zij in hun jonge jaren op last van "des looghs Buirrichters" met eigen handen hebben gegraven. Deze sloot zou volgens bewering van die van Sellingen de Zwet en scheisloot tussen Sellingen en Onstwedde zijn. Maar daar weten zij niets van, volgens hun is het een waterlossing. Albert Jacobs en Jan Sickes tekenen met een handmerk die gelegaliseerd is door ds. (Everwinus) Molanus.

Dan volgt een verklaring van 21 oktober 1693 door Harm en Jan Heslings. Zij zeggen voor enige jaren als knecht te hebben gewerkt, de een bij de pastoor van Sellingen, de ander bij een "huysman" .

Ze zijn met ingezetenen van Sellingen over de zwet van Carel Schenck gegaan en hebben aan de westzijde daarvan gemaaid. Maar het gemaaide gras hebben die van Sellingen bij avond en nacht uit vrees voor de Onstwedders naar de oostzijde weggevoerd. De pastoren Adolphus en Hermarinus Molanus hebben dit gras en hooi niet in hun schuur willen laten brengen.

Nadat nog in 1693 enige personen verklaringen hebben afgelegd over hun mening over de Sellinger Beetse (genoemd worden weer de Braambergstange en de Russche placke) volgt op 4 juni 1694 een formeel verhoor.

Onder ede worden gehoord Hindrik Geerts, te ter Borg, Jan Harmens, te Weende, Feye Arends, te Laude, Jan Hindriks, te ter Borg en Berend Trenninck.

Het valt op dat hun verklaringen weinig stellig zijn, en van de zwette van Karel Schenk hebben ze nooit gehoord!

De zaak sukkelt langzaam verder.

Op 4 november 1695 eist Detmer Harweringh dat Hiske Mennersingh en de ingezetenen van Onstwedde met de Sellingers zullen disputeren "tot hoeverre Sellinger Beetse sich quaam uyt te strecken over de swette van Carel Schenck, ofte dat bij confirmatie deses haer de possessie tot aen de Braemberghstange en Sellinger of Onstwedder sloot door desen soude wesen geadjudiceert" .

Hiske antwoordt dat de Sellingers maar moeten bewijzen in hoeverre zij over de zwette van Karel Schenk iets bezitten.

Op 2 december 1695 gaat Hiske verder met te vragen dat die van Sellingen zullen gedogen dat aan Onstwedde wordt toegekend de landen ten westen van de linie van de Galbergh tot op de Overhaer conform de verzegeling van 30 april 1549

(d.i.de zwette van Karel Schenk)

Boven vermeldden we al dat Onstwedde zou moeten vergoeden wat Jipsinghuizen in de Mussellanden had verloren. Hiervan is op 21 november 1699 blijkbaar nog steeds niets gekomen. Jan Pollinck eist dan van Harmen Nannincks (opvolger van Hiske Mennersingh, die voor 29.09.1696 overleed), dat Onstwedde zou vergoeden wat Jipsinghuizen ingevolge de sententie van 4 november 1695 aan die van Sellingen moest afstaan. De Hoofdmannenkamer kent aan Jipsinghuizen deze vergoeding toe.

Tegen het eind van de 17e eeuw lijkt ook het eind aan deze kwesties te komen. Een stuk, gedateerd 18 december 1699 vermeldt weer de heren gecommiteerden van 't Fivelingokwartier die we al veel eerder tegengekomen zijn. Zij zullen nu de ingezetenen van Onstwedde, Sellingen en Jipsinghuizen "wegens de uytwysinge der Landerijen reguleren". De ingenieur Arnolt Tideman zal in bijzijn van die van Onstwedde en Sellingen afbakenen hetgeen die van Sellingen over de linie van Carel Schenck als de Sellinger Beetse is toegestaan tot aan de Braambergstange en de Sellinger of Onstwedder sloot, ingevolge sententie van 4 november 1695. Daarna zal Tideman meten hoeveel roeden deze landen over genoemde linie, die aan Sellingen zijn toegekend, bedragen. De gecommiteerden zullen naderhand zelf "oculaire inspectie" nemen van deze landen over de linie, alsmede nagaan wat die van Jipsinghuizen toekomt inplaats van wat hun was toegekend, en daarna ontnomen.

De inhoud van de vele aangehaalde sententiën kennen we momenteel niet. Daardoor weten we niet precies hoe de grenzen tussen de drie marken toen getrokken zijn. Wel lazen we namen als Braamberg, Zandtange en Sellinger Beetse die nu nog bekend zijn. Maar waar lagen "Hoorninck", "Reytstreek", "Lange Placke", "Russche Placke", "overhaer"?

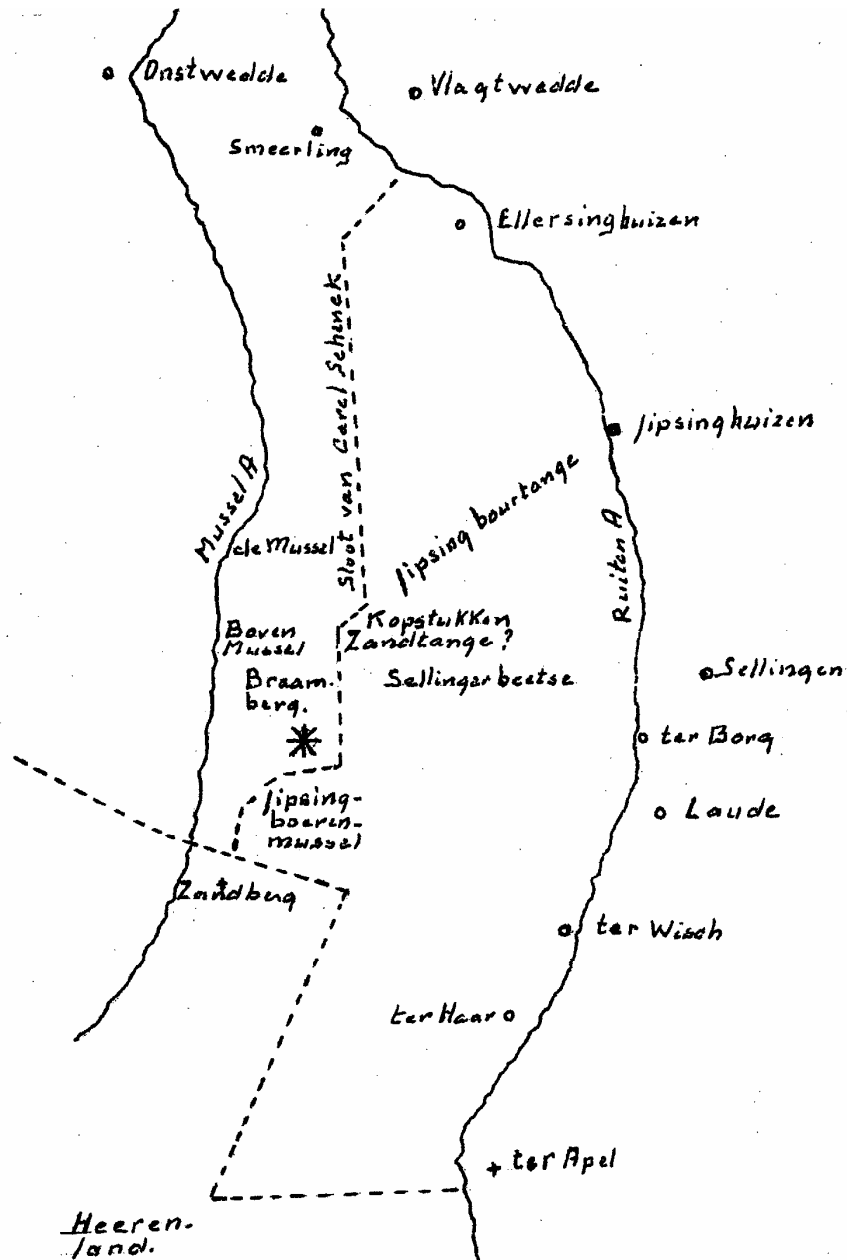
Wie hierover iets mededelen kan, is zeer welkom !

Tenslotte krijgen we de indruk dat de Sellingerbeetse zich uitstreckte tot aan de Sellinger of Onstweddersloot, ten nadele van Jipsinghuizen. Maar hoe is het dan te verklaren dat de Jipsingboerenmussel aan Jipsinghuizen bleef?

Uit een stuk, gedateerd 1 december 1845, welwillend ter inzage gegeven door de heer R. Kraai te Vlagtwedde, blijkt dat scheidslieden toen de grenzen hebben bepaald tussen Laude

en Jipsinghuizen in de Jipsingboerenbovenmussel.

Op dit interessante en uitvoerige stuk willen we tegelegenertijd graag nog eens terugkomen.

kaarten van westerwolde

Van ons lid, de heer M.F. Niezing te Assen, ontving onze vereniging een copie van een Franse kaart van Overijssel en Drenthe. Volgens mededeling van de heer Niezing is het origineel gedrukt op niet geprepareerd dun linnen, formaat ongeveer 64 cm. hoog en 48 cm. breed. De "cartouche", linksboven, meldt dat de kaart is vervaardigd door de heer Sanson, "geographe ordinaire du Roy". te Parijs. Een jaartal ontbreekt, maar de tijd van vervaardiging kunnen we wel enigszins benaderen. In het boekwerk "De kaarten Van Groningerland", (Uithuizen, 1974), door dra. J.J. Vredenberg-Alink, vinden we nl. een kaart van "La Seigneurie de Groningue" door de heer Sanson, "geographe du Roy". Deze kaart draagt het jaartal 1681. De Overijssel kaart zal ongeveer even oud zijn.

Over die "geographe du Roy" Sanson vermeldt genoemd boekwerk dat het gaat om een Franse kartografenfamilie Sanson d'Abbeville, waarin vader Nicolas in 1667 door twee zoons opgevolgd werd.

Volgens de "Kaarten van Groningerland" maakte Sanson gebruik van kaartwerk van Nicolaas Visscher voor de kaart van Groningen. Wat de basis is van zijn kaart van Overijssel en Drenthe is ons onbekend. Op beide kaarten komt Westerwolde voor.

Op de Overijsselkaart bedekt een cartouche met maatschalen het Oldambt grotendeels. de noordelijkste aangegeven plaatsen zijn wat Westerwolde betreft: "Frischelo" en "Addinga" .

Westerwolde ligt geklemd tussen "Mussel Brouck" in het westen en "Buyrtanghe Moeras" in het oosten. Het "Mussel Brouck" reikt in het noorden tot bij Muntendam en "Middelnaerkercke". Laatstgenoemde plaats komt op meer kaarten voor en is getekend ten zuiden van waar Meeden zou moeten liggen (Meeden is niet aangegeven). Wat met dit "Middelnaerkercke" bedoeld werd is ons onbekend.

Dwars door het "Mussel Brouck" loopt een stippellijn als grens van het Zuidlaarder Meer naar ongeveer Onstwedde en vandaar vrijwel zuidwaarts tot bij ter Apel. Deze grens komt ongeveer overeen met de Drentse opvatting over de grens tussen de Landschap en Stad en Lande. De Semslinie ontbreekt. In het oosten loopt de grens met het bisdom Munster kronkelig door het "Buyrtanghe Moeras", vrij ver ten oosten van "Bourtang Fort", waarvan de naam met een opvallend afwijkend lettertype is gedrukt. Hetzelfde is het geval met "Valte Fort", zodat het er op lijkt dat militaire objecten duidelijk aangegeven zijn.

Van "Bourtang Fort" loopt een weg naar het oosten, alsook naar het westen waar hij in "Vlucht Wedde" abrupt eindigt. Overigens zijn er in Westerwolde geen wegen ingetekend.

De Mussel A ontspringt in het veen zuidoost van Emmen en loopt door een onbewoonde landstreek naar Onstwedde,

waar de gestippelde grens wordt overschreden. Drenthe begon dus volgens deze kaart pal ten zuidwesten van Onstwedde. Ter Marse en Veenhuizen zijn ingetekend en liggen zowat op de grens!

De Runde, verderop Ruiten A, ontspringt in het "Hoylandt" oost van Emmen, loopt oost van "Rooswinckel" en komt bij "Appell Clooster" Westerwolde binnen.

De boorden van de Ruiten A zijn druk bewoond: ter Haar, ter Wisch, ter Walslage, Veldhuizen, Laude, ter Borch, Sellingen, Ipsinghuizen, Wollinghuizen, Weende, Ellersinghuizen, Vlucht Wedde, ter Wipping, Wedde, alle komen ze voor, terwijl Mussel A en Ruiten A samenvloeien bij "Addinga".

Van hoogveenontginningen is op deze kaart nog niets te vinden: Sappemeer en Hoogezand ontbreken, de Pekel Aa is een klein veenriviertje. Blijkbaar was de mare van de stichting van Veenkoloniën nog niet tot de heer Sanson doorgedrongen.

Wat de kaart "La Seigneurie de Groningue" aangaat, deze reikt in het noorden tot de Dollart, in het zuiden tot voorbij "Rooswinkel".

Een aantal schansen in aangegeven:

-Lang Akkerschans, pal aan de Dollard.

-Booner Fort.

-Winschoter zijl.

-Brug Fort, bij Winschoten .

-Bourtang Fort, met de weg en de "Nieu Ruten".

-Valte Fort, met een weg naar "Apel Clooster".

Enige opvallende bijzonderheden zijn:

-in "Frischeloo": "Engelken" .

-bij Bellingwolder zijl: "Udengast" .

-ten zuidoosten van Laude: "Lauderbrouck", een bosperceel.

Ook op deze kaart loopt de grens met Drenthe van Zuidlaardermeer langs Onstwedde naar ter Apel.

De oudste kaart waar Westerwolde herkenbaar op voorkomt is die van Jacob van Deventer, van 1559. Het gebied van Westerwolde is door een kring aangegeven, binnen die kring komen voor:

-Blijenham (Bellingwolde niet!)

-Vriesloo

-Wedde

-Thorns (Komt later op meer kaarten voor, maar wat is er mee bedoeld?)

-Weddelaech ??

-Sellick

Buiten bedoelde kring liggen: "Apel" en "Rooswinckel".

TIJDSCHRIFT VOOR GENEALOGIE EN HISTORIE „WESTERWOLDE”

S.H. Achterop
C.J. Wegman
E.G. Schrage
ds. Van Petegemstraat 14
9645 NV Veendam
Tel. 05987 - 23559.

N.B. Niets uit dit tijdschrift mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotografie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande toestemming van de redactie.

SECRETARIAAT VAN DE VERENIGING:

(lidmaatschap, abonnementen,
administratie en archief) ,
Mevr. G.P.I.Hiskes - Knigge
M.Hardenbergstraat 3
9643 LD WILDERVANK
Tel. 05987 - 13095.

PENNINGMEESTER:

Dick Scheper,
Beumesweg 82, 9661 AK Alteveer
Tel. 05991 - 1757

BANK:

Bondsspaarbank Veendam, nr.
95.72.73.622, ten name van Ver.v.Gen.
en Historie Westerwolde.
Postgironummer van de bank :
802395

LIDMAATSCHAP: Entree (éénmalig) f.10.--; contributie f.25.-- per jaar plus f.7,50 per jaar voor het tijdschrift, dat om de drie maanden verschijnt. Bij verzending per post van het tijdschrift - dat op de driemaandelijke bijeenkomsten wordt uitgereikt - moeten de portokosten in rekening worden gebracht.

INHOUD:

Mevr. G. Hiskes - Knigge,	Wybelingh	blz.75.
E. en R. Schrage - ten Kate		
Joop Drok	Drock, druck, drok, druk	81.
E. G. Schrage	Jipsingboermussel	84.
Redactie	Halmingh, aanvul- lingen en verbe- teringen	87.
Redactie	Onze bibliotheek	88.
Redactie	Uit andere periodieken	89.
c. J. Wegman	Erve Eelsingh	90.

B I J D R A G E N:

VOOR HET VOLGENDE NUMMER VAN "WESTERWOLDE" worden gaarne
ingewacht vóór 15 maart 1987.

Uw bijdragen bij voorkeur getypt ééNZijdig op formaat
A4, met als marges:
5 cm. boven de eerste regel van de tekst van de bijdrage
3 cm. onder en ter linker en rechter zijde van de pa-
gina, alsmede boven de overige bladzijden van het
artikel.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van
met name ondertekende artikelen.

Wybelingh

door mevr. G.Hiskes-Knigge, E. en R. Schrage-ten Kate.

Het Hoendergeldregister vermeldt onder Weende: Geert Wybelinck in de perioden 1568 t.e.m. 1574, en 1589 t.e.m. 1592.

In het "Register Ontfanck van Breucken" vinden we Johan Wibelinck op 26 mei 1626 en 9 juli 1635, alsmede Jan Wibelinghe, tot Weende op 7 oktober 1651. Dan op 12 januari 1639 de begrafenis van de moeder van Johan Wibelinghe.

Deze Johan is ook vermeld in R.A. VI o 1 op 9.01.1632, te Weende.

Volgens R.A. VI w 1 is hij vóór 4.02.1656 gehuwd met Gepcke Ottens.

Hun financiële situatie was van dien aard dat zij op 20.02.1658 (VI o 2) failliet blijken te zijn.

Als hun schuldeisers worden genoemd: Janneke Wubbens, Else ten Veenhuis en Engel Wubbens.

Uit een acte van 2.05.1677 in R.A.VI w 1 blijkt dat Wybelinck arve vóór die datum bij executie was verkocht. Kopers waren Hindrik Rentiens en Albertien Engels, "nu tegenwoordigh tot Weender in Oostfriesland woonachtich". Zij zullen 't Wybelingh "met alle lusten en lasten" hebben verworven, en tot die lasten behoorde een schuld van 560 car. gld. aan Jan Hekman te Hoorn. Deze schuld was "heerkomend van boedelpenningen soo sal. Jan Frericks Jochems, gehuwd met Ancke Wybelingh, volgens verzegeling d.d. 15.09.1651 over het bij executie vercoffte Wjjbelingh arve hadden te pretenderen". Jan Wibelingh en Gepcke Ottens blijken op 19.01.1669 (VI w 1) geld schuldig te zijn aan Hindrick Rentckes en Albertien Engels.

Albertien Engels, dan weduwe van Hindrick Renties, verkoopt op 1.11.1683 (VI w 3) het Wijbelingh pachtwijze, voor 9 jaren, aan Wubbe Bruininck, gehuwd met Aeltien Berends Liefstingh.

Deze pachtwijze aankoop heeft tot duurzame eigendom geleid.

Hun zoon, Remcke, ged. Vlagtwedde 24.03.1678, huwde 23.06.1698

(hu;ëlijkscontract VI z 1) met Lutgert Willems Renks, van Roswinkel, dochter van Willem Roelfs Renks en Jantien Berends. Zij betrokken in mei 1699 het Wijbelingh, Remcke gaat die naam dragen. (I).

Kinderen:

-Aaltien ged. Vlagtwedde, 30.08.1700. Op 17.10.1722 sloot zij een huwelijkscontract (VI z 2) met Engel Geerts, zoon van Geert Egberts. Ze vestigden zich te Blijham op 't Bercklaa.

-Wubbe ged. Vlagtwedde, 1.04.1703, volgt II.

-Jantien " ", 1-11.1705,
 gehuwd met Hindrik Hiskes.Huisingh

-Willemtien ged.Vlagtwedde, 9.0.1708.

-Dedde " 28.06.1711,
 gehuwd met Harm Roelfs Heis.

-Wupke ged. Vlagtwedde, 24.06.1714, ovl. voor
 16.06.1752 (VI w 9), gehuwd met Reint Hindriks Coets,
 zoon van Hindrik Coets en Gepke Freriks Hardingh.

II - Wubbe Remckes Wybelingh,
ged. Vlagtwedde, 1.04.1703.

Gehuwd te Vlagtwedde, 23.10.1738 met Janna Hindriks, ged. Clooster ter Apel,
11.01.1719, dochter van Hindrik
Jans Mulder en Trijntje Hindriks.

Hertrouwd

met Albertien Dethmers Aissingh, van Ellersinghuizen, ged. Vlagtwedde 12.03.1723,
dochter van Dethmer Claessens

Aissingh en Anneke Alberts Suimeringh.

Kinderen, uit het eerste huwelijk:

-Remcke Wubbes ged. 7.02.1740, volgt III-1,

-Trijntien " 6.01.1742.

Idem, uit het tweede huwelijk:

-Lukkien/Lukje ged. Vlagtwedde, 1.01.1754, ovl. Sellingen, 10.11. Op
3.05.1777 werd te Sellingen haar hu

1785. welijk afgekondigd met Beerent Geerts

Pollingh, van Laude, ged. Sellingen, 19. 09.1752, zoon van Geert
Geerts Polling en Aaltien Meems. Het huwelijk werd op 8.06.1777
voltrokken. Als weduwe van Berend Meems hertrouwde Lukkien op
30.05. 1783 te Sellingen met Jan Dethmers Meenderingh, wedn. van
Geeteruit Dethmers, ged. Sellingen, 29.05.1751 als zoon van
Dethmer Jans Meenderingh en Naanke Berends Trenningh.

-Detmer ged. 9.10.1755, volgt III-2,

-Willem ged. 28.11.1758, volgt III-3.

Zoon van II: Wubbe Remckes Wybelingh en Janna Hindriks.

III-1 : Remcke Wubbes Wybelingh,

ged. Vlagtwedde, 7.02.1740, aldaar ovl. 27.05.1802.

Gehuwd te Vlagtwedde, 5.10.1766 met Antje Jacobs Aissingh
van Ellersinghuizen,

dochter van Jacob Hindriks Boels en Geertien Detmers

Aissingh (erfdochter).

Hertrouwd te Vlagtwedde, 5.04.1772 met Reindina Jans

ten Velthuis, ged. 9.04.1745, dochter van Jan Lammerts ten Velthuis en Geertruid
Reints Hardingh.

Kind uit het eerste huwelijk:

-Wubbe ged. 27.11.1768, ws. jong ovl.

Kinderen uit het tweede huwelijk:

-Wubbe ged. 23.05.1773, volgt IV-1.

-Jan " 26.02.1775, " IV-2.

-Janna " 17.08.1777, gehuwd te Vlagtwedde, 28.11.1805 met Christiaan
Harmannus Tammes, zoon van Harmannus Tammes en Zwaantje Willems.
Zij overl. Vlagtwedde, 18.06.1857.

-Albert ged. 30.01.1779, jong overleden.

-Geertruida " 17.02.1782.

-Albert " 28.11.1784

Kinderen van II: Wubbe Remckes Wybelingh en Albertien Dethmers Aissingh.

III-2: Detmer Wubbes Wybelingh

ged. Vlagtwedde, 9.10.1755, ovl. Groningen, 22.11.1819. Gekondigd te DelfzUl

18.11.1781, gehuwd te Groningen, Martinikerk, 4.12.1781 met Ida Wigbolds, van
Delfzijl, dochter van Wigbold Willems. Ze vestigden zich te Groningen, waar Detmer
reeds in feb. 1778 lidmaat geworden was, wonend op de Nieuwstad, Ida werd daar in
aug. 1790 lidmaat

IV-3 : Albert Remkes Wybelingh

ged. Vlagtwedde, 28.11.1784, aldaar ovl. 26.09.1832,
koopman te Vlagtwedde. Aldaar gehuwd 20.11.1830 met
Dedken Geerts Sterenberg, geb./ged. 11/15.03.1799 te
Onstwedde, ovl. Meeden 7.06.1865, dochter van Geert Harms
Sterenberg en Geertruida Wilkes Höfting.

Dochter: Geertruida, geb. 8.11.1831, ovl. 16.01.1832.

Dedken Sterenberg hertrouwde te Meeden op 14.11.1834 met
Henricus Luitjens Bouwman.

Kinderen van III-3: Willem Wubbes Wybelingh en
Geertruid Freriks Goring.

IV-4 : Freerk Willems Wybelingh,

ged. Wedde. 19.10.1794, aldaar ovl. 25.04.1834, landbouwer
te Wedde. Aldaar gehuwd 28.07.1825 met Zwaantje Jans
Rotgers, geb. 20.02.1803, ovl. Wedde 17.09.1864, dochter
van Jan Lammerts Rotgers en Willemtien Harms, van Oude
Pekela. In de huwelijksacte van dochter Willemina is de
naam van moeder: Zwaantje Jans de Boer.

Kinderen: Willemina, geb. Onstwedde 27.06.1825, gehuwd te
Oude Pekela 25.03.1851 met Jacob Holvast,
touwslager aldaar.

-Geertruid, geb. Wedde 20.10.1828, ovl. 3.09.1829.

-Getruida, geb. Wedde 25.08.1830, ovl. ter Apelkanaal
16.03.1902 als weduwe van Carl Buttner.

-Albertje geb. Wedde 26.01.1834, ovl. 10.03.1856, geh.
14.03.1855 met Hendrik Roelf Waalkens.

IV-5: Detmer Willems Wybelingh,

ged. Wedde 8.05.1800, aldaar ovl. 11.08.1838, landbouwer te
Wedde. Aldaar gehuwd 10.10.1832 met Japien Pieters de Boer,
geb. 11.10.1814, dochter van Pieter de Boer, landbouwer te
Oude Pekela, en Geessien A. Germain.

Dochter: Geertruid, geb. Wedde 11.01.1834

-Geesje geb. 22.11.1835

Kinderen van IV-1: Wubbe Remkes Wybelingh en
Willemtien Jarckes Luringh.

V-1: Remke Wubbes Wybelingh,

geb./ged Vlagtwedde 20/26.05.1808, aldaar ovl. 17.07.1867,
landbouwer op het Wybelingh. Gehuwd te Vlagtwedde
27.05.1848 met Trientje Hiskes Stikker, geb. ter Apel
27.06.1815, ovl. Vlagtwedde 7.06.1873, dochter van Hiske
Harms Stikker en Wendel Hanses Mulder.

Kinderen: Wubbe geb. 12.05.1849. volgt V1-1,

-Hiske geb. 1.09.1851, ovl. 22.10.1851,

-Hiske geb. 28.11.1852, ovl. 28.09.1928, ongehuwd.

-Willemtien, geb. 25.04.1855, ovl. Winschoten, 28.02.1929,
gehuwd Vlagtwedde 22.06.1877 met Jan Muntinga,
geb. Finsterwolde 24.04.1845, aldaar ovl.
aldaar 30.09.1916, landbouwer te Finsterwolde,

zoon van Engel Jans Muntinga en Oktje Douwes Roelofs.
Kinderen van IV-2: Jan Remkes Wijbeling en
Harmanna Michiels Post.

V-2: Remke Michiel Wijbeling,
geb. Grijpskerk, 16-02-1818. Op 8.09.1835 werd hij aan de
Academie te Groningen ingeschreven als student. Verdere
Gegevens ontbreken.

V-3: Michiel Remke Wijbeling,
geb. Grijpskerk, 19.09.1820, ovl. Kollum, 18.08.1870.
Begraven bij de kerk te Kollum, zijn grafsteen vermeldt als
zijn voornamen: Michael Remcko, en draagt als opschrift:
"Een kruis met rozen is 's menschen lot".

De Academie te Groningen schreef hem op 14.09.1838 als
student in. Op 17.04.1844 promoveerde hij aldaar in de
medicijnen op het proefschrift: "De jactua substantiae in
ulceratione" (Over het afstoten van materiaal bij ver-
zwering) Hij werkte als arts te Kollum, bleef ongehuwd.

V-4: Henderykus Wijbeling
geb. Grijpskerk, 7.12.1822, overl. 19.08.1881.
Op 5.05.1840 werd hij als student aan de Groninger Academie
ingeschreven, zijn promotie in de theologie volgde op
19.01.1854 op het proefschrift "Qua inquiritur quis sit
epistolae Jacobi scriptor" (Waarin onderzocht wordt wie de
schrijver is van de brief van Jacobus)
Bij zijn promotie staat in het Album Studiosorum Academiae
Groningae aangetekend dat hij toen was beroepen predikant te
Rotterdam. Dit zal een vergissing zijn, want T.A.Romein,
"Predikanten in Friesland" vermeldt hem als predikant te
Rottevalle (Frl.) van 1854 tot 1873.

Zoon van V-1: Remke Wubbes Wijbeling en
Trientje Hiskes Stikker.

V-1 : Wubbe Wijbeling,
geb. Vlagtwedde, 12.05.1849, aldaar ovl. 9.03.1899,
landbouwer op 't Wijbeling.
Gehuwd te Vlagtwedde, 11.06.1881 met Tallechien Brouwer:
geb. Vlagtwedde, 1.11.1862, ovl. te Weende, 15.02.1905,
dochter van Jan Geerts Brouwer en Antje Geerts Bruggers.
Kinderen:

-Antje	geb. Vlagtwedde, 18.04.1882, geh. met Harm J. Luring.
-Remke	geb. Vlagtwedde, 27.09.1883, volgt VII-1.
-Trientje	" " 27.03.1885, geh. met Einderikus Potze.
-Jantje	geb. Vlagtwedde, 5.11.1886, geh. met Aike Hesse.
-Willemtje	geb. Vlagtwedde, 16.12.1891, geh. met Albertus Hesse.
-Jarke	geb. Vlagtwedde, 15.09.1893. ovl. 4.10.1893
-Geertje	" " 5.09.1895, geh. met Harm Boelems.

Zoon van VI-1: Wybbe Wijbeling en Tallechien Brouwer.

VII-1 : Remke Wijbeling,

geb. Vlagtwedde, 27.09.1883, aldaar ovl. 26.11.1939,
landbouwer op 't Wijbeling.

Gehuwd 10.09.1920 met Albertje Schuring, geb. 16.07.1889,
ovl. 11.11.1964, dochter van Aike Schuring en Aaltje
Volders.

Kinderen:

-Wubbe	geb. Weende.	28.11.1920.
-Aaltje	" "	31.07.1922.
-Hiske	" "	9.09.1923, volgt VIII-1
-Aike	" "	17.06.1929.
-Tallinus Geert	" "	3.02.1931

Zoon van VII-1 : Remke Wijbeling en Albertje Schuring.

VIII-1 : Hiske Wijbeling,

geb. Vlagtwedde, Weende, 9.09.1923.

Gehuwd te Vlagtwedde, 18.05.1955 met Jacoba Huls, geb. te
Veele, 21.02.1923, dochter van Engelke Huls en Geertje
Westers.

Kinderen:

Remke Wubbe	geb. Weende,	6.05.1956
Geertje	" "	9.03.1959.

Aan het boek van dr. ir. J. E. Muntinga, "Het Landschap
Westerwolde", 29 druk, 1946, ontlene we het volgende: In
1830 was volgens het kadaster het Wijbeling groot 15.03.21
ha en deelgerechtigd in de marke van Weende. Deze marke werd
in 1851 verdeeld. Het Wijbeling was gerechtigd voor 5/30
deel, waardoor 150.13.06 ha, hoofdzakelijk heide, bij de
boerderij gevoegd werd.

In 1879 bleek de boerderij nog 79.92.63 ha groot te zijn.

Het "Nederlands Repertorium van Familienamen" geeft aan dat
in 1947 in de gemeente Vlagtwedde zeven personen gevestigd
waren die de naam Wijbeling droegen. Overigens kwam toen in
de drie noordelijke provincies deze naam niet meer voor.

Aan de "Stamboom Onnes -Boelema II" ontlene we nog:
(blz. 320, 320d):

Willemetje Wijbelingh, geb. te Weende, 16.12.1891, dochter
van Wubbe Wijbelingh (zie V-1) en Tallechien Brouwer, was
gehuwd met Albertus Hesse, geb. te Ellersinghuizen,
0.05.1890, zoon van Geert Hesse en Bettje Boelems.
Een dochter: Geertje Wubbiena Hesse, geb. Vlagtwedde,
16.03.1925, is gehuwd met Doewe Geert Baas, geb. te
Vriescheloo, 12.10.1920.

drock, druck = drok, druk, Joop Drok.

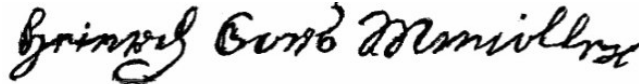
Dat o.a. de Westfalers hier als seizoenwerkers (hannekemaaiers), als Marskramers (kiepkerels), en als textielhandelaren (fijndoecks en lapkepoepen) in nederland hun boterham verdienen is algemeen. bekend. Dat enkelen het wel bijzonder goed gedaan hebben, bewijzen de begrippen: (gebroeders) Clemens en August Brenninkmeijer; de families: Vroom en Dreesman; Lampe; Peek en Cloppenburg; enz. Ook vele vakbekwame ambachtslieden probeerden hier hun geluk; om slechts enkelen te noemen: glasfabriek Thöne te Stadskanaal en tricotagetabriek Anton Smidt en Zoon te Wildervank. Einde 16e, en in de 17e eeuw was het een hoogtepunt voor de "Holland-gangers", die niet alleen uit Westfalen-provincie met Munster als hoofd, kwamen, maar het vroegere Westfalen, t.w. Oostfriesland, Hümmling, Bentheim, Münsterland, en zelfs uit het hertogdom Oldenburg en het vorstendom Lippe.

TAALINVLOED

Een en ander had ook op taalgebied een grote wisselwerking; en wisselwerking wil dus zeggen: over en weer !

Om ons heen kennen we talrijke personen, die vanwege hun familienaam nog duidelijk hun afkomst weergeven, terwijl ook vele namen verhollandst zijn. Een voorbeeld hiervan zien we in een akte uit 1814, mede ondertekend door de Maire (burgemeester) van Wieuwe Pekela, fungerend als Officier van den Burgelijken Staat, dat Hindrik Koerts Windmulder, arbeider op 't Stads Kanaal:-binnen deze gemeente, zijn huisvrouw, Geertje Alberts, een kind (Hindrik) is geboren.

Wimdmulder ondertekent

Een opmerkelijk feit blijkt uit deze akte: Stadskanaal, bij de Pekelderweg behoorde toen tot de gemeente Nieuwe Pekela.

De Groninger Universiteit en Instellingen werken nauw samen met Duitse Universiteiten en Instellingen. Zo organiseerde de Dialecten-Commissie van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam, eind 1954 een symposium, waarvoor als inleiders waren uitgenodigd, de duitse Prof.Dr.W. Foerste en de Groninger Prof. Dr. K. Heeroma. In 1955 verschenen hun onderzoekresultaten als referaten in druk, aangevuld met vele kaarten, met als onderwerp: WESTFAALSE en NEDERLANDSE EXPANSIE (uitg. n.v. Noord Hollandsche Uitgevers Maatschappij te Amsterdam)

In tegenstelling hetgeen we gewoonlijk denken, toont prof. Foerste aan, dat er ook een taalinvloed vanuit nederland is geweest. Zo was in de 15e eeuw vanuit Deventer en Zwolle een belangrijke cultuurstroom naar Westfalen getrokken, n.l. de "Broeders des gemenen levens", naar Munster; in welke stad ook het standbeeld van "De Kiepkerll" staat.

Mijn begrijpelijke belangstelling voor woord en naam "drok", vroeger ook in nederland als "drock" geschreven, is duidelijk. Voor belangstellenden geef ik hier weer hetgeen prof. Foerste bij de gereproduceerde kaartje nr 8 opmerkt. In een discussie aan het slot van het symposium zegt prof. Foerste, dat de wederzijdse invloeden er vóór de vroege middeleeuwen geweest zullen zijn. Op grond: van woord-geografie is absolute chronologie erg moeilijk. Veel klanken moeten z.i. teruggevoerd worden op de Saksische tijd = 6e of 7e eeuw. De nederlandisering van Westfalen zal eerst in de 17e eeuw hebben plaatsgevonden. In Oostfriesland was reeds vroeg een Calvinistische invloed, maar

tussen 1540 en 1640, aldus dhr Foerste, is daar een meer nederlandse taal; plm. in 1650 is de schrijftaal vrijwel zuiver nederlands. Hetzelfde acht de professor het geval in Bentheim en Burgsteinfurt . IN DER ERNTE HABEN WIR ES EILIG (haastig in de oogsttijd)

===== uit refereaf prof.Foerste:

"Geografisch is de Nederlandse expansie, voorzover zij niet het gevolg is geweest van het verkeer ter zee, beperkt gebleven tot het Nederduits ten westen v.d. Wezer. Maar één woord is zo expansief geweest, dat het even verder is doorgedrongem, nl. het adjectief drok, druk. Op kaart 8 ziet men het tegenwoordige verspreidingsgebied, zoals wij dat hebben vastgesteld op grond van vertalingen van het afgevraagde~ zinnetje "In der Ernte haben wir es eilig". Het leenwoord heeft niet alleen bijna heel Westfalen veroverd maar ook het Oostfries-Oldenburgse gebied dat er in het noorden bij aansluit, en strekt zich bij Bremen zelfs even ten oosten v.d.Wezer uit. Het substantief druk is in het Nederduits natuurlijk vanouds bekend en ook de uitdrukking he is of sit in druk is algemeen verbreid. Maar het adjectivische gebruik van het substantief kan niet bij ons (dld) ontstaan zijn, dat is overgenomen uit het Nederlands. Dat wordt welin de eerste plaats door het vocalisme drok bewezen, dat ten noorden van Munster overal optreedt .Bij dit woord is de tijd van ontlening wel ongeveer vast te stellen. In het Ned. is het adjectief druk, drok nl. pas sinds de 17^e eeuw opgetekend.

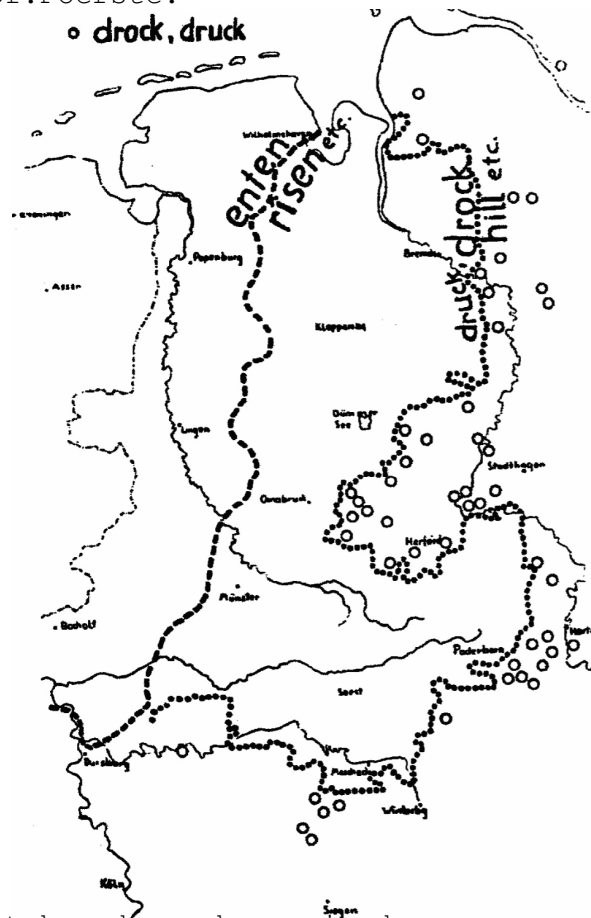
Kiliaan heeft het in 1599 nog niet genoteerd. Het kan dus ook pas in de 17^e of 18^e eeuw in het Nederduits ten westen van de Wezer zijn binnengedrongen. Men kan zich voorstellen, dat bij de expansie van juist dit woord de Westfaalse en Oostfriesse "Hollandgänger", die immers in hoofdzaak seizoenarbeiders waren, een bijzondere rol hebben gespeeld. Zowel de aanwezigheid van het alom bekende substantief als het korte en praegnante van het woord zullen hebben bijgedragen tot zijn ongewoon voorspoedige carriëre op Nederduits gebied. Want normaliter ligt het oostelijke Westfaals buiten de invloedsfeer van de Nederlandse expansie."

FAMILIENAAM D R O K

=====

Blijkens nederlands repertorium van familienamen (volkstelling 1947) was de naam Drok, als volgt over ons land verdeeld:

Verspreiding van de naam per provincie:

provincie :	aantal inwoners:	aantal personen met familienaam Drok:
-----	-----	-----
groningen.....	449.86285 { = 52 %)
overijssel.....	638.79726
noord-oostpolder.....	2.0231
gelderland.....	1028.12714
utrecht.....	549.56612
drenthe.....	271.90910
friesland.....	459.3619
zeeland.....	260.8004
amsterdam.....	2
		totaal : 163

=====

<u>per gemeente:</u>	nieuwe pekela	25
	veendam	22
	vollenhove	20
	onstwedde	16
	totaal:	85{ of 51 %)

Voorts.

Utrecht 9; wildervank 8; ooststellingwerf 8; arnhem 7; vlagtwedde 6; emmen 6; groningen 6; maarsen 3; steenwijk 2; borger 2; bergh 2 ; amsterdam 2; en in 17 plaatsen: 1.

D R I E FAMILIENAMEN D R O K (geen familie-zijnde)

=====

Ten aanzien van de familienamen-Drok-onderzoek merk ik nog op, dat we bij het uitzoeken van de genealogie Drok, vrijwel zeker met volkomen naast elkaar staande familienamen te doen hebben. Vanzelfsprekend hebben we op cruciale punten, b.v. bij het begin der familiestambomen, bij het invoeren van het burgerlijk wetboek in 1811, enz. aan vergelijking van voornaamgeving gedaan. Hierbij ontstond geen enkele aanknopingspunt. Ook kerkelijke gezindte e.d. leverde ons niet iets op, waar we mee verder konden komen. Vooralsnog lijkt derhalve de conclusie gerechtvaardigd te spreken van drie familienamen Drok, t.w. :

A. de VOLLENHOVER famillenaam Drok.

De naam kwam in Overijssel reeds in 1500 voor, en hiervan wonen er slechts enkelen in de provincie groningen of drenthe .

B. de van PEKEL-A afkomstige familie Drok (Pekelder-tak)

Deze familie vestigde zich direkt na het aan snee brengen van het veen (1599) vanuit Winschoten, in Pekel-A, en wel tussen 1600 en 1640. Omtrent de herkomst tasten we nog in het duister. In 1811, gebruikten ze op last van Napoleon een achternaam, dat Drok werd. De Rotterdammer familie Drok is via Veendam en Pekela de zeevaart-tak geworden en behoort bij deze familie.

C. de WESTERWOLDSE familienaam Drok, vond men in Onstwedde, Vlagtwedde en ook Veendam. Harm Jans Drok droeg in 1730 de naam Drok reeds. Zijn zoon Derk Harms Drok werd in 1755 in Barsentrup (Dld) geboren, maar kunnen vanuit nederland daarnaar verhuisd zijn.

Jipsingboermussel.

E.G. Schrage.

Het is onduidelijk hoe Jipsinghuizen in bezit van de Jipsingboermussel is gekomen en gebleven.

Mr. J.G.C. Joosting zegt hierover in zijn "De Groninger marken", blz. 136 het volgende:

"Tot de marke van Jipsinghuizen heeft ook behoord de streek ten zuiden van de Ontwedder Mussel welke op het kadastrale minuutplan staat aangegeven als Jipsinghuizer Boere-Mussel en op de stafkaart als Jipsingboer Mussel (...) Hoe de Jipsinghuizeners aan dit stuk van de Mussel zijn gekomen is mij onbekend. Zou het vermoeden juist zijn dat Onstwedde en Vlagtwedde die in de late Middeleeuwen de belangrijkste plaats in Wedde en Westerwolde innamen, oorspronkelijk één kerspel hebben gevormd, en heeft men daaraan deze zonderlinge afwijking te danken?" Ook dr. ir. J.E. Muntinga in zijn "Het Landschap Westerwolde" gaat op blz. 50 in op dit probleem. Hij zegt daar: "Volgens de overlevering had de marke van Jipsinghuizen te kampen met een tekort aan weide voor zijn jongvee. Men trok langs de tegenwoordige Schapendrift zuidwaarts naar de Jipsingboermussel, waar overvloed was. Laude protesteerde aanvankelijk niet of nauwelijks. Zij hadden daar genoeg weide. Later werd dit anders. Eerst kwam een protest, later hooglopende ruzie die eindigde met een proces dat door Jipsinghuizen werd gewonnen". Helaas geeft Muntinga niet aan wanneer dit allemaal gebeurde.

Door ons lid, de heer R. Kraai te Vlagtwedde werd ons welwillend inzage gegeven in een in zijn bezit zijnde afschrift van een acte van 1 december 1845.

Daaruit blijkt dat bij een eerdere acte van 14 augustus 1845 de "waarsgeregtigden" van Jipsinghuizen en Laude waren overeengekomen een commissie van scheidslieden in te stellen om te komen tot vaststelling van de grenzen van hun gebieden bij de Jipsingboermussel.

Ze verbonden zich daarbij om de uitspraak van die commissie te aanvaarden. (Hieruit volgt dus dat die van Laude erkenden dat Jipsinghuizen rechten had aldaar)

Als scheidslieden werden benoemd:

Mr. S.C.H. Piccardt, advocaat en notaris te Oude Pekela,

Mr. H.J. Engelkens, advocaat te Winschoten,

Mr. F. Roessingh, advocaat te Vlagtwedde.

Bovengenoemde acte van 1 december 1845 bevat hun uitspraak.

De scheidslieden vroegen aan beide partijen wat naar hun mening hun gerechtigheid en de begrenzing daarvan was.

Jipsinghuizen stelt: al het land tussen de markegronden van Onstwedde, de koninklijke scheiding tussen Groningen en Drenthe van 181, de scheiding van ter Haar,

de denkbeeldige rechte verlenging van de zwette van Karel Schenk, de Sellinger Beetse en de Jan Wiltskamp is de Jipsingboermussel.

Laude stelt: een zwet behoort te worden getrokken van de zuidwesthoek van Jan Wiltskamp tot aan de hoek die de Drentse scheiding uitmaakt, en wel ten oosten van de Schaalberg, en dat het deel van het zoeven omschreven terrein ten zuidoosten van die zwet tot hun marke behoort.

Jipsinghuizen voert aan een uitspraak van de Hoge Justitiekamer van 28 september 1685, gegeven in het geschil tussen Jipsinghuizen en Onstwedde over de Questieuse Mussel. Er is daarin sprake van de zwette van Karel Schenk "opwärts in 't zuiden van den Galbarch op Schmeerlicker esch gelegen, und van de Galbarch up die Knijpe, und van die Knijpe up die Overhaar". De scheidslieden zeggen over dit stuk: de "Overhaar" is onbekend, in het terrein zijn geen sporen van de zwette gevonden, er is geen bestaande grensscheiding. Trouwens, die uitspraak van 28.09.1685 betrof Onstwedde en Jipsinghuizen en bond geen anderen. Het is hoogst onzeker of de scheiding van Karel Schenk juist getrokken was waar die van Jipsinghuizen dat beweesden. De sloot van Karel Schenk zou, voor 1694, slechts tot de Sellinger Beetse gegraven zijn.

Er moet dus een nieuwe grens bepaald worden, op grond van billijkheid, zeggen de scheidslieden.

Laude nu heeft sinds onheuglijke tijden gemaaid, in de Lauder Beetse en de Slegge tot aan de denkbeeldige verlenging van de oostelijke scheidssloot van de Jan Wiltskamp. Jipsinghuizen gebruikte de "Engelsche Plakke" en het land ten noordwesten daarvan. En samen gebruikten ze land ten zuidwesten van de "Engelsche Plak". Met inachtneming hiervan stellen scheidslieden nu de grens vast.

Nu was overeengekomen tussen partijen dat binnen een jaar na de uitspraak der scheidslieden voor gezamenlijke rekening de nieuwe scheidssloot zou worden gegraven. Hiervan is blijkbaar niets gekomen, met als gevolg dat op 15 augustus 1853, bijna acht jaar na de uitspraak door die van Laude aan die van Jipsinghuizen per deurwaardersexploit die uitspraak wordt betekend!

In dit exploit worden de volgende namen genoemd:

In Laude:

1. Wilke Aikes Hesse, in ter Walslaget voor zichzelf en als voogd over Wubbe en Jurriën Jurriëns ter Borg, kinderen van wijlen Jurriën Alberts ter Borg en Frerikje Aikes Hesse, in ter Borg. Toeziend voogd is Aike Geerts Hesse te Eilersinghuizen.
2. Janna Alberts ter Borg, eohngenote van Wilke Aikes Hesse, in ter Walslage.
3. Harm Alberts Schuring, te Laude.
4. Scholte Jacobs Trenning, te Laude.
5. Berend Jacobs Trenning, te Laude.
6. Aike Wubbes Meendring, te Laude.
7. Hindrik Hindriks Waarsing, te Vlagtwedde.

8. Jan Alberts ter Wisch, in ter Wisch.
9. Wubbe Alberts ter Wisch, in ter Wisch.
10. Wubbe Alberts Harding, te Sellingen.
11. Antje Alberts Harding, te Sellingen.
12. Engeltje Alberts ter Wisch, te Sellingen, voor zichzelf en als moeder van Albertje Alberts Harding, weduwe van Albert Wubbes Harding.
13. Detmer Jans Meendringt te Sellingen, voor zichzelf en als vader van Jan, Wupke en Mina.
14. Alke Harms Maarsing, echtgenote van no.13.
15. Jan Jurriëns Tees, te Sellingen.
16. Hadewich Jacobs Trenning, echtgenote van Mense Harms Timmer, te Sellingen.
17. Harm Luikens Meems, te Sellingen.
18. Ebbe Jans Smith, te Veerste Veldhuis.
19. Jan Jans Luth, te Sellingen.
20. Harm Jans Luth, te Nieuwe Pekela.
21. Hinderikus Jans Luth, te Nieuwe Pekela.
22. Wupke Jans Luth, weduwe van Berend Jacobs Kaal, te Nieuwe Pekela.
23. Geertje Jans Luth, echtgenote van Pieter Willems Smeenk, te Zuidwending.
24. Menne Jans Luth, te Sellingen.
25. Luiken Roelfs Bruggers, te Sellingen.

Als "waarsgerechtigden" in de marke van Jipsinghuizen zijn genoemd:

1. Aaltje Jans Polling, echtgenote van Menne Berends Liefstingh, te Weende.
2. Lammert Jans Polling, te Jipsinghuizen.
3. Anna Jans Polling, echtgenote van Udo Jans Udes, te Zuiderveen, Winschoten.
4. Jan Berends Meendering, te Jipsinghuizen.
5. Albertien Berends Trenning, echtgenote van no.4.
6. Antje Geerts Meems, echtgenote van Lammert Tammes Tammes, te Vlagtwedde.
7. Hilvert Geerts Meems, te Jipsinghuizen.
8. Geert Geerts Meems, te Jipsinghuizen.
9. Geertruida Geerts Meems, echtgenote van Harm Boeles Buurs, te Jipsinghuizen.
10. Geert Simons Oosterveld, te Jipsinghuizen.
11. Geertje Simons Oosterveld, te Jipsinghuizen.
12. Jan Pieters Joling, te Jipsinghuizen.
13. Gerhardus Roelfs Oosterveld, te Onstwedde, als voogd over Jan en Roelf Simons Oosterveld, kinderen van wijlen Simon Roelfs Oosterveld en Wupke Geerts Brouwer, overleden te Veenhuizen.
14. Jan Geerts Brouwer, te Jipsinghuizen.
15. Anna Geerts Brouwer, tappersche, wonend onder Laude bij het Stads-Musselkanaal.
16. Hinderkien Geerts Brouwer, echtgenote van Jan Jans Luth, te Nieuwe Pekela..
17. Grietje Geerts Brouwer, te Jipsinghuizen.
18. Geertruida Geerts Brouwer, te Jipsinghuizen.

Onder de "waarsgerechtigden" van Jipsinghuizen komt dus voor onder no.15:

Anna Geerts Brouwer, tappersche, wonende onder Laude, bij het Stads-Musselkanaal.

Zij moet "Duvel -Annoa" geweest zjjn, van wie verteld wordt dat zij, gewapend met een jachtgeweer, de belangen van de Jipsinghuizers tegen die van Laude verdedigde.

Geboren was zij te Jipsinghuizen op 24.02.1804 als dochter van Geert Jans Brouwer en Geessien Freerks Eding, die te Onstwedde op 14.04.1799 getrouwd waren.

Anna overleed op 28.05.1876, "laatst gewoond hebbend te Nieuwe Pekela". Zij zal daarheen gegaan zijn toen zij uiteindelijk toch moest wijken uit het door haar verdedigde gebied. Na een gerechtelijke procedure tot 1872 hebben nl. die van Laude het pleit gewonnen, zij het tegen hoge kosten. We zagen een afschrift van de "Generale Staat van kosten", gedateerd te Vlagtwedde 21.09.1872 van de procureur A.J.Koning "ten laste van de Boerschap Laude wegens de procedure gevoerd tegen de Boerschap Jipsinghuizen en tegen Anna Brouwer" .

De procedure tegen Anna Brouwer, tot ontruiming, werd gevoerd voor de rechtbank te Winschoten en bij het Hof te Groningen. De totale kosten voor Laude beliepen f 6021,21!

Maar het betwiste terrein bleef evengoed Jipsingboermussel heten!

halmingh

Aanvullingen en verbeteringen op het artikel in "Westerwolde", VII-3, september 1986, blz. 58 e.v. verschaft door mevr. Hiskes-Knigge en de heer J.B. Halmingh. Blz. 58: Boele Aikes Nannings, ged. 22.12.1692. begr. 27.04.1733, was niet een oudere, maar een jongere broer van Claes Aikes Nannings. Hij hertrouwde ca. 1721 met Zwaantien Geerts ter Maars.

Blz. 58: de oudste dochter van I: Else Boeles Halmingh en Wendelke Freriks Hardingh, Geertje. ged. 6.04.1738, is op 15.05.1760 gehuwd met Jan Berends Wilzingh, zij werd op 3.03.1761 begraven.

Blz. 59: II: Boele Elzes Halmingh trouwde met Harmke Joestens Huitzingh een naam die nogal eens "verhaspeldt" werd.

Blz.59: lIII-a: Jan Boeles Halmingh had in 1835 reeds een boerderij te Nieuwe Pekela. Zijn jongere broer Frerik Boeles (III-b) bleef zodoende op het Halmingh.

Blz. 61: Geertruida, geb. 1.03.1883. was gehuwd met Harm Kuiper.

Blz. 61: Aaltje, geb. 15.09.1896, was gehuwd met wijlen Harmannus Volders. Zij woont te Veele.

Blz. 62: Ailke moet worden geschreven Aelke, en is geb. 9.12.1929. Gehuwd met Maaïke van der Laan, geb. te Kornhorn, 23.04.1930. Dochter: Ymke Menke.

Blz. 62: Kornelia. geb. 3.05.1909. is overl. 17.10.1977. en was gehuwd met Abel Pot, geb. 25.02.1902.

Blz. 63: Winie, geb. 5.01.1929, heet voluit: Lauwina.

Blz. 64: Lena, geb. 1.04.1915, heet voluit: Tallina. Haar broer Else is geb. 23.08.1926.

Blz. 64: Theodora .Johanna Everwennink is geb. 13.07.1922.

O N Z E B I B L I O T H E E K.

De bibliotheek van onze vereniging is verrijkt door een geschenk van ons lid, de heer R. Georgius:

van zijn hand verscheen "Genealogie van het Geslacht Georgius van 1600 tot 1986".

In de inleiding vertelt hij hoe hij 40 jaar geleden door de heren A. Pathuis en wijlen H. Vos werd ingewij d in de geheimen van het Rijksarchief in Groningen. Zonder hun geweldige steun zou het niet mogelijk geweest zijn alle moeilijkheden en tegenslagen te overwinnen. De omstandigheden van toen waren heel anders dan nu: minder bezoekers, meer stilte.

Dat zo'n onderzoek in de 17e en 18e eeuw veel hiaten moet blijven vertonen door gebrek aan gegevens blijkt uit het volgende.

Stamouders en de vier volgende generaties leverden 55 personen op, de aangehuwden niet meegeteld. De tak II.1a werd niet verder nagegaan. Van de overigen werden er van 20 alléén de doopdatum gevonden, van drie werd geconstateerd dat ze jong moeten zijn overleden, van vijf werd alléén maar de naam gevonden.

Blijven over: 27 personen van wie meer gegevens bekend werden, de helft! Zegt dat iets over de mate van kindersterfte destijds? Het veelal ontbreken van begraafboeken is uiteraard een grote handicap.

Het boek bevat een namenindex. Doordat dit geslacht stamt uit Blijham en zich overwegend in het Oldambt voortzet komen er relatief weinig namen in voor die ook in Westerwolde bekend zijn. We noemen: Hazelhoff, Hommes, Joling, Kraai, Lu(i)ring, Molanus, Wubs.

Het boek ziet er keurig verzorgd uit.

Verder werd onze bibliotheek verrijkt met Stamboom Onnes - Boelema onder redactie van ir.Th.P.E. de Klerck.

Het is een herziene en aangevulde heruitgave van de "Stamboom Onnes-Boelema", in 1909 uitgegeven door de heer H. Onnes, destijds burgemeester van Beerta.

Het is een enorm werk. Een idee daarvan geeft de namenindex die, naar schatting, ongeveer 5000 familienamen bevat. Als we nu bedenken dat bij de volkstelling van 1947 in de provincie Groningen ruim 18000 familienamen geteld werden dan krijgen we een idee van het belang van dit werk!

De oorsprong van deze geslachten lag in Beerta, maar bij het doornemen zien we hoe de leden ervan zich gaandeweg over het Oldambt, Reiderland, de provincie Groningen en later over de hele vrije wereld verspreiden. Zo kwamen er ook relaties met Westerwolde tot stand. We noemen: Eelsing, Engelkens, Georgius, Harding, Hazelhoff, Hesse, Hommes, Huistingh, Joling, Koets, Kraai, Liefstingh, Luring, Luth, Maarsingh, Molanus, Pollingh, Prenger, Renken, Starke, Vrieze, Waalkens, Wybelingh. De behandeling geschiedt volgens een strak schema, soms aangevuld met enige bijzonderheden.

Tenslotte schonk ons lid, de heer H.M. Lups te Delft, aan de vereniging het boek: "Bijdragen tot de geschiedenis van de waterstaatstoestand in Westerwolde", door J. Sijpkens, verschenen in 1924, alsmede de jaargangen 1973 en 1974 van "Quellen und Forschungen" .

UIT ANDERE PERIODIEKEN.

"Quellen und Forschungen", 1986, Heft 7/8, neemt uit het tijdschrift "DM" , januari 1986, een artikel: "Der Henker hilft beim Suchen" over.

Het artikel behandelt de vraag: Hoe, en tegen welke kosten kan iemand zich een familiewapen verschaffen?

Een paar gegevens daaruit:

Duitse "Wappenrollen" bevatten meer dan 1.2 miljoen familiewapens. De officiële Deutsche Wappenrolle" telt 42 banden, daarnaast bestaan er een aantal particuliere wapenregisters.

De kosten van genealogisch onderzoek en het ontwerpen van een wapen kunnen duizenden DM bedragen! (Bij particuliere onderzoekers tenminste).

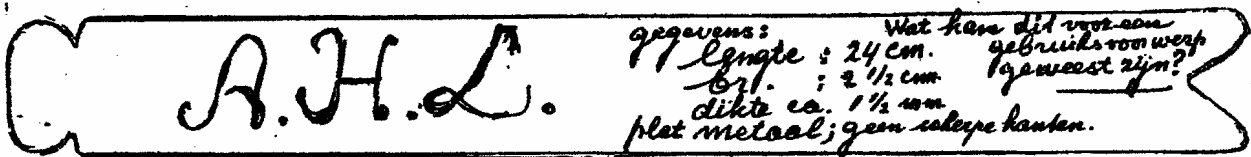
De titel van het artikel "De beul helpt bij het zoeken" duidt er op dat het onderzoek gemakkelijker en goedkoper kan. zijn als ooit een voorvader ter dood veroordeeld werd. Zo'n feit is meestal in de archieven uitvoerig te vinden.

Burgerfamilienamen bestaan in Duitsland sinds de Gouden Bul van keizer Karel IV, van 1356. Kerkboeken zijn ~pas na 1600. De "Ostfriesische Ahnenlisten", 8 Band, 6 Lieferung, bevatten o.a. aanvullingen op de kwartierstaat -van der Wall. Hieraan hebben o.a. onze leden R.Georgius en K.J.B.Starke bijgedragen.

In "Gens Nostra", september 1986 vonden we een artikel:

"Ondergedoken geslachtsnamen". Het behandelt het langzamerhand optreden in en na de 16e eeuw van toenamen, achter namen, familienamen, toegelicht met voorbeelden uit Hilversum. Merkwaardig is dat tijdens de Tachtigjarige Oorlog hierin een vertraging optreedt. Het is alsof men ook toen gedwongen was in anonimiteit "onder te duiken".

De vraag wordt gesteld of dit verschijnsel ook elders gevonden is.

Ons lid dhr. G.Sterenborg. Jzn. tel. 05991-1551.is in het bezit van bovenstaand, verkleind voorwerp. Wie kan hem. en ons, vertellen waartoe het diende. Heel graag Uw reactie. Het is afkomstig uit het nalatenshap van Harm Lutjeboer.In Onstwedde woonde koudsmid Lutter.

EELSINGH-ERVE
C. J. Wegman.

Het erve Eelsingh, gelegen in het gehucht Ellersinghuizen, behoorde vanouds tezamen met het erve Gooringh onder het kerspel Onstwedde. De andere vier erven in Ellersinghuizen, te weten het Aisingh, het Altingh, het Hiddingh en het Strodinhg behoorden tot het kerspel Vlagtwedde. Reeds in de hoenderbelasting-registers van 1568 tot 1593 worden het Eelsingh en het Gooringh vermeld onder het kerspel Onstwedde. Een enkele keer ook welonder Vlagtwedde, maar dat moet aan onzorgvuldigheid van de schrijver worden toegeschreven.

Niet alleen kerkelijk maar ook burgerlijk behoorden deze erven tot Oostwedde zoals blijkt uit het feit dat beide erven meebetalen aan de in 1795 afgebrande boerderij van Abel Boels in Oostwedde.

Toelichting op de verschillende eigenaren van het erve Eelsingh.

I. WILLEM EELSINGH (ca.1520 - 1569)

De eerste eigenaar die we in de archieven tegen komen is Willem Eelsingh, die in 1568 en 1569 hoenderbelasting betaalt. Vanaf 1570 wordt echter betaalt door Naneke Eelsingh en uit een akte van 1603 weten we dat Willem Eelsingh en Naneke echtelieden zijn, zodat Willem in 1569 moet zijn overleden.

II. WUBBE WILLEMS EELSINGH (ca.1550 - ca. 1620)

Tussen 1574 en 1589 moet het erve zijn overgedragen aan de zoon Wubbe want vanaf 1589 wordt de hoenderbelasting door hem betaalt. Wubbe trouwt met Harmcke Willems Heijes, de erfdochter van het Heijes-erve te Ter Wupping. Hoewel vrijwel vast staat dat Wubbe minstens één zoon en drie dochters had, zijn toch beide erven tussen 1610 en 1628 overgegaan op zijn zoon Willem.

III. WILLEM WUBBES EELSINGH (ca. 1590 - 1637)

Willem huwt met Alcke Boemans Ter Haar. Hij overlijdt echter in 1637 op vrij jonge leeftijd en laat dan drie minderjarige kinderen achter. Voogden over deze kinderen zijn Wilcko Boeijnck (zwager van hun vader) en waarschijnlijk Berent Boelmans Ter Haar (broer van hun moeder).

IV. WUBBE WILLEMS EELSINGH (ca.1622 - 1646)

Wubbe (die mogelijk was gehuwd met Frerickien Alberts) zal reeds vóór hij meerderjarig werd de leiding van de beide erven op zich hebben genomen. Bij overlijdt echter al in 1646 en is dan nog steeds minderjarig want voor het drinken op zijn begrafenis wordt 10 gulden boete betaald door zijn voogden.

V. BERENT BOELMANS (Ter Haer op 't) EELSINGH (ca. 1608 - ca. 1658)

Berent was gehuwd met Frerickien Alberts. Omdat Berent in 1641 nog Ter Haar wordt genoemd en van 1647 t/m 1654 Eelsingh, lijkt de meest voor de hand liggende verklaring dat zijn vrouw Frerickien Alberts de weduwe was van Wubbe Eelsingh. Als voogd over de kinderen en als man van de weduwe zal hij de beide erven hebben bestuurd. Frerickien en Berent krijgen een dochter Frerickien die later eigenaresse blijkt te zijn van een deel van Colters-erve. Colters-erve was eerder bezit van haar oom Albert Boelmans Ter Haar (ook Albert Colters genoemd). Na het meerderjarig worden van zijn neef Boelman omstreeks 1654 zal Berent het erve hebben verlaten. In 1658 blijkt hij te zijn overleden.

VI. BOELMAN WILLEMS EELSINGH (ca. 1630 - 1673)

Boelman huwt met Rixte Wubbes, de dochter van de vrij gegoede Wubbe Abels x Janneke Schulten. Nog steeds omvat het bezit twee erven. Van Boelman worden echter twee zoons meerderjarig en dan wordt het bezit gedeeld. De oudste zoon Willem erft het Heijes en is de stamvader van de familie Heijes in Ter Wupping. De tweede zoon Wubbe wordt omstreeks 1680 eigenaar van het Eelsingh.

VII. WUBBE BOELMANS EELSINGH (ca.1656 - 1714)

Wubbe huwt in 1680 met Hadewijgh Hindricks Sijmens, erfdochter van Sijmens erve te Vlagtwedde. Eelsingh-erve wordt verhuurd en Wubbe vestigt zich op het Sijmens. Hij wordt dan ook regelmatig Wubbe Sijmens genoemd.

Van dit echtpaar worden 7 kinderen gedoopt, waarvan er 6 volwassen worden. De oudste zoon Boelman erft Eelsingh-erve, de tweede zoon Hindrick erft Sijmens-erve en is de stamvader van de familie Sijms. De derde zoon Alverigh huwt met Lucke Boelmans Ter Haar en hun nazaten noemen zich Ter Raar. De vierde zoon Jan huwt met Wupke Geerts Tammes en hun nakomelingen noemen zich Tammes.

VIII. BOELMAN WUBBES EELSINGH (1683 - 1755)

Boelman huwt in 1710 met Engeltien Jans. Uit hun huwelijkscontract blijkt dat hij op Eelsingh-erve zijn intrek kan nemen, mits hij aan zijn ouders 3000 Car.gl. uitbetaalt. Dit geld diende om zijn twee broers Alverigh en Jan alsmede zijn twee zusters uit te boedelen. Door het betrekkelijk grote kindertal van zijn ouders heeft Boelman een aanmerkelijk minder goede start dan zijn voorouders. Vaak wordt daarmede het einde van het familiebedrijf ingeluid. Weliswaar bracht Engeltje Jans 1850 Car.gl. mee, maar na haar overlijden in 1712 moest Boelman dit bedrag aan haar familie terugbetalen omdat er geen kinderen waren. In 1714 huwt Boelman voor de 2e maal, nu met Aaltje Jacobs Hesse die 1400 Car.gl. meebrengt. Ook dit huwelijk blijkt erg vruchtbaar want er worden 10 kinderen van hen gedoopt, waarvan er 9 volwassen worden. Als dan ook in 1755 blijkt dat Boelman is overleden en er een boedelscheiding plaats vindt, dan is de "spoeling" wel heel dun geworden.

IX. WUBBE BOELHANS EELSINGH (1724 - 1772)

In 1755 wordt Eelsing-erve toegewezen aan Wubbe onder voorwaarde dat hij zijn moeder moet onderhouden en aan elk van zijn broers en zusters 400 Car. gl. moet uitkeren. Weliswaar mag hij daar 4 jaar over doen maar het vergt toch een bedrag van 3200 Car.gl. Nog in hetzelfde jaar huwt hij met Jantje Willems Dillingh. Om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen begint hij al in 1755 met het verkopen van gerechtigheden in de kerk en op het kerkhof van Onstwedde. In 1769 zag Wubbe er kennelijk geen gat meer in, want in dat jaar draagt hij zijn recht op het erve Eelsingh over aan zijn jongste broer Willem voor een bedrag groot 3500 Car.gl. Mogelijk was Wubbe ook niet meer zo gezond want tussen 1710 en 1773 moet hij op een leeftijd van 46 à 49 jaar zijn overleden. Van de opbrengst (na aftrek van de schulden) kocht zijn weduwe in 1773 voor 690 Car.gl. een keuterij naast het erve Eelsingh. Deze keuterij maakte oorspronkelijk deel uit van het erve Gooringh en was in 1829 in het bezit van haar zoon Boelman Wubbes Eelsingh.

X. WILLEM BOELMANS EELSING (1738 - na 1772)

Van Willem is niet zoveel bekend; mogelijk huwde hij een goede partij in Noord-Brabant zodat hij de koopsom kon opbrengen. Drie jaar later in 1772 doet hij het Eelsingh weer van de band voor 4730 Car.gl. Rekening houdend met zijn eigen aandeel toch een flinke winst. Bij de verkoop van het erve aan de advocaat van Jungcken blijkt Willem te wonen in de Meijerij van 's-Hertogenbosch.

ERVE EELSINGH

Ellersinghuizen onder Onstwedde (huisnummer 23).

door C. J. Wegman.

1- 1-1829 kadastrale nummers: 1528 huis 6.60 are
1524 bouwland 78.10 are 1525 weg als bouwland 26.10 are
1527 bouwland 92.80 are 1529 weilandkamp 1.81.20 are

Eigenaar no.305 : HISKE HARMS STIKKER, landbouwer te Ter Apel.

<u>HISKE HARMS STIKKER</u> ged. 4- 3-1781 Ter Apel z.v. Harm Jans Stikker en Gebke Hiskes Witkop	huwt te Boertange met 10- 4-1814	Wendelke Hanssens Mulder ged. 4-12-1791 Ter Apel d.v. Hans Nannes en Trijntje Hindericus Mulder .
---	-------------------------------------	--

voor kinderen uit dit huwelijk zie Burgelijke Stand

- 6- 6-1822 Ruiling tussen Hiske Harms Stikker x Wendelke Hanses Muller te Ter Apel en Marchien Harms Stikker x Boele Hanses Muller te Ellersinghuizen als volgt:
* 1e comparanten aan 2e comparanten: hun 113 aandeel in de erfpacht van een behuizing De Heemstede no.24 te Ter Apel en hun 1/3 aandeel in een boerenplaats 't Velthuis te Vlagtwedde.
* 2e comparanten aan 1e comparanten: hun 1/3 aandeel in de erfpacht van een dito Heemstede no.3 en hun 1/3 aandeel in een boerenplaats te Ellersinghuizen. Wederzijds geschat op 1500 gld.
- 8- 6-1822 Scheiding tussen Hiske Harms Stikker x Wendelke Hanses Mulder te Ter Apel en Lammegien Harms Stikker x Albert Geerts te Roswinkel van de vaste goederen te Ter Apel en Ellersinghuizen tussen partijen mandelig bezeten.
* Hiske Harms Stikker komt hierbij in het bezit van het 1/3 aandeel in de boerenplaats te Ellersinghuizen.
- 24 5-1822 Gift onder levenden. Gebke Hiskes, weduwe van Harm Jans Stikker schenkt al haar goederen aan haar 3 kinderen. Hiske, Lammegien en Marchien Harms Stikker.

<u>HARM JANS STIKKER</u> geb. Laude ged. 1- 3-1745 Sellingen ovl. 20- 1-1796 Ter Apel z.v. Jan Harms Stikker en Lammegien Jacobs Tees	huwt te Ter Apel met 26- 4-1767	Gepke Hiskes Witkop geb. 14- 5-1742 op 't Heem ged. 20- 5-1742 Ter Apel d.v. Hiske Berents Witkop en Marchien Dercks
--	------------------------------------	--

kinderen: (allen gedoopt te Ter Apel)

27- 9-1767 Hiske	overleden 5- 12-1776 Ter Apel
16-12-1770 Lammegien	overleden 14-12-1776 Ter Apel
27-11-1774 Marchjen	overleden 5-12-1776 Ter Apel
18- 1-1778 Lammegijn Harms	huwt Roswinkel 7-12-1804 met Albert Geerts
4- 3-1781 HISKE	-----> erfgenaam
13- 7-1783 Margien Harms	huwt Ter Apel 26- 5-1808 met Boele Hanses Mulder

Betaalde bijdragen voor de in 1795 verbrande boerderij van Abel Boels te Onstwedde (Eelsingh-erve behoorde immers tot Onstwedde) :

3-12-1795 123. Harm Stikker 14 gl. 12 st. 4 pl.
28- 2-1810 131. de weduwe van Harm Stikker 17 gl. 13 st. 2 pl.

11- 5-1772 Carel Christiaan van Jungcken x Gesina Hesse te Vlagtwedde verkopen aan Harm Jans Stikker x Gebke BHskes te 't Heem :
* de plaats en erve te Ellersinghuizen, bestaande uit:
- behuizing, schuur, hoven en campen;
- ca. 29 mud bouwland;
- 20 deimatten miedeland;
- 7 mollenwaren over de Ellersinghuizer Hammarck;
- 2 mannen en 2 vrouwenzitplaatsen in de Vlagtwedder kerk;
- een legersteede op het kerkhof en een zitplaats op het Choor in de Onstwedder kerk.
alles zoals verkopers dit op 11- 3-1772 hadden gekocht van Willem Eelsing.
Koopsom 4418 Car. gl.

CAREL CHRISTIAAN VAN JUNGCKEN zie Wedde

12- 3-1772 Willem Eelsingh. wonende in Kempeland in de Meijerie van 's Hertogenbosch verkoopt aan Carel Christiaan van Jungcken x Gesina Hesse te Vlagtwedde:
* verkopers plaats en erve te Ellersinghuizen.
(zie beschrijving hiervoor) Koopsom 4730 Car.gl.

WILLEM BOELMANS EELSINGH

geb. Ellersinghuizen vertrokken naar Noord Brabant
ged. 19- 4-1738 Onstwedde verdere gegevens niet bekend.

7- 1-1769 Wubbe Eelsing te Ellersinghuizen draagt over aan zijn jongste broeder Willem Eelsing :
* zijn recht als oudste broeder op de plaats en erve te Ellersinghuizen onder Onstwedde, genaamd het Eelsing. met behuizing en landerijen voor 3500 Car.gl.

<u>WUBBE BOELMANS EELSINGH</u>	huwt te Onstwedde met	Jantje Willems Dillingh
geb. Ellersinghuizen	9-11-1755	geb. -1739
ged. 21- 5-1724 Vlagtwedde		ovl. 15- 6-1809 Ellersinghuizen
ovl. 1770 -1773 Ellersinghuizen		huwt 2e Vlagtwedde 25- 6-1786
z.v. Boelman Wubbes Eelsingh		met Reint Geerts {Alting}
en Aaltien Jacobs Hesse		

kinderen: (allen gedoopt te Onstwedde)

3-10-1756 Aaltje	overleden vóór 1770 Ellersinghuizen
ca. 1758 Boelem Wubbes	huwt Vlagtwedde 4 5-1783 met Antje Jans
21- 9-1760 Willem	overleden vóór 1765 Ellersinghuizen
3-11-1762 Hillechien	overleden vóór 1796 Ellersinghuizen
25- 7-1765 Willem	overleden vóór 1768 Ellersinghuizen
18- 9-1768 Willem Wubbes	leeft in 1796, verder onbekend
4-11-1770 Aaltijn Wubbes	huwt Onstwedde 14- 4-1793 met Jan Ernst van de Weusten
(ged. te Vlagtwedde)	

30- 8-1755 Wubbe Eelsingh wonende te Eldersinghuisen onder Onstwedde verkoopt aan Jan Jans Kremer te Onstwedde:
* zijn legersteede op het kerkhof tot Onstwedde, invoegen de verkoper deselve als een boere leegersteedes gerechtigheid in eigendom heeft.
Koopsom 12 Car.gl.

30- 8-1755 Idem aan Hensom Oolders tot Veenhuisen :
* mans en vrouwenbanken in de kerk van Onstwedde. Koopsom 92 Car.gl.

29- 5-1755 Gecompareerd: Aaltjen Hesse, weduwe van Boelman Eelsingh, voor zichzelf en als voogdes over haar twee minderjarige kinderen en haar zoon Jacob Eelsingh voor zichzelf en voor zijn meerderj. broer Jan alsmede swagers en susters als Willem Geerts x Geesje Eelsingh, Tamme Leusingh x Hadewijck Eelsingh en Hindrik Hindriks x Rixte Eelsingh, Swaantje Eelsingh en Jantje Eelsingh ter eene
en Wubbe Eelsingh als oudste zoon ter andere zijde.

Scheiding van de ouderlijke boedel als volgt:

- * Wubbe Eelsingh erft Eelsingh-erve te Ellersinghuizen en moet zijn moeder onderhouden;
- * Wubbe moet uitkeren aan zijn broeders en zusters elk 100 Car.gl. per jaar en dat gedurende 4 jaar.

BOELMAN WUBBES EELSINGH huwt 2e Vlagtwedde met Aaltien Jacobs Hesse
ged.14-10-1683 Vlagtwedde 13- 5-1714 ged.21- 6-1696 Vlagtwedde
ovl.1754- 1755 Ellersinghuizen (h.c. 26- 4-1714) ovl. na 1755
z.v. Wubbe Boelmans Eelsingh d.v. Jacob Hesse
en Hadewijck Hindriks Sijmens en Geessien Aijckes Roelfs
kinderen: (gedoopt te Vlagtwedde=V en te Onstwedde=O)
V.20- 1-1715 Wubbe overleden vóór 1724
V.12- 1-1716 Geesien Boelmans huwt Boertange 12- 6-1133 Willem Geerts Nieuwenhuis
V.30- 1-1718 Hadewijgh Boelmans huwt Vlagtwedde 4- 3-1742 Tamme Geerts Leusingh
ca. 1720 Rixte Boelmans huwt Hindrik Hindriks
0.10- 5-1722 Swaantien Boelmans huwt Onstwedde 27-11-1746 Tonnis Geerts Altingh
V.21- 5-1724 WUBBE -----> erfgenaam
ca. 1726 Jacob Boelmans huwt 1e Vlagtwedde 1- 3-1754 Geesijn Harms
huwt 2e Vlagtwedde 17-6-1769 Jantje Haijes Schot
0.15- 4-1728 Jan Boelmans huwt ca. 1756 met Trijntje Seeljes
ca. 1730 Jantien Boelmans huwt Roswinkel 20- 4-1755 Willem Hindriks Elling.
0.19- 4-1738 Willem Boelmans vertrokken naar Noord Brabant

26- 4-1714 Huwelijkscontract te Vlagtwedde.
De bruidegom neemt zijn bruid op in ft Eelsingh-erve te Ellersinghuizen. De bruid brengt in een bedrag van 1400 Car.gl.
Dedingsluiden bruidegom: Wubbe Sijmens en Hadewijck Sijmens -ouders, Hindrick Sijmens en Alverigh Sijmens -broeders. Homme Jans -zwager, Klaes Kolters en Jacob Tammes -ooms, Jan Heijes -neef.

Idem huwt 1e Vlagtwedde met Engeltien Jans (Claessen)
23-11-1710 ged.16- 6-1689 Vlagtwedde
(h.c. 7-10-1710) ovl.29-12-1112 Ellersinghuizen
d.v. Jan Claessen
en Swaencke Abels

kinderen: (gedoopt te Vlagtwedde)
29-11-1711 Wubbe overleden vóór 1715

7-10-1711 Huwelijkscontract te Vlagtwedde.
Bruidegoms ouders~ Wubbe Eelsingh x Hadewijck Sijmens nemen hun schoondochter op in hun erfplaatse het Eelsingh tot Ellersinghuizen. Bruidegom moet aan zijn ouders uitkeren 3000 Car.gl. Bruids voormonderen beloven de bruid 1850 Car.gl. mee te geven.
Dedingsluiden bruidegom: Wubbo Sijmens en Hadewijgh Sijmens -ouders~ Hindrick en Alverigh Sijmens -broeders, Evert Harmens -oom, Klaes Colters en Jacob Tammes -oude ooms, Boelem Heijes -neef.

5- 6-1705 Aangenomen als lidmaat te Vlagtwedde: Boelman Wubbess Eelsingh
decess. 3-12-1711 Onstwedde
1733 Bijdrage voor de Lantssoldqaet (Ellersinghuizen onder Vlagtwedde):
Boelman Eelsingh 6 st. 3pl.

26-10-1747 en 11-11-1749 besetting (Onstwedde) Boelem Eelsink resp. 5 en 3 gl.
1750 besetting voor de nieuwe school te Onstwedde niet betaald !
20-10-1152 besetting voor verbetering van de Onstwedder kerk: Boelm Eelsingh 4 gl.
1- 3-1754 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Jacob Boelmans Eelsingh en Geesijn Harms.
Dedingsluiden bruidegom: Boelman Eelsing x Aaltje Hesse -ouders, Wubbe Eelsing -broer, Geessijn Eelsing -zuster, Hadewijck Eelsing x Tamme Leusing, Swaentje Eelsing x Teunis Alting, Rixte Eelsing x Hindrik Hindriks, zusters en zwagers. Jan Wubbess x Wupke Geerts -oom en tante, Gerardus Heeres -aangetrouwde oom-, Aijke Hesse -oom.

WUBBE BOELMANS EELSINGH huwt te Vlagtwedde met Hadewijgh Hindricks Sijmens
geb. ca 1656 Ellersinghuizen op 6- 6-1680 geb. ca. 1662 Vlagtwedde
ovl. 20- 7-1714 Vlagtwedde ovl. in 1728 Vlagtwedde
z.v. Boelman Willems Eelsingh d.v. Hindrick Gerrits op 't
en Rixte Wubbes Abels Sijmens
(hij wordt ook genoemd Wubbe Sijmens) en Jantje Alverighs Sijmens

kinderen: (allen gedoopt te Vlagtwedde)

- 14-10-1683 BOELMAN ----> erfgenaam
13- 3-1687 Hendrik Wubbes (Sijmens) huwt Vlagtwedde 13-2-1718 Geessien Harms Koijlers
13- 9-1691 Alverig Wubbes (Ter Haar) huwt 1e Vlagtwedde 21-6-1716 Lucke Boelmans,
huwt 2e Sellingen ca. 1734 Trientien Adolfs Molanus (Ter Haar
27- 1-1695 Jan Wubbes (Tammes) huwt Vlagtwedde 21- 4-1720 Wupke Geerts Tammes
22- 8-1697 Jantien Wubbes huwt Vlagtwedde 16- 1-1718 Hilwert Harms Koijlers
17-11-1700 Rixte overleden vóór 1703
30- 9-1703 Rixte Wubbes huwt Vlagtwedde 21- 4-1720 Gerardus Heeres
- 15- 8-1682 Wubbe Eelsinghe betaalt wegens zijn broeders groeve.
1693 Lidmaten te Vlagtwedde: 40. Wubbo Eelsinck | obeit den 20 julij 1714
41. Hadewijck Sijmens | obeit 1728
- 24 9-1694 Ins. Heero Geerts verdaegt hebbende Wubbo Eelsingh om betalinghe van 49 dall.19
st. volgens mondelinge belofte van Willem Heijes.
8- 1-1695 Ins. Wubbe Eelsingh impt. verd. hebb. Harmen Berents meijer op 't Eelsingh, ged.
Wegens mandaet van opsegginge van sodaene huis en landerijen als de ged. van den
impt. in huire gebruickt.
27- 9-1694 Geert Alveringh in qlte cessie hebbende van Wubbe Eelsingh verd. hebb. Jan
Pollingh in qlte om betalinge van sodaene penningen als Wilt Pollingh van zijn
overledene vrouw Griete gijmens ter Lijftucht heeft gebruickt.
2-10-1694 Ins. Heero Geerts verdaegt hebbende Wubbo Sijmens om betalinge van 49 dall.
wegens winckelwaeren vermoge mondelicke belofte van Willem Heijes.
18-11-1695 Huwelijkscontract te Vlagtwedde van Claes Colterst weduwnaar van Geeske Boelmans
Eelsinck.
Dedigsluiden o.a. Wubbo Eelsinck en Willem Eelsinck als oude zwagers.
7- 3-1708 Wubbe Eelsingh moet answeren als sibbevoogd over de kinderen van Sijwert Jans x
Tamcke Boeijnck.

BOELMAN WILLEMS EELSINGH huwt te met Rixte Wubbes Abels
geb. ca. 1630 Ellersinghuizen ca. 1652 geb. ca. 1628 Vlagtwedde
ovl.1672 -1674 Ellersinghuizen bet. voor graf 14-10-1692
z.v. Willem Wubbes Eelsingh d.v. Wubbe Abele
en Alcke Boelmans Ter Haar en Jantien Jans Schulten
huwt 2e Vlagtwedde ca. 1673 met
Berent Detmers Aijsingh

kinderen:

- ca. 1652 Willem Boelmans (Heijes) huwt ca. 1675 met Alcke Jacobs Leusingh
ca. 1654 Jantje Boelmans huwt 1e Vlagtwedde 26-8-1674 Harm Fockes Jolingh
huwt 2e Blijham, 16.1.1698 Evert Harms, wedn. v.
ca. 1656 WUBBE ----> erfgenaam Hindrickien Harms.
ca. 1658 zoom betaald voor zijn graf op 15 8-1682
ca. 1660 Geeske Boelmans huwt Vlagtwedde 15- 3-1688 met Claes Geerts Colters
- 9- 6-1654 Huwelijkscontract te Vlagtwedde tussen Edo Koijlers en Wupcke Coops en tussen
Adde Koijlers en Alcke Coops.
Dedingsluiden : o.a. Berendt Eelsinck en Boelman Eelsinck.
25- 4-1656 Tusschen de Schelinge van Wilcko Boeiinck voormond over Boelman Eelsingh
pupillet contenderende dat Icko ten Campe arffgen. sullen ten vullen
trecken de sententie van den 5 Sept. 1654 so tusschen haer.....

- 9- 5-1656 In saeken Wilcko Boeiingh voormond over wilen Eelsingh pupillen hebbende geestieert Icko ten Campe arffgen. om betalinge van 29 dal. 15 st. waervoor desselfs moeder Swantcke ten Campe intervenueerd, ~ sustinerende te hebben vullen trocken sentie van den 5- 9-1655 met betonen van seckeren hilxcontract tusschen Frerick ten Campe ende Icko opgerichtet in dato den 17-12-1649.
- 29- 4-1657 Hanno Hannes x Wemele Hindricks verkopen aan Boelman Eelsinck x Rixte Wubbes.....
Huwelijkscontracten te Vlagtwedde van kinderen van Wilt Renwerinck x Willemke Eelsinck :
- 23- 1-1657 Harmcke Renwerinck dedingsluiden o.a. Boelman Eelsinck
24- 6-1657 Berent Renwerinck idem
1- 4-1668 Swaencke Renwerinck idem
- 18- 3-1672 Huwelijkscontract te Vlagtwedde van Geert Alveringh, zoon van wijlen Harmen Wubbes op 't Alveringh x Rixte Coops.
Dedingsluiden bruidegom : o.a. Boelman Eelsinghe als oom.
- 28- 8-1674 Huwelijkscontract te Ellersinghuizen tussen Harm Fockes Jolingh en Jantjen Eelsinck, dochter van wijlen Boelman Eelsinck x Rixte Wubbes.
Dedingsluiden bruid: Berent Aisinck -stiefvader en Wilcke Boeiinck.
- 14- 9-1678 Insaeken Scriba Rustebij in qualité vreemde voogd over wijlen Boelman Eelsinghs nagelaten minderjarige kinderen verdaeght hebbende Wubbo Renweringh. Gedaegde moet answeren als principale voormond in plaetse van wijlen Mr. Willem Jans.
- 5-10-1691 Rickste Wubbes betaalt wegens haer mans groeve (d.i. Berent Aisingh).
14-10-1692 Wubbe Sijmens betaalt wegens sijn stiefmoeders groeve. (omdat zij voor de 2e maal is getrouwd heeft men zich waarschijnlijk vergist).

Berent Boelmans op 't Eelsingh huwt ca. 1650 met Frerickien Alberts
geb. ca. 1608 Ter Haar geb. ca. 1620
ovl.1654 -1658 Ellersinghuizen ovl.11-12-1698 Vlagtwedde
z.v. Boelman Berents Ter Haar
en Swaencke Boelmans Ter Borgh
kinderen:

ca. 1656 Frerickien Berents huwt Vlagtwedde 19 4-1696 met Hindrick Luichies

- 6- 2-1628 Insaeken Wobbeke Horlinges impte tegen Boelman Ter Haere ged. (dessen soene Berent present)
- 18-11-1639 Berendt ter Haer in een mandaet van 5 marcken van Jurjen ter Haer overgegeven, deswegen is deselve verdragen op 2 Caroli gl. 10 st..
1641 Berendt ter Haer van Harmen Boellmans in een mandaet van 5 marcken overgegeven~ deswegen veraccordeert op 2 Caroli gl. 5 st..
- 20- 5-1647 Berent Eelsinghe heeft die huisvrouwe van Sicco Engelberts gescholden daerof verdragen op 2 Caroli gl. 10 st..
- 5- 5-1653 Berendt Eelsinck wegens mandaten van 5 marck van Eppo Imels en van Jacob Claesen accordeert op 2 gl. 10 st..
- 9- 6-1654 Berendt Eelsinck en Boelman Eelsinck getuigen bij h.c. (zie eerder).
- 29- 1-1658 Insaeken Frerick de weduwe van Berent Boelmans contra Johan Roelfs. Questieus wegens verdient loon. Frerickien brengt naar voren dat haar goed "als sijnde angebragte boedelgoederen", Johan Roelts "recht sal moeten instellen op des pupillen voormonderen".
- 17- 4-1658 Ins. Jan Roelis impt. ende Frerick de weduwe van Berent Eelsinghe ged. Questieus wegens verdient loon.
- 9- 1-1683 Insaeken Frerickien Alberts~ weduwe van wijlen Berent van ter Haar impte, verd. hebb. Jan Lamberts ten Velthuis wegens opsegginge van sodaene penningen als ged. van impte vermoge ~bligatie op rente gebruickt
1693 Lidmaten te Vlagtwedde: 95. Frerickien Alberts | obeit 11-12-1698
96. Frerickien Berents | obeit 5- 4-1717

kinderen:

ca. 1580 Naencke Wubbes huwt ca. 1600 met Edo Harms Coijlers
ca. 1590 WILLEM -----> erfgenaam
ca. 1595 Albertien Wubbes huwt ca. 1620 met Ede Aickes Rensinck
ca. 1600 Willemcke Wubbes huwt ca. 1647 met Wilt Harms Renwerinck

Betaalde hoenderbelasting te Ellersinghuizen (onder de eigenerfden):

1589 Wubbe Eelsinge (onder kerspel Onstwedde)
1590 Wubbe Eelsinge idem
1591 Wubbo Eelsinge (onder kerspel Vlachtwedde)
1592 Wubbo Eelsinge (onder kerspel Onstwedde)

1- 7-1603 Gerichtlicke bekentnisse voor d 'Hoofdmannen in Groningen: "...wijders Wubbe Eelsinge unde Harmeken sijner Ehelijke huisfrouwe koopbrief....." (het vervolgt met datum ontbreekt).
30-11-1609 Johan Brueninck accordeert wegen overgeven mandat van 5 marck of 1 reall so Wubbe Eelsinge overgeven 2 - 8 - 0.
9-10-1610 Geert Strodinck verdragen op 4 daler wegen dath hie Harmen Engelberts voer een endedieff gescholden. unnd Wubbe Eelsinge voor gerichte gestott 6 Car. gl.
idem Wubbe Eelsinge heeft Geert Strodinck voor 't gerichte op die borst gestott, daervan accordeert op 2 Car.gl.
9-11-1631 Insaken Willem Eelsingh als erfgenaem van zal: Wibbe Eelsingh tegen Engelbert ten Kampe wegen sijn huisvrouwe alserfgenaeme van zal: Geert Geerts.
21- 9-1631Johan Ten Veltuis tot Vlachtwedde tegen Ede Coijlers ged.....
...twee bij sijne (ged.) buisvrouwen voorolders. an Coijlers voorolders verbuirde ackeren impts buisvrouwen voorolders hebben de ackers bekomen van sijn voorolders vermoege olde Wibbe Eelsinghe testament
28-12-1657 "..... arffnissen ende naelatenschap van baere zal: olderen Edo Coijlers en Naencke Eelsinge..."
6-10-1656 Ede Rensinck x Albertien Eelsinge tot Wersingehuisen.

WILLEM EELSINCK

huwt te met Naencke
geb. ca. 1520 Ellersingbuizen ca. 1550 geb. ca. 1525
ovl. in 1569 Ellersinghuizen ovl. na 1574 Ellersingbuizen

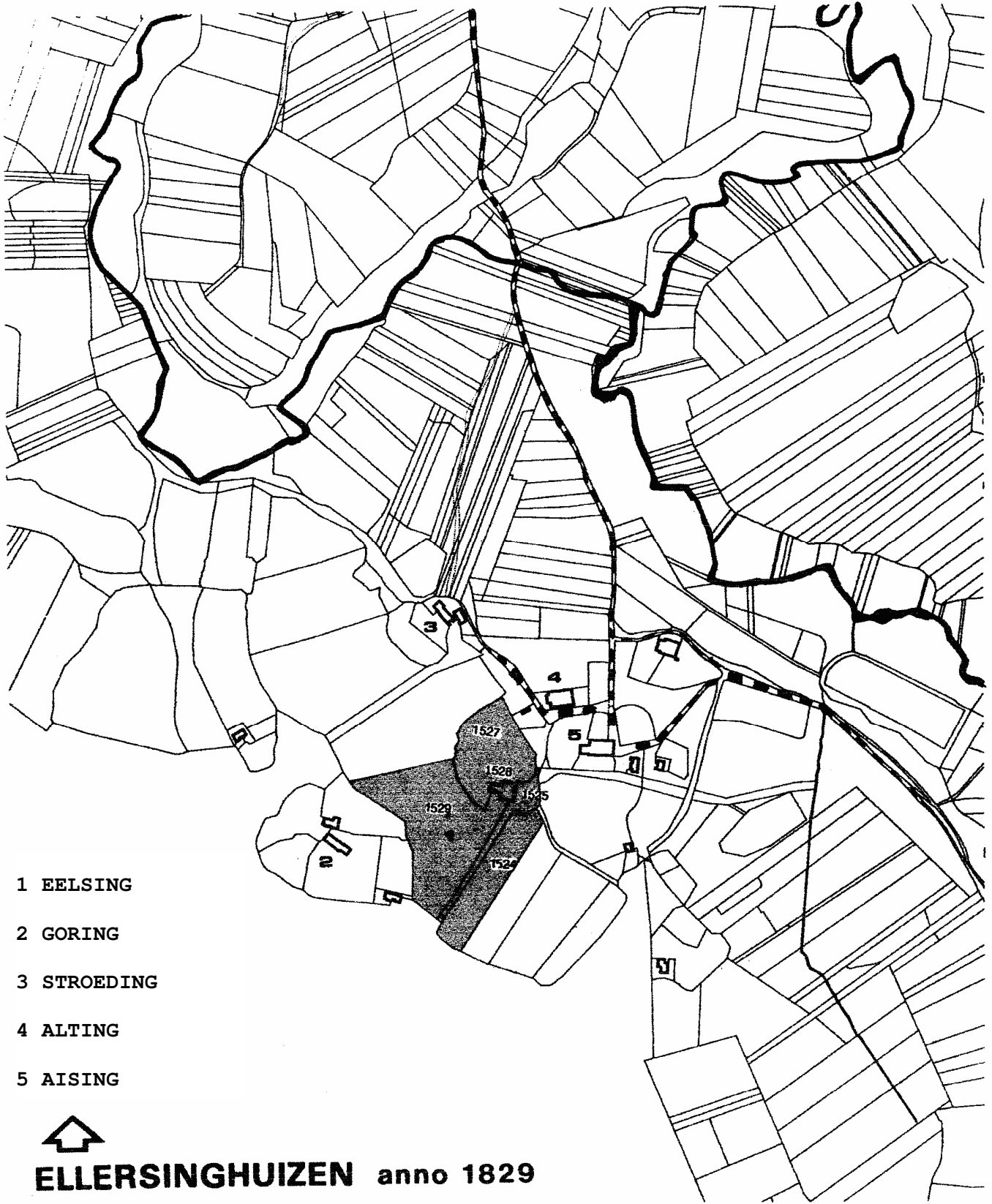
kinderen:

ca. 1550 WUBBE ----->) erfgenaam
ca. 1552 Wibbeke Willems huwt ca. 1575 met Herman Ten Velthuis

Betaalde hoenderbelasting te Ellersinghuizen (onder de eigenerfden):

1568 Willem Eelsinge (onder kerspel Vlachtwedde)
1569 idem (onder kerspel Onstwedde)
1570 Naneke Eelsinge (onder kerspel Vlachtwedde)
1571 idem (onder kerspel Onstwedde)
1572 Naenke Eelsinge idem
1573 idem idem
1574 idem idem

1- 7-1603 Gerichtlicke bekentnisse voor d'Hoofdmannen in Groningen: "Item noch denselven Droste Hans Hessen versegelt Attestatie In Dato Duisent vijfhondert een und vijftich, den negen und twintichsten Decembr: (29-12-1551) passeert, inhoudende van dre brieven bem Droste van Willem Eelsinge in gerichte vertoont"
idem "Noch Willem Eelsinge unde Naeneke Eheluiden versegelde Koopbrieve van acbtendeel waeres van Hijdde Rensinck Ano Duisent vijf hondert acht und sestig den tweden Novemr (2-11-1568) gekofft."
7-11-1631 Edo Coijlers tegen Willem ten Velthuis en haer swager Johan Alberts en dochter Alke ten Velthuis respectieue moders en grotomoders Wibbeke afbodelinge uit Eelsinghe huis tot Ellersinghuizen.
24-11-1631 Edo Coijlers versoekende van Willem de weduwe ten Veltuis.....
enz. als boven.

- 1 EELSING
- 2 GORING
- 3 STROEDING
- 4 ALTING
- 5 AISING

ELLERSINGHUIZEN anno 1829